

Uzasadnienie
do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie
z dnia 4 września 2014 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Puszcza Sandomierska PLB180005

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 628, 842 i Dz. U. z 2014 r. poz. 805, 850 i 1002) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat, pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z art. 28 ust.10 ustawy zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
  - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
  - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach

związanych ze sporządzaniem tego projektu (art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody) oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Projekty planów zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.).

Projekt planu wymaga uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Dz. U. Nr 31, poz. 206) i może być przedmiotem opiniowania przez regionalną radę ochrony przyrody (art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy).

Obszar Puszcza Sandomierska stanowi jeden z największych kompleksów leśnych w kraju, o dużym zróżnicowaniu siedliskowym i bogactwie różnych typów ekosystemów. Położony jest on w środkowej części Kotliny Sandomierskiej (w widłach Wisły i Sanu), między Rzeszowem a Tarnobrzegiem. Obejmuje tereny dawnej Puszczy Sandomierskiej – zwartej kompleksu leśnego porastającego Kotlinę. Obecnie obszar ten jest mocno pofragmentowany przez zabudowę, tereny rolnicze i gęstą sieć drogową. Lesistość w granicach obszaru sięga 47 %. Z uwagi na ubogie, piaszczyste gleby, przeważają tu bory sosnowe i bory mieszane, które na siedliskach żyzniejszych zastępowane są przez różne postacie łąk. Bezodpływowe obniżenia zajmują olsy lub bory bagienne, a doliny cieków – łąki. Poza lasami mozaika siedlisk jest jeszcze większa, gdyż obejmuje zarówno śródładowe wydmy porośnięte roślinnością pionierską, jak też łąki, pola uprawne, bagna, torfowiska oraz różnego rodzaju zbiorniki wodne: starorzecza, wyrobiska pokopalniane i zagospodarowane kompleksy stawów rybnych. Dwa największe z nich znajdują się w północnej części ostoi. Są to: „Buda Stalowska” i „Grębów” liczące odpowiednio ok. 710 i 160 ha.

Na uwagę zasługuje poligon wojskowy koło Nowej Dęby, z bogatą mozaiką muraw, wrzosowisk, terenów zalesionych oraz dużym torfowiskiem „Cietrzewiec”. Puszcza Sandomierska jest ważną ostoją ptaków o znaczeniu międzynarodowym. Stwierdzono tutaj 63 gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG (Dyrektywa ptasia). Spośród nich 36 gatunków to ptaki odbywające na tym obszarze łąki. Obszar ten jest kluczowy dla zachowania w kraju populacji kraski i podgorzałki.

Zgodnie z obowiązującym SDF lista przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska obejmuje 25 gatunków ptaków. Są to:

- A021 *Botaurus stellaris* – bąk
- A022 *Ixobrychus minutus* – bączek
- A030 *Ciconia nigra* – bocian czarny
- A031 *Ciconia ciconia* – bocian biały
- A043 *Anser anser* – gęgawa
- A060 *Aythya nyroca* – podgorzałka
- A072 *Pernis apivorus* – trzmielojad
- A075 *Haliaeetus albicilla* – bielik
- A081 *Circus aeruginosus* – błotniak stawowy
- A094 *Pandion haliaetus* – rybołów
- A119 *Porzana porzana* – kropiatka
- A120 *Porzana parva* – zielonka
- A122 *Crex crex* – derkacz

- A127 Grus grus – żuraw
- A176 Ichthyaetus melanocephalus – mewa czarnogłowa
- A193 Sterna hirundo – rybitwa rzeczna
- A224 Caprimulgus europaeus – lelek
- A229 Alcedo atthis – zimorodek
- A231 Coracias garrulus – kraska
- A238 Dendrocopos medius – dzięcioł średni
- A239 Dendrocopos leucotos – dzięcioł białogrzbiety
- A321 Ficedula albicollis – muchołówka białoszyja
- A338 Lanius collurio – gąsiorek
- A 409 Lyrurus tetrix – cietrzew
- A429 Dendrocopos syriacus – dzięcioł białoszyi

W toku prac nad planem zadań ochronnych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Puszcza Sandomierska (zwanego dalej obszarem) dokonano weryfikacji statusu przedmiotów ochrony. Liczebności populacji poszczególnych gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony obszaru porównano z liczebnościami krajowej populacji zawartymi w Raporcie z art. 12 Dyrektywy ptasiej, przesłanego do Komisji Europejskiej w marcu 2014 r. http://cdr.eionet.europa.eu/pl/eu/art12/envuzcsua/PL_birds_reports.xml/manage_document.

Z dokonanych wyliczeń wynika, że wymagające zmiany statusu, bowiem nie spełniają w obszarze kryterium 0,5% liczebności krajowej to następujące gatunki: trzmiełojad, rybołów, żuraw, dzięcioł białogrzbiety i muchołówka białoszyja. W zarządzeniu nie określano zatem dla nich celów działań ochronnych z powodu planowanej zmiany statusu gatunku w SDF obszaru Natura 2000. Obok gatunków wskazanych w zarządzeniu kryterium 0,5% liczebności krajowej nie spełnia również: bocian biały, kropiatka, dzięcioł średni i gąsiorek. W opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie zmiana nie jest zasadna w przypadku tych gatunków. Wzięto bowiem pod uwagę dodatkowe kryteria (np. charakter rozmieszczenia w Polsce), zasadę przezorności jak również fakt, że nie sposób skutecznie chronić gatunku w obszarze, gdy jego „kwalifikowalność” jako przedmiotu ochrony zależy wyłącznie od wyników kolejnych inwentaryzacji. Ostatecznie wskazano do usunięcia z SDF jako przedmioty ochrony Obszaru ww. gatunki: trzmiełojad, rybołów, żuraw, dzięcioł białogrzbiety i muchołówka białoszyja.

Plan zadań ochronnych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Puszcza Sandomierska został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 ze zm.).

Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się 27.02.2013 roku w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowywanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3 priorytetu V. Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych przeprowadzono inwentaryzację uzupełniającą na wybranych miejscach, w których brakowało danych z inwentaryzacji wykonanej w 2010 roku oraz inwentaryzację uzupełniającą wszystkich znanych gniazd bociana czarnego i bielika, objętych ochroną strefową. W większości dane o rozmieszczeniu gatunków pochodziły jednak z inwentaryzacji BULiGL O/Przemysł 2010 oraz prowadzonego

corocznie monitoringu populacji w ramach prac Monitoringu Gatunków Rzadkich (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska 2012 r.)

Zagrożenia zdefiniowane w obszarze można podzielić na cztery podstawowe grupy wynikające z odmiennych siedlisk zajmowanych przez różne gatunki ptaków, tj. zagrożenia dotyczące: obszarów leśnych, obszarów wodnych, obszaru poligonu wojskowego w Nowej Dębie oraz szeroko rozumianego krajobrazu rolniczego łącznie z terenami zurbanizowanymi i ciekami wodnymi.

Znaczną część obszaru pokrywają lasy, które w większości użytkowane są przez PGL Lasy Państwowe. Część zagrożeń wynika z prowadzonych rębni w okresie lęgowym ptaków, co stwarza zagrożenie związane z porzuceniem lęgu w szczególności dla dzięcioła średniego. Kolejnym zagrożeniem jest penetracja lasu w pobliżu stref ochrony i gniazd m.in. przez zbieraczy runa leśnego, co powoduje płoszenie ptaków. Zagrożenia te dotyczą wszystkich terenów leśnych za wyjątkiem obszarów prawnie chronionych, jakimi są rezerваты przyrody oraz wyznaczone strefy ochronne wokół gniazd ptaków objętych ochroną strefową. Potencjalnym zagrożeniem jest również zmniejszenie powierzchni drzewostanów dojrzałych wiekowo (powyżej 80 lat). Jednym z głównych zagrożeń jest niewystarczająca ilość pozostawianych starych drzew dziuplastych, umierających i martwych powodując zmniejszenie ilości miejsc lęgowych i żerowiskowych. Pozostawienie w lesie martwego drewna sprzyja rozwojowi bazy pokarmowej, z której korzystają wszystkie gniazdujące w obszarze gatunki dzięciołów.

Zagrożenia dla ptaków zamieszkujących tereny wodne dotyczą głównie obszarów stawów rybnych. Na większości obiektów stawowych prowadzona jest ekstensywna gospodarka rybacka. Stan zachowania roślinności jest korzystny, brak koszenia starych i od dawna utrzymywanych szuwarów trzcinowych oraz brak wypalania stwarzają optymalne warunki do gniazdowania ptaków. Głównym zagrożeniem są drapieżniki, w szczególności jenoty, który prawdopodobnie silnie redukuje sukces reprodukcyjny jednego z najważniejszych gatunków lęgowych, jakim jest podgorzałka. Zagrożenie drapieżnictwem ze strony jenota dotyczy wszystkich kompleksów stawowych, gdyż jest to gatunek powszechnie występujący. Innym ważnym zagrożeniem, które dotyczy jednak tylko stawów w Budzie Stalowskiej są polowania. Podgorzałka na tych stawach odbywa lęgi w okresie późnego lata. Pisklęta obserwowane są jeszcze na początku sierpnia. Do czasu rozpoczęcia sezonu polowań, który rozpoczyna się w połowie sierpnia, nie są w stanie uzyskać gotowości do lotu. Poza tym podgorzałka jest bardzo podobna do łownej czernicy. W związku z tym istnieje duże ryzyko związane z pomyłką w identyfikacji gatunku. Tym samym istnieje duże ryzyko śmierci lub zranień tego globalnie zagrożonego gatunku. Najistotniejszym potencjalnym zagrożeniem w obszarze na chwilę obecną jest zaniechanie prowadzenia gospodarki rybackiej na stawach. Może to prowadzić do zaprzestania gniazdowania wszystkich przedmiotów ochrony zamieszkujących siedliska wodne wskutek utraty siedlisk lęgowych i żerowiskowych oraz brakiem dostępnego pokarmu. Jednak obecnie stan zachowania i prowadzenie gospodarki rybackiej jest bardzo korzystny na wszystkich obiektach poza jednym – w Porębach Kupieńskich, które to aktualnie zostały niemal całkowicie pozbawione roślinności szuwarowej w związku z przebudową stawów, przez co brak tam obecnie przedmiotów ochrony. Spośród innych zagrożeń o podłożu naturalnym jest sukcesja roślinności na wyspach zbiorników powstałych w ramach rekultywacji kopalni siarki w Jeziórku.

Zagrożenia obejmujące ptaki krajobrazu rolniczego są pochodną sposobu gospodarowania na tym obszarze. Najistotniejszym gatunkiem z punktu całego obszaru, dla którego został on powołany jest kraska. Zagrożenia dotyczą usuwania drzew, głównie olch i wierzb rosnących nad rzeką Łęg, obecnie będących jedynym miejscem gniazdowania gatunku. Zmiany gospodarowania polegające na zamianie łąk w pola uprawne, zarzucenie gospodarowania pasterskiego i kośnego, zarastanie terenów otwartych, zalesianie terenu oraz

jego zabudowa to najpoważniejsze z zagrożeń. Inne zagrożenia to: osuszanie terenów podmokłych, wypalanie roślinności, przesuszenie łąk, melioracje, powodujące zmniejszenie uwilgotnienia łąk i zabagnień obszaru. Również wykaszanie łąk w miejscach gniazdowania derkacza w okresie lęgowym, czyli przed 15 lipca wpływa na wysoką śmiertelność ptaków. Wypalanie roślinności, a zwłaszcza szuwarów trzcinowych uniemożliwia gniazdowanie błotniakowi stawowemu. Dotychczas nie wiadomo, jaki jest wpływ usuwania zadrzewień na terenach zamieszkałych, które są podstawowym miejscem gniazdowania dzięcioła białoszyjego. Niewątpliwie wycinka zadrzewień i zakrzaceń negatywnie wpływa na typowe gatunki zamieszkujące krajobraz kulturowy, jakimi są jarzębatka i gąsiorek. Stosunkowo niedawnym zagrożeniem, jednak dość istotnym jest pozostawianie przez rolników na działkach rolnych plastikowych szalowych sznurków od snopowiązałek i innych maszyn rolniczych. Ptaki bardzo chętnie je wykorzystują, jako materiał do budowy gniazd. W konsekwencji prowadzi to do zaplątywania się w nie piskląt i do ich śmierci w gniazdach lub utraty kończyn. Dla zimorodka najważniejszym zagrożeniem jest regulacja drobnych cieków wodnych, co wiąże się z degradacją skarp, w których zakłada gniazda. Na jego sukces lęgowy negatywnie wpływa również obecność wędkarzy, którzy penetrują brzegi rzek w okresie gniazdowym.

Spośród zagrożeń występujących w granicach poligonu w Nowej Dębie istnieją głównie zagrożenia potencjalne. Dotyczą one zarastania otwartej części poligonu. Miałyby to jednak miejsce gdyby obszar był nieużytkowany. Obecnie w dłuższej perspektywie czasu nie przewiduje się zakończenia funkcjonowania poligonu. Dotychczasowe jego użytkowanie nie zagraża gatunkom tutaj gniazdującym w szczególności lelkowi i cietrzewiowi. Dodatkowym pozytywnym czynnikiem jest nie prowadzenie działań wojskowych w kwietniu w okresie toków cietrzewia.

Wymienić należy jeszcze zagrożenia związane z obecnością dróg, na których panuje duży ruch kołowy i znacznie zwiększyła się prędkość, co wpływa na zwiększoną śmiertelność ptaków w związku z ich kolizjami. Bardzo ruchliwe są drogi: Kolbuszowa – Mielec, w miejscowości Kamień, droga Lublin – Rzeszów i w rejonie obwodnicy Grębowa.

Działania ochronne wskazane w PZO mają na celu poprawę lub utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony tego Obszaru i sprowadzają się głównie do ochrony miejsc gniazdowania i żerowisk. Dla niemal wszystkich przedmiotów ochrony osiągnięcie celu, jakim jest utrzymanie bądź poprawa stanu liczebności jest wysoce prawdopodobna. Jedynym kluczowym gatunkiem, dla którego ochrona jest bardzo trudna i może nie dać rezultatów, jest kraska. Obecnie gatunek ten nie tylko w Polsce, ale i w pozostałych krajach Wspólnoty wykazuje silny trend spadkowy. Pomimo wprowadzenia w życie zaproponowanych działań mogą one nie przynieść oczekiwanych rezultatów. Niektóre zagrożenia leżą bowiem poza możliwością zastosowania działań ochronnych np. polowania w krajach arabskich na trasach migracji.

W ramach działań ochronnych zaproponowano głównie działania mające na celu ochronę miejsc lęgowych ptaków chronionych w ramach tego obszaru Natura 2000 oraz prowadzenie działań edukacyjnych polegających m.in. na opracowaniu i rozpowszechnianiu materiałów edukacyjnych popularyzujących przyjazne dla ptaków gospodarowanie na stawach, informujących o korzyściach wynikających z prowadzenia ekstensywnej gospodarki rybackiej, edukujących miejscową ludność na temat zagrożeń i wymagań siedliskowych gatunków oraz edukujących społeczeństwo w związku z problemem trucia ptaków. Dla dzięcioła średniego wskazano potrzebę prowadzenia prac rębnych poza okresem lęgowym, preferowanie rębni częściowych, gniazdowych i stopniowych oraz pozostawianie do stadium rozpadu co najmniej 5% powierzchni drzewostanów liściastych objętym użytkowaniem rębnym. Wskazano również pozostawianie starych, wiekowych, zamierających drzew liściastych w szczególności dziuplastych, również wykrotów i wiatrołomów dążąc do

osiągnięcia poziomu 5% miąższości drzewostanu - należy to mieć już na uwadze w trakcie planowania cięć trzebieżowych (dotyczy gruntów w zarządzie PGL LP). W planie zadań ochronnych dopuszczono jednak możliwość usuwania drzew pozostawionych do rozkładu w przypadkach, kiedy zagrażają one bezpieczeństwu ruchu drogowego oraz życiu i zdrowiu ludzi.

Wskazano również konieczność prowadzenia monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych. Dla bąka, bączka, bociana czarnego, podgorzałki i bielika zaplanowano działania mające na celu uzupełnienie stanu wiedzy o tych przedmiotach ochrony. Zaplanowano również przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji siedlisk lęgowych i żerowiskowych gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony (poza gatunkami związanymi głównie z kompleksami stawowymi) na terenach poza gruntami będącymi w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i innymi lasami. Dla ptaków wodno-błotnych przewidziano zadania ochronne polegające głównie na redukcji liczebności drapieżników powodujących straty w lęgach (jenot, norka amerykańska, lis), ochronie miejsc lęgowych i żerowiskowych w szczególności przez zaniechanie celowego podnoszenia i obniżania lustra wody, utrzymywanie stałego poziomu lustra wody w okresie lęgowym gatunków podejmowanie działań w zakresie konserwacji stawów poza okresem lęgowym, za wyjątkiem szkód powodowanych przez bobry lub w trakcie masowych śnieć ryb, pozostawianie pasów kilkuletniej roślinności szuwarowej (trzcina, pałka wodna) stanowiących 5-15% powierzchni kompleksu stawowego. Działania te mają na celu utrzymanie we właściwym stanie ochrony gatunków wodno-błotnych będących przedmiotami ochrony w szczególności podgorzałki *Aythya nyroca*.

W planie zadań ochronnych zawarto również wskazania do zmiany zapisów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego oraz istniejących i przyszłych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa. Komunikacja z zainteresowanymi stronami w procesie przygotowania projektu PZO dla obszaru opierała się o stronę internetową RDOŚ w Rzeszowie <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>. Zamieszczano tam informacje o projekcie POIS.05.03.00-00-186/09, postępie prac nad projektem planu, wykonawcy, terminach i miejscach spotkań oraz obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dn. 23.04.2013 r. o rozpoczęciu opracowywania projektów planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 w tym m.in. obszaru Puszcza Sandomierska PLB180005.

Obwieszczenie zostało także wywieszona na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, ukazało się również w prasie lokalnej – w gazecie codziennej “Super Nowości” z dnia 23 maja 2013 r.

O przystąpieniu do sporządzania PZO poinformowano listownie wszystkie gminy z obszaru Puszczy Sandomierskiej, odpowiednią informację wywieszono także na tablicach ogłoszeń w urzędach gmin.

Podstawowe znaczenie dla komunikowania się z grupami interesu, osobami i instytucjami w różny sposób związanymi z obszarem miały spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy. Zaproszeni do niego zostali przedstawiciele wszystkich jednostek samorządowych, Lasów Państwowych, organizacji społecznych związanych z ochroną przyrody, instytucji zajmujących się w skali województwa planowaniem przestrzennym, zarządzaniem wodami powierzchniowymi etc., a także podmioty prowadzące działalność w obszarze i jego sąsiedztwie. O terminach, miejscu i organizacji spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy uczestnicy byli powiadamiani przez wykonawcę, pocztą elektroniczną oraz telefonicznie.

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się w dniu 28.06.2013 r. w siedzibie Starostwa Powiatowego w Kolbuszowej. Na spotkaniu przedstawiono główne założenia projektu POIS.05.03.00-00-186/09, w ramach, którego opracowywane są plany zadań ochronnych na obszarze województwa. Zaprezentowano też metodykę sporządzania planu zadań ochronnych, zasady funkcjonowania Zespołu Lokalnej Współpracy. W formie prezentacji multimedialnej zaprezentowano obszar oraz omówiono przedmioty ochrony i główne zagrożenia.

II spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się w dniu 28.10.2013 r. w budynku Domu Weselnego Biały Dwór w Kolbuszowej Górnej. W formie prezentacji multimedialnej zaprezentowano zasady uznawania gatunków za przedmioty ochrony oraz szczegółowo omówiono proponowane zapisy działań ochronnych dla poszczególnych gatunków.

III spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się w dniu 16.12.2013 r. w budynku sali konferencyjnej Nadleśnictwa Kolbuszowa w Świerczowie. Na spotkaniu szczegółowo omówiono proponowane zapisy zidentyfikowanych zagrożeń oraz działań ochronnych dla poszczególnych gatunków. Analizowano i dyskutowano nad zapisami które były zgłaszane przez członków ZLW.

Dodatkowo przeprowadzono spotkania robocze:

- Dnia 30 lipca 2013 roku przeprowadzono dodatkowe konsultacje w Ośrodku Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych w Nowej Dębie. Dotyczyły one proponowanych sposobów ochrony ptaków na terenie poligonu wojskowego. Spotkanie przeprowadzono z przedstawicielami poligonu - członkami Zespołu Lokalnej Współpracy.

- Dnia 30 lipca 2013 roku w na terenie gospodarstwa rybackiego w Budzie Stalowskiej przeprowadzono konsultacje z właścicielem stawów rybnych, które są jednym z kluczowych terenów w obszarze.

- Dnia 9 września 2013 roku w nadleśnictwie Głogów Małopolski przeprowadzono konsultacje z nadleśnictwami zlokalizowanymi na terenie obszaru Natura 2000 oraz z przedstawicielami RDLP w Krośnie i Lublinie.

- Dnia 10 września 2013 roku w miejscowości Nowa Dęba przeprowadzono konsultacje z przedstawicielami stawów rybnych zrzeszonych w stowarzyszeniu „Lokalna Grupa Rybacka Puszczy Sandomierskiej”.

- Dnia 29 października 2013 roku w Urzędzie Gminy w Dzikowcu przeprowadzono konsultacje z pracownikami gminy oraz Sołtysami na temat rozmieszczenia przedmiotów ochrony na terenie gminy i proponowanych działań ochronnych dla chronionych gatunków ptaków.

- Dnia 5 listopada 2013 roku w Urzędzie Gminy w Bojanowie przeprowadzono konsultacje z pracownikami gminy na temat rozmieszczenia przedmiotów ochrony na terenie gminy i proponowanych działań ochronnych dla chronionych gatunków ptaków.

- Dnia 8 listopada 2013 roku w Urzędzie Gminy w Kolbuszowej przeprowadzono konsultacje z Przedstawicielem ZLW gminy Kolbuszowa na temat rozmieszczenia przedmiotów ochrony na terenie gminy i proponowanych przez gminę korekty zmian granic obszaru.

- Dnia 29 listopada 2013 roku w Nadleśnictwie Kolbuszowa przeprowadzono konsultacje z nadleśnictwami zlokalizowanymi na terenie obszaru Natura 2000 oraz z przedstawicielami RDLP w Krośnie i Lublinie.

- W dniu 11 stycznia 2014 roku przeprowadzono konsultację z właścicielem stawów rybnych Panem Marianem Słowińskim w celu omówienia punktów spornych odnośnie proponowanych działań ochronnych na stawach.

Obwieszczeniem z dnia 18 marca 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w opracowywaniu dokumentu

poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r. poz. 627 ze zm.). Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie (strony BIP), a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu 19.03.2014 r.

Obwieszczenie było również wywieszane na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Kolbuszowej, Majdanie Królewskim, Niwiskach, Raniszowie, Mielcu, Sokołowie Małopolskim, Padwi Narodowej, Cmolasie, Dzikowcu, Tuszowie Narodowym, Jeżowe, Nisku, Sędziszowie Małopolskim, Głogowie Małopolskim, Kamieniu, Świlczy, Bojanowie, Stalowej Woli, Zaleszanach, Baranowie Sandomierskim, Grębowie, Nowa Dęba, Urzędzie Miejskim w Mielcu oraz w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w dniach od 19. 03.2014 r. do 9.04. 2014 r.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków. Ich zestawienie wraz z informacjami, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie uwzględnione zawarto w tabeli nr 1.

Tabela 1. Zestawienie uwag i wniosków zgłoszonych w wyniku 21-dniowych konsultacji społecznych projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia PZO dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
1.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„Do chwili obecnej nie ma oficjalnych (wydanych przez GIOŚ) metodyk oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony w odniesieniu do ptaków. Wykonawca, jak sam przyznał na III spotkaniu ZLW, oceniając stan zachowania populacji poszczególnych gatunków ptaków w obszarze „Puszcza Sandomierska” i ich siedlisk, opierał się na publikacji pn. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pod redakcją zbiorową Doroty Zawadzkiej i in.2013 r., która jest zalecana przez GDOŚ do wykorzystania przy sporządzaniu pzo dla obszarów ptasich. Jednak sami autorzy tej publikacji zaznaczają, że nie można sztywno przyjmować zapisów z tej publikacji (strona 12) - Niniejsza publikacja w zamyśle Autorów ma stanowić merytoryczną podstawę podczas opracowywania planów zadań ochronnych/planów ochrony dla obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Bez wątplenia nie można traktować tej publikacji jako sztywnych, niezmiennych wytycznych; stanowi ona raczej propozycję rozwiązań i wskazuje na sposób postrzegania elementów siedlisk ważnych dla poszczególnych gatunków. Dlatego też ze względu na coraz liczniej powstające plany zarządzania poszczególnymi obszarami ptasimi, jednym z efektów niniejszej publikacji powinna być dyskusja nad ujętymi w niej propozycjami, ich zakresem czy istotnością dla konkretnej populacji w konkretnym obszarze Natura 2000. Pomimo tego ani wykonawca, ani sporządzający plan nie skonsultował przyjętych wskaźników</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>Wskazana publikacja (Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł, Rejt Ł. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa) jest obecnie najlepszym źródłem opublikowanych informacji na temat określania stanu siedlisk gatunków ptaków. Konsultacje jak i dyskusje nad wskaźnikami są jak najbardziej potrzebne, jednak ich celowość bezpośrednio zależy od składu grupy jaką należy zebrać do tego rodzaju dyskusji. W skali województwa nie sposób powołać odpowiednio szerokiego gremium, które zgromadziłoby wszystkich zainteresowanych tą kwestią i pozwoliło na wypracowanie satysfakcjonujących dla wszystkich rozwiązań. Ustalenia dokonane tylko z jednym interesariuszem (w tym wypadku PGL LP) mogą być zakwestionowane przez innego, w związku z tym tego rodzaju dyskusje powinny być prowadzone na szczeblu centralnym w możliwie szerokim gronie skupiającym zarówno ekspertów ornitologów jak i grupy interesu.</p> <p>Ponadto należy zaznaczyć, że ww. wzmiankowane opracowanie posłużyło jedynie do oceny stanu przedmiotów ochrony obszaru, nie zaś do opracowania działań ochronnych. Gdyby ściśle opierano się na zawartych tam wytycznych, ujęte w zarządzeniu działania ochronne byłyby znacznie bardziej restrykcyjne niż te, które zostały zaproponowane. Ponadto należy wskazać, że ocena stanu przedmiotów ochrony nie jest częścią zarządzenia.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	oceny stanu ochrony dla tego obszaru Natura 2000 z Lasami Państwowymi, zarządzającymi większością gruntów w obszarze”.			
2.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zmian.) sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. Spotkania ZLW nie są formą udziału w sporządzaniu planu, a jedynie platformą prezentowania gotowego dokumentu, co, do którego można wnosić ewentualne uwagi. W przypadku prac nad planem zadań ochronnych dla ww. obszaru zarządcy gruntów Skarbu Państwa w RDLP w Krośnie (Nadleśnictwo Kolbuszowa, Głogów, Mielec), pomimo zgłaszania chęci uczestniczenia w tych pracach na pierwszym spotkaniu ZLW w dniu 28.06.2013 r., nie zostali włączeni w prace terenowe związane min. z inwentaryzacją ptaków występujących w obszarze oraz oceną stanu ochrony przedmiotów ochrony na powierzchniach próbnych. Brak udziału zarządzającego większością gruntów w obszarze Natura 2000 w pracach terenowych, brak okazania przez wykonawcę dokumentacji źródłowej z prac (kart zawierających szczegółowe dane z inwentaryzacji oraz oceny stanu zachowania przedmiotów ochrony, z podaniem terminów i lokalizacji pobytów w terenie) poddaje w wątpliwość wiarygodność</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>Prace terenowe wykonywane w ramach opracowywania dokumentacji PZO miały charakter uzupełniający i dotyczyły głównie weryfikacji stref gatunków objętych ochroną strefową oraz wyszukiwania gatunków w obrębie tzw. „białych płam” gdzie brak było danych. Zapisy zarządzenia opierają się głównie na inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w 2010 roku (Inwentaryzacja ornitologiczna obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 PLB180005 Puszcza Sandomierska”; BULiGL O/Przemysł 2010), wykonanej na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie.</p> <p>RDLP w Krośnie nie wystąpiło z prośbą o włączenie w prace związane z uzupełnieniem informacji o przedmiotach ochrony w obszarze po ukazaniu się obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie o rozpoczęciu prac nad planem zadań ochronnych (obwieszczenie z dnia 23 kwietnia 2013 r.). Ponadto tego rodzaju wniosek powinien być zgłoszony przed rozpoczęciem procedury wyłaniania wykonawcy w ramach przetargu publicznego, gdyż musiałby zostać zapisany w siwz. Przy braku takiego zapisu, tut. Organ może jedynie wskazywać wykonawcy by prace terenowe prowadził przy udziale pracowników nadleśnictw, natomiast nie może tego wymagać, gdyż podnosi to koszty ich wykonania.</p> <p>Na I spotkaniu ZLW w dniu 28.06.2013 r. wykonawca informował, że inwentaryzacja uzupełniająca w lasach już się zakończyła. Wyniki z inwentaryzacji oraz baza rozmieszczenia gatunków w lasach była przekazana wraz z podaniem źródła</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>przedstawionych wyników, a co za tym idzie zidentyfikowanych zagrożeń i zaplanowanych działań ochronnych. Tym bardziej, że w trakcie opracowywania projektu planu zadań ochronnych pojawiły się wątpliwości, co do podawanych przez wykonawcę liczebności populacji gatunków w obszarze, np. cietrzewia”.</p>		<p>informacji i innymi zebranymi danymi. Zebrane dane nie wniosły istotnych zmian w liczebności gatunków ptaków leśnych, określonej na podstawie wcześniejszych inwentaryzacji.</p> <p>W przypadku cietrzewia, który był reintrodukowany na poligonie w Nowej Dębie, na wniosek Nadleśnictwa Nowa Dęba (pismo Nadleśnictwa Nowa Dęba z dnia 16 grudnia 2013 r., zn spr.: ZG-732-47/13), które uważa, że liczebność cietrzewia drastycznie zmalała, wprowadzono korektę wielkości populacji szacując ją na 6-12 samców. Zostało to ujęte w dokumentacji PZO, nie wpływa jednak na zapisy zarządzenia.</p> <p>Dla gatunków ptaków nie wypełnia się kart obserwacji gatunku na stanowisku. Wyniki wykonanej inwentaryzacji terenowej oraz inwentaryzacji wcześniejszych, które posłużyły do oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru, znajdują się w dokumentacji pzo (pkt. 3) oraz w przekazanej przez Wykonawcę bazie GIS.</p>	
3.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„Projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005 obejmują listę 25 gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w obszarze, zgodnie z obowiązującym SDF. Po szczegółowej analizie przedstawionych przez wykonawcę danych dotyczących liczebności populacji poszczególnych przedmiotów ochrony w ww. obszarze Natura 2000 i w Polsce, następujące gatunki ptaków nie spełniają kryterium 1%, o którym mowa w § 6 pkt. 1a Rozporządzenia Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 r. w</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>Zasady kwalifikacji gatunków jako przedmiotów ochrony w obszarach Natura 2000 określają wytyczne Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo znak DON-WZ.600.17.2012.ŁR z sierpnia 2012 r.) oraz wytyczne zawarte w najnowszej Instrukcji wypełniania SDF (wer. 2012.1, dostępna na stronie http://natura2000.gdos.gov.pl/strona/nowy-element-3). W instrukcji podano, że: „Zapisy decyzji wykonawczej Komisji z dnia 11.7.2011 w sprawie formularza zawierającego informacje o terenach Natura 2000 nie definiują jednoznacznie pojęcia „populacja nieistotna”. W opinii Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: (...) Populację stanowiącą mniej niż 0,50% populacji krajowej gatunku, poza przypadkami, o których mowa w poniższym punkcie, uznaje się za nieistotną dla ochrony gatunku w skali</p>	<p>Zakres zmian w dokumencie określono w pkt. 4</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (Dz.U. z 2010 r., Nr 77, poz. 510 z późn. zmian.): bąk - 0,58%, bocian czarny - 0,67%, bocian biały - 0,32%, trzmielojad - 0,50%, bielik - 0,56%, błotniak stawowy - 0,92%, jarzębatka (gatunek proponowany do włączenia na listę przedmiotów ochrony) - 0,75%, gąsiorek - 0,65%. Dodatkowo nie do zaakceptowania jest przyjęta metoda wyliczenia udziału, jaki stanowi populacja danego gatunku ptaka w obszarze w stosunku do populacji w Polsce. Mianowicie zastosowano zasadę, że do wyliczenia ww. udziału przyjmuje się górne progi liczebności populacji danego gatunku w obszarze i dolne progi liczebności w Polsce, co zawiąza udział populacji w obszarze w stosunku do populacji w Polsce. Przyjmując do wyliczenia udziału liczebności populacji gatunku w obszarze w stosunku do liczebności w Polsce środki przedziałów, kryterium 1% nie spełniają dodatkowo następujące gatunki: bączek- 0,93% muchołówka białoszyja - 0,57%, zimorodek - 0,47%, dzięcioł białoszyi - 0,70% oraz dzięcioł średni - 0,86%.</p> <p>W odniesieniu do niektórych gatunków ptaków wyliczenie udziału populacji w obszarze w stosunku do liczebności w Polsce oparte jest na zestawieniu danych o osobnikach (samcach) do liczebności wyrażonej w parach. Dotyczy to takich gatunków, jak np.: kropiatka (w obszarze stwierdzono 10-20 osobników męskich, a przytoczone dane dla Polski mówią o populacji liczącej 2,5 - 3 tys. par), zielonka (w obszarze</p>		<p>kraju i nadaje się ocenę D. (...) W uzasadnionych sytuacjach, biorąc pod uwagę dostępne dane naukowe, specyfikę gatunku, charakterystykę zagęszczenia oraz konieczność zapewnienia właściwej ochrony przedmiotów ochrony i funkcjonowania sieci Natura 2000, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska może zmienić ocenę D na wyższą w przypadku populacji nie przekraczającej poziomu 0,49% populacji krajowej”.</p> <p>Sposób określania % populacji krajowej danego gatunku w obszarze zmieniono podając przedziały (dolny próg liczebności w obszarze odniesiono do dolnego progu liczebności w Polsce, analogicznie postąpiono w przypadku progów górnych), w przewadze nie zmienia to jednak statusu wskazanych gatunków, gdyż większość z nich spełnia podane w wytycznych GDOŚ kryterium 0,5% (dane dla obszaru przeliczono w oparciu o nowe dane dla Polski – szczegółowe odniesienie w pkt. 4). Należy ponadto zaznaczyć, że metoda zastosowana przez eksperta nie jest niewłaściwa, gdyż nie ma obecnie jednoznacznych wskazań dotyczących sposobów określania % populacji krajowej danego gatunku bytującego w obszarze Natura 2000.</p> <p>W przypadku sposobu podawania danych o liczebności w różnych publikacjach, czasem podawane są samce czasem pary, należy przyjąć, że w przypadkach gatunków monogamicznych dane te będą tożsame tzn. 1 samiec odzwierciedla 1 parę. Stosowanie tych danych odmiennie w publikacjach nowych oraz starszych może wydawać się na pierwszy rzut oka błędne, to jednak dane takie można porównywać ze sobą.</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	stwierdzono 10-20 osobników męskich, a przytoczone dane dla Polski mówią o populacji liczącej 1,2 - 1,8 tys. par), derkacz (w obszarze stwierdzono 300 – 500 par), lelek (w obszarze stwierdzono 165 - 200 osobników męskich, a przytoczone dane dla Polski mówią o populacji liczącej 4-6 tys. par)”.			
4.	„Dane o liczebności części gatunków w Polsce pochodzą z publikacji pochodzących z lat 2003-2007 (Tomiałojć, Stawarczyk 2003, Sikora i in. 2004, Sikora i in. 2007). Fakt, że wykorzystano dane sprzed kilku lat, a nie aktualne dane z Państwowego Monitoringu Środowiska (MPPL) ma istotne znaczenie w ocenie udziału populacji w obszarze w stosunku do liczebności w Polsce. Populacje wielu gatunków ptaków, szczególnie tych związanych ze środowiskiem leśnym, wykazywały w ostatnich latach wzrost liczebności i trend ten utrzymuje się nadal (średnio gatunki te są 25% liczniejsze niż w 2000 roku). W odniesieniu np. do dzięcioła średniego, określenie udział w stosunku do populacji krajowej na poziomie 1%, dokonane w oparciu o liczebność w Polsce z 2004, wynoszącą 10 tys. par (Sikora i in. 2004), powoduje błędna kwalifikację do listy przedmiotów ochrony - aktualna liczebność wg PMS (Sikora i in. 2012) wynosi 18-29 tys. par (populacja w obszarze stanowi 0,34% -0,40% populacji krajowej). W przypadku muchołówki białoszyjej do wyliczenia %, jaki stanowi populacja w obszarze w stosunku do populacji krajowej, przyjęto liczebność w Polsce na poziomie 2, 5 - 15 tys. par (Tomiałojć, Stawarczyk 2003, Sikora i in. 2004). Aktualna liczebność wg PMS (Sikora i in. 2012) wynosi 15-28 tys. par (populacja w obszarze stanowi	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14	Wniosek wzięto pod uwagę – wartości przeliczono w oparciu o najnowsze dane zawarte w Raporcie z art. 12 Dyrektywy ptasiej, przesłanego do Komisji Europejskiej w marcu 2014 r. http://cdr.eionet.europa.eu/pl/eu/art12/envuzcsua/PL_birds_reports.xml/manage_document . Z dokonanych wyliczeń wynika, że obok gatunków wskazanych w zarządzeniu jako wymagające zmiany statusu, kryterium 0,5% nie spełnia bocian biały, trzmiełojad, kropiatka, dzięcioł średni, muchołówka i gąsiorek. W ocenie tut. Organu zmiana jest zasadna jedynie w przypadku trzmiełojada (0,3%) i muchołówki białoszyjej (0,13-0,16%). W pozostałych przypadkach należy wziąć pod uwagę dodatkowe kryteria, zasadę przezorności jak również fakt, że nie sposób skutecznie chronić gatunku w obszarze, gdy jego „kwalifikowalność” jako przedmiotu ochrony zależy wyłącznie od wyników kolejnych inwentaryzacji. Może się zdarzyć, szczególnie w przypadku gatunków, którym niewiele brakuje do progu 0,5%, iż kolejna inwentaryzacja wskaże, że jednak spełniają kryterium 0,5%, co będzie skutkowało koniecznością ponownego umieszczenia ich na liście przedmiotów ochrony. Może się zdarzyć również, iż istotny dla nich element siedliska zniknął w okresie gdy nie były przedmiotami ochrony i ich ochrona jest znacznie utrudniona. Z tego względu w ocenie tut. Organu zmiana aktualnej listy przedmiotów ochrony w obszarze powinna być	W przypadku muchołówki białoszyjej i trzmiełojada zapisy dostosowano do propozycji usunięcia ich z listy przedmiotów ochrony w obszarze. Skorygowano też zapisy dla tych gatunków, które w zarządzeniu zaproponowano do usunięcia z listy przedmiotów ochrony – w przypadku zagrożeń i celów zapisano, że ich nie określano z uwagi na proponowaną zmianę statusu gatunku.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>0,21% - 0,26% populacji krajowej). Do włączenia na listę przedmiotów ochrony w obszarze proponowany jest również dzięcioł zielonosiwy. Wg danych o liczebności populacji gatunku w Polsce z 2004 roku (Sikora i in. 2004), wynoszącej 2 tys. par, udział populacji w obszarze w stosunku do populacji w Polsce wynosi 1%. Aktualne dane z 2012 roku (PMŚ - Sikora 2012) podają liczebność populacji krajowej na poziomie 3 , 6 - 1 1 tys. par, co oznacza, że udział populacji w obszarze w stosunku do populacji w Polsce wynosi 0,23% - 0,42%.</p> <p>Wobec powyższego następujące przedmioty ochrony dla obszaru Natura 2000 „Puszcza Sandomierska” winny mieć przyznany statusu D (populacja nieistotna): bąk, bączek, bocian czarny, bocian biały, trzmielojad, bielik, błotniak stawowy, muchołówka białoszyja, gąsiorek, dzięcioł białoszyi, dzięcioł średni, zimorodek. Nie ma również podstaw do włączenie na listę przedmiotów ochrony następujących gatunków ptaków: jarzębatki, dzięcioła zielonosiwego”.</p>		<p>dokonywana tylko w przypadkach oczywistych oraz takich, w których długoterminowe obserwacje wskażą, iż rzeczywiście populacja danego gatunku bytująca w obszarze jest nieistotna dla jego ochrony w skali kraju. Szczególnie dotyczy to gatunków leśnych, wymagających starodrzewów o określonej strukturze i składzie gatunkowym. Jeśli kolejne inwentaryzacje wykonywane w Polsce, dane z monitoringu jak również działania z tego zakresu zaplanowane dla obszaru Puszcza Sandomierska, wykażą, że populacje ww. gatunków w obszarze są nieistotne dla ich ochrony w skali Polski, wniosek będzie można uwzględnić przy sporządzaniu kolejnego dokumentu.</p>	
5.	<p>Uwaga do załącznika nr 3.</p> <p>„W przypadku zagrożenia istniejącego G01.08 <i>Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku</i> dla bociana czarnego i bielika należy doprecyzować w opisie zagrożenia, że chodzi o penetrację lasu w <i>pobliżu stref ochrony i gniazd</i>”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>Zapis poprawiono w przypadku bociana czarnego i bielika na: „G01.08 – penetracja lasu w pobliżu stref ochrony i gniazd m.in. przez zbieraczy runa leśnego powoduje płoszenie ptaków.”</p>	<p>Zapis uzupełniono zgodnie z propozycją.</p>
6.	<p>Uwaga do załącznika nr 3.</p> <p>„W przypadku zagrożenia istniejącego B01</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w</p>	<p>W przypadku bociana białego i kropiatki zagrożenie odnosi się nie tylko do miejsc występowania tych gatunków, ale również do ich siedlisk, w tym terenów</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<i>Zalesianie terenów otwartych dla bociana białego i kropiatki należy doprecyzować w opisie zagrożenia, że chodzi o zalesianie terenów otwartych stanowiących miejsca występowania danych gatunków”.</i>	Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324- 22/14	żerowiskowych. Zachowanie terenów otwartych jest kluczowe dla utrzymania właściwego stanu ochrony ich populacji. W związku z tym nie wprowadza się korekty zapisu. Należy mieć na uwadze, że w obszarach Natura 2000 ochronie podlegają nie tylko miejsca, w których w określonym czasie stwierdzono gatunek, ale również jego siedliska. Zachowanie wyłącznie tych miejsc, w których w danej chwili stwierdzono gatunek nie pozwoliłaby na jego właściwą ochronę.	
7.	Uwaga do załącznika nr 3. „W przypadku zagrożenia istniejącego B02.04 <i>Usuwanie martwych i umierających drzew</i> dla dzięcioła średniego i muchołówki białoszyjej (opis zagrożenia: brak planowanego pozostawiania starych drzew dziuplastych, umierających i martwych powoduje utratę miejsc lęgowych i żerowiskowych) należy doprecyzować w opisie zagrożenie, że to zagrożenie nie dotyczy lasów pozostających w zarządzie PGL LP. Zgodnie Instrukcją Ochrony Lasu tom I (str. 27-28) w celu zachowania ochrony różnorodności biologicznej w lasach pozostawia się tzw. drzewa biocenotyczne do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Za drzewa biocenotyczne uważane są m.in. drzewa dziuplaste (z dziupłami zasiedlonymi przez ptaki lub inne gatunki zwierząt, z dziupłami i próchnowiskami powstałymi w miejscach zranień po obumarłych gałęziach oraz z dziupłami wypełnionymi próchnem)”.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324- 22/14	Ze względu na to, że chodzi tu o niewystarczającą ilość pozostawianego drewna martwego na siedliskach wymienionych dwóch gatunków, mimo ich pozostawiania zgodnie z IOL - wprowadzono następujący zapis „B02.04 – niewystarczająca ilość pozostawianych starych drzew dziuplastych, umierających i martwych powoduje utratę miejsc lęgowych i żerowiskowych”. Należy dodać, że Instrukcja nie precyzuje np. minimalnych ilości drzew, które winny być pozostawiane. Doprecyzowano również szerzej zagrożenie dla dzięcioła średniego wprowadzając zapis: B07 <i>Inne rodzaje praktyk leśnych</i> (opis zagrożenia: prowadzenie rębni w miejscach występowania gatunku w okresie lęgowym od 15 kwietnia do 15 lipca może przyczynić się do płoszenia ptaków i strat w lęgach). Z uwagi na planowane usunięcie muchołówki białoszyjej z listy przedmiotów ochrony wykreślono dla niej zagrożenie.	Zapis zmieniono w przypadku dzięcioła średniego na następujący: „B02.04 – niewystarczająca ilość pozostawianych starych drzew dziuplastych, umierających i martwych powoduje utratę miejsc lęgowych i żerowiskowych. B07 - prowadzenie rębni w miejscach występowania gatunku w okresie lęgowym od 15 kwietnia do 15 lipca może przyczynić się do płoszenia ptaków i strat w lęgach”. Dla muchołówki – zapis usunięto w związku z propozycją usunięcia gatunku z listy przedmiotów ochrony.
8.	Uwaga do załącznika nr 3. „W przypadku zagrożenia istniejącego B02.04 <i>Usuwanie martwych i umierających drzew</i> (opis	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie,	Wymagania siedliskowe gatunku oraz biologia dzięcioła białoszyjego wiążą się z występowaniem poza zwartymi kompleksami a działanie to dotyczy miejsc występowania gatunku. W zagrożeniach nie	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>zagrożenia: wycinanie starych drzew owocowych, wierzb i topól, w których dzięciół wykuwa dziuple, skutkuje zanikiem stanowisk lęgowych) dla dzięciola białoszyjnego należy doprecyzować w opisie zagrożenie, że to zagrożenie nie dotyczy lasów pozostających w zarządzie PGL LP. Zgodnie Instrukcją Ochrony Lasu tom I (str. 27-28) w celu zachowania ochrony różnorodności biologicznej w lasach należy pozostawiać w lesie tzw. drzewa biocenotyczne do ich biologicznej śmierci naturalnego rozkładu. Za drzewa biocenotyczne uważane są również drzewa rodzimych gatunków biocenotycznych: naturalnie wprowadzone, poprawiające bazę żerową zwierziny, nektarodajne, urozmaicające krajobraz, takie jabłoń, grusza, czereśnia, śliwa ałycza i inne, w tym drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt”.</p>	<p>ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324- 22/14</p>	<p>precyzowano form własności gruntu, jednak ze względu na biologię gatunku zagrożenie to będzie dotyczyło przede wszystkim gruntów nie będących w zarządzie PGL LP.</p>	
9.	<p>Uwaga do załącznika nr 3.</p> <p>„Należy usunąć zagrożenie istniejące B07 <i>Inne rodzaje praktyk leśnych</i> (opis zagrożenia: prowadzenie rębni w miejscach występowania gatunku w okresie lęgowym od 1 marca do 30 lipca może przyczyniać się do płoszenia ptaków i strat w lęgach: brak/ zbyt mały udział domieszek biocenotycznych - drzew o miękkim drewnie w obrębie siedliska gatunku) dla muchołówki białoszyjej. W wyżej wymienionym zagrożeniu uznano za zagrożenie istniejące prowadzenie prac leśnych (rębni) w okresie od 1 marca do 30 lipca. Zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1419) w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, dla muchołówki</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324- 22/14</p>	<p>Z uwagi na planowane usunięcie gatunku z listy przedmiotów ochrony nie określano dla niego zagrożeń.</p>	<p>Wykreślono zagrożenia dla gatunku.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>białoszyjej nie przewiduje się tworzenia strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania. Art. 52a ustawy o ochronie przyrody wskazuje, że gospodarka leśna nie narusza zakazu zawartego w art. 52 pkt. ust. 1 pkt. 1-3, 7, 8, 12 i 13 jeżeli jest prowadzona na podstawie planów, które zostały poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, obejmującej oddziaływanie na dziko występujące populacje gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty i chronionych gatunków ptaków ich siedlisk. Nadleśnictwa Kolbuszowa, Głogów i Mielec, zarządzające gruntami w obszarze Natura „Puszcza Sandomierska” prowadzą gospodarkę leśną na podstawie planów urzędzenia lasu, które zostały poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Ocena ta wykazała, że realizacja ustaleń planu urzędzenia lasu nie wpłynie negatywnie na gatunki ptaków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska”.</p>			
10.	<p>Uwaga do załącznika nr 3.</p> <p>„Należy usunąć zagrożenie potencjalne J0301 <i>zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</i> dla muchołówki białoszyjej i dzięcioła średniego. W obszarze „Puszcza Sandomierska” powierzchnia drzewostanów liściastych powyżej 80 lat jest wielokrotnie wyższa niż wynika ona z potrzeb zinwentaryzowanych populacji tych gatunków ptaków. Szczegółowe uzasadnienie w oparciu o wyniki badań naukowych znajduje się w części dotyczącej załącznika 5 pkt, działanie ochronne nr 6”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>Zagrożenie zostało ujęte jako potencjalne, co wskazuje, że nie uznaje się je za istniejące, czyli występujące lub mogące wkrótce wystąpić. Takie ujęcie kwestii starodrzewów wskazuje sprawującemu nadzór nad obszarem, że właściwy areal starodrzewów jest kluczowy dla zachowania tych gatunków i powinien zwracać nań szczególną uwagę w procedurze OOS, podobnie potencjalnemu inwestorowi. Ponadto w działaniach ochronnych podano minimalną powierzchnię starodrzewów niezbędną dla zachowania populacji wskazanych gatunków przynajmniej na obecnym poziomie, odniesiono ją jednak do obecnie znanej ilości osobników. Niewykluczone są nowe inwentaryzacje,</p>	<p>W przypadku dzięcioła średniego zapisy w zagrożeniach doprecyzowano, że chodzi o starodrzewy liściaste.</p> <p>Dla muchołówki – zapis usunięto w związku z propozycją usunięcia gatunku z listy przedmiotów ochrony.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>na podstawie których liczba osobników może się zmienić, a co za tym idzie – wymagany areał starodrzewów.</p> <p>Z uwagi na planowane usunięcie muchołówki białoszyjej z listy przedmiotów ochrony wykreślono dla niej zagrożenia.</p> <p>W przypadku dzięcioła średniego chodzi o starodrzewy liściaste, w związku z tym doprecyzowano to w zagrożeniach.</p>	
11.	<p>Uwaga do załącznika nr 4.</p> <p>„Cel działań ochronnych dla dzięcioła średniego (utrzymanie areały drzewostanów >80 lat co najmniej na obecnym poziomie) należy ustalić podobnie jak dla muchołówki białoszyjej (utrzymanie odpowiedniego areału drzewostanów >80 lat). Odpowiednie areały drzewostanów >80 lat dla tych gatunków powinny wynikać z potwierdzonych naukowo wymagań dotyczących areałów osobniczych, o których mowa w załączniku 5 pkt, w działaniu ochronnym nr 6”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>W celach działań ochronnych dla muchołówki zapisano weryfikację SDF, w przypadku dzięcioła średniego uwzględniono propozycję wskazując na potrzebę zachowania odpowiedniego areału starodrzewów o właściwej dla gatunku strukturze.</p>	<p>Zapis zmieniono na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dla muchołówki białoszyjej: <i>Nie określano celów działań ochronnych z powodu planowanej zmiany statusu gatunku w SDF obszaru Natura 2000.</i> - dla dzięcioła średniego: <i>Utrzymanie areału drzewostanów > 80 lat o wielkości i strukturze dostosowanych do potrzeb gatunku. Na jedną parę powinno przypadać minimum 7 ha drzewostanów >80 letnich.</i>
12.	<p>Uwagi do załącznika nr 5.</p> <p>„W przypadku działań ochronnych dla dzięcioła średniego:</p> <p>1. Należy wykreślić działanie ochronne nr 1: „nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04 do 15.07”. Szczegółowe uzasadnienie zostało ujęte w pkt 5. Załącznika nr 3. Dzięcioł średni nie jest zaliczany do gatunków objętych ochroną strefową”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>ad. 1 Analiza ekspercka wykazała, że działania, które wymagałyby wycinki drzew w okresie lęgowym w miejscu występowania gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony obszaru może spowodować negatywne oddziaływanie poprzez: płoszenie ptaków, zniszczenie lęgu bądź śmierć piskląt lub dorosłych ptaków. Należy podkreślić, że dzięcioł średni jest ptakiem osiadłym, przemieszczającym się na 0,5 km dystansie. Niezwykle ważne jest zatem zapewnienie spokoju w czasie jego rozrodu.</p> <p>W związku z powyższym zaproponowano, że na powierzchniach gdzie gatunek przeprowadza lęgi</p>	<p>Zapis zawarty w zarządzeniu zmodyfikowano wprowadzając odstępstwo od przedmiotowego działania; po zmianach zapis brzmi „Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04 do 15.07 z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz sytuacji klęskowych”.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>należy okresowo wstrzymać się z wycinką w okresie lęgów, co uchroni ptaki przed niekorzystnymi oddziaływaniami. W skali obszaru dotyczy to zaledwie niecałych 790 ha.</p> <p>Wprowadzono również odstępstwa od przedmiotowego działania, po zmianach zapis brzmi: „Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04 do 15.07 z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz sytuacji kłęskowych”.</p> <p>W przypadku gatunków leśnych takich jak dzięcioł średni czy muchołówka białoszyja nie ma informacji, które stwierdzałyby, że liczebność na terenie Puszczy Sandomierskiej wzrosła, gdyż nie były prowadzone tu prace które pozwoliłyby na porównanie liczebności gatunków na przestrzeni ostatnich lat.</p> <p>Ponadto należy zauważyć, że podobne działania były wprowadzane w innych, ustanowionych już planach zadań ochronnych, np. w zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu dla obszaru Natura 2000 Grądy Odrzańskie, gdzie identyczne działanie wprowadzono dla dzięcioła średniego i zielonosiwego oraz muchołówki białoszyjej.</p> <p><u>Odnosnie kwestii prawnych wyjaśnić należy, co następuje.</u> Dzięcioł średni nie jest gatunkiem, dla którego wyznacza się strefy ochrony, nie mniej jednak ochrona strefowa jest elementem ochrony gatunkowej nie zaś bezpośrednio elementem wynikającym z ochrony obszarów Natura 2000. Wprowadzenie ochrony strefowej nie wyczerpuje zadań koniecznych dla wymogów sieci Natura 2000. Ograniczenia wprowadzane przez dokument wynikają z konieczności poprawy stanu zachowania</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>przedmiotu ochrony. Celem działań jest osiągnięcie właściwego stanu ochrony gatunku, a działanie polegające na ograniczeniu prac rębnych ograniczy płoszenie, a co za tym idzie wpłynie na wzrost sukcesu łęgowego, który w konsekwencji powinien doprowadzić do wzrostu liczebności. Ponadto PZO jest aktem prawa miejscowego w którym następuje wprowadzenie szczegółowych przepisów, które są konieczne dla zachowania/przywrócenia właściwego stanu ochrony.</p> <p>Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko planu urzędzenia lasu służy ocenie czy realizacja <u>danego</u> pul nie będzie <u>znaczaco negatywnie</u> oddziaływała na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. Dokument ten nie służy natomiast planowaniu ochrony obszaru Natura 2000, której celem jest <u>utrzymanie</u> lub <u>poprawa</u> stanu ochrony przedmiotów ochrony bądź <u>wyeliminowanie</u> lub <u>minimalizacja</u> stwierdzonych zagrożeń. Skoro w trakcie prac nad pzo ekspert ornitolog stwierdził określone zagrożenie, to argumentem za jego wykreśleniem nie może być fakt, że nie zdiagnozowano go na etapie procedury OOS. Ponadto w ramach pzo wskazuje się zagrożenia, które występują lub mogą wystąpić w obszarze Natura 2000 nie zaś tylko te zagrożenia, które mogą wystąpić wskutek realizacji <u>danego</u> pul.</p> <p>Analiza zapisów prawnych zawartych w ustawie o ochronie przyrody a dotyczących zawartości planów zadań ochronnych nie wskazuje, aby działania ochronne mogły być określane tylko poza terenem PGL LP. Art. 52a ustawy o ochronie przyrody wskazuje, że gospodarka leśna nie narusza zakazu zawartego w art. 52 pkt. ust. 1 pkt. 1-3, 7, 8, 12 i 13 jeżeli jest prowadzona na podstawie planów, które</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>zostały poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, obejmującej oddziaływanie na dziko występujące populacje gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty i chronionych gatunków ptaków ich siedlisk. Równocześnie żaden z przepisów prawa nie wskazuje, że w granicach lasów objętych planami urzędzenia lasu poddanymi strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko nie wykonuje się planów zadań ochronnych, nie diagnozuje zagrożeń, nie planuje działań bądź że w granicach takich planów można stosować tylko określone zabiegi czy działania ochronne. Brzmienie art. 28 ust. 11 a, b, c wskazuje natomiast, że pzo może zawierać zadania dotyczące terenów PGL LP – nie podkreślono tu również, że zadania te mają dotyczyć wyłącznie terenów poza drzewostanami. Innymi słowy zadania mogą obejmować cały teren w zarządzie PGL LP. Art. 28 ust. 10 pkt 4 wskazuje, że w pzo określa się działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie oraz obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących ochrony czynnej. Przepis ten jednak nie ma charakteru zamkniętego – działania ochronne mogą obejmować również inne działania, w tym konieczne modyfikacje gospodarki leśnej. Wnioskodawca nie wskazał ponadto, w oparciu o jakie konkretnie przepisy prawne gospodarki twierdzi, że jeśli plan urzędzenia lasu został poddany soos, to nie ma konieczności/wymogów stosowania zadań ochronnych dla gatunków zwierząt występujących na gruntach PGL LP.</p> <p>Odnosząc się do uwagi dotyczącej artykułu 36 ustawy o ochronie przyrody należy zwrócić uwagę, że również on nie wskazuje, by istniały wystarczające</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>podstawy prawne do nie planowania działań ochronnych na terenie PGL LP.</p> <p>Zagadnienia to było szeroko już szczegółowo dyskutowane na spotkaniach III ZLW oraz w dniu 29 listopada 2013 r. na spotkaniu z przedstawicielami RDLP w Krośnie i Lublinie.</p>	
13.	<p>2. Nie do zaakceptowania jest podział działania ochronnego nr 2 „pozostawianie w trakcie trzebieży późnych wszelkich drzew dziuplastych” na obligatoryjne na gruntach w zarządzie PGL LP i fakultatywne na gruntach prywatnych. Jest to niezgodne z zasadą sporządzania pzo (przedmioty ochrony chronione są niezależnie od formy własności) oraz nieuzasadnione merytorycznie. Z reguły na gruntach leśnych innych własności występują mniejsze walory przyrodnicze i mniejsza bioróżnorodność a także prowadzone są mniej ekologiczne sposoby prowadzenia gospodarki leśnej niż na gruntach SP w zarządzie LP. Jeśli więc na gruntach innych własności dla ochrony zachowania przedmiotów ochrony wystarczą działania ochronne w przedstawionym projekcie planu zakresie, to tym bardziej będą one wystarczające dla gruntów SP w zarządzie LP. Proponowane zróżnicowanie jest dodatkowo niezgodne z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który brzmi: „Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne”. W związku z tym należy dostosować zapisy dotyczące działań ochronnych (a także zagrożeń oraz celów działań ochronnych) proponowanych na gruntach SP w zarządzie LP do zapisów proponowanych</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>Zadanie zostało usunięte.</p>	<p>Zadanie zostało usunięte.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	na gruntach leśnych innych własności. Pozostawienie zróżnicowania działań ochronnych na gruntach w zarządzie PGL LP i innych własności może rzutować w przyszłości na ocenę stanu zachowania przedmiotów ochrony, tym bardziej, że grunty prywatne leśne mają istotny udział w obszarze (7095 ha)”. -----			
14.	3. Należy wykreślić działanie ochronne nr 4 „pozostawianie do stadium rozpadu, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu użytkowanego rębnie, bez względu na rodzaj prowadzonej rębni” z uwagi na brak uzasadnianie merytorycznego stosowania takiego zapisu w odniesieniu do gatunków ptaków. Dodatkowo w lasach innych własności działanie to jest uznawane za nieobligatoryjne. Uwagi do podziału działań na obligatoryjne i nieobligatoryjne tak jak w przypadku działania nr 2.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., zn. spr.: ZO-7324-22/14	ad. 3 Zapis ten ma uzasadnienie merytoryczne – jego celem jest zapewnienie puli drzew starych, zamierających i martwych, które są niezbędnym elementem siedlisk zajmowanych przez dzięcioła średniego. Pozostawienie części drzewostanu do czasu aż nowy drzewostan osiągnie dojrzałość, pozwoli na zapewnienie na części siedliska gatunku udziału drzew ponad 200-letnich, a nie tylko przekraczających wiek 80 czy 100 lat. Z uwagi iż drzewa te powinny zostać do stadium rozpadu, ich wiek i parametry będą się zwiększać, póki nie zasilą zasobów martwego drewna, również bardzo istotnych dla tego gatunku. Jest to zabieg istotny dla kształtowania odpowiedniego środowiska życia tego gatunku. Nie chodzi tu jednak o dowolny płat drzewostanu, lecz taki który będzie obejmował drzewa liściaste preferowane przez gatunek, czyli przede wszystkim dęby. Mogą to być również: olchy, graby, jesiony, brzozy. Najbardziej optymalnym dla gatunku rozwiązaniem jest pozostawienie płatu starodrzewu dębowego, o areale zapewniającym jego przetrwanie w dłuższej jednostce czasu. Preferować więc należy pozostawianie większych fragmentów drzewostanu, np. wspólnych dla kilku wydzieleń lub większego płatu w obrębie jednego z wyłączeń objętych użytkowaniem rębnym. By zarządzający gruntem miał większą swobodę przy wyznaczaniu tego typu płatów, usunięto z zapisów przywiązanie zabiegu do fragmentu drzewostanu użytkowanego	Z kwestionowanego zapisu usunięto przywiązanie zabiegu do fragmentu drzewostanu użytkowanego rębnie oraz wyłączenia leśnego. Zmieniono także obszar wdrażania zabiegu wskazując, że dotyczy drzewostanów liściastych o udziale gatunków iglastych nie przekraczającym 20% . Znacząco ogranicza to powierzchnię, której dotyczy zapis.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>rębnie oraz granic wyłączenia leśnego. Zmieniono też określenie obszaru wdrażania zabiegu – mają to być drzewostany liściaste o udziale gatunków iglastych nie przekraczających 20% (przy korzystaniu z opisu taksacyjnego należy brać pod uwagę gatunki z udziałem 1 lub 2, graniczną wartością jest tu 2 – jeśli łącznie nie przekraczają takiego udziału, drzewostan spełnia kryterium). Znacząco ogranicza to powierzchnię, której dotyczy zapis.</p> <p>Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- poradnik metodyczny. Tom 7-8. Ptaki cz II. 2004. Ministerstwo Środowiska. Warszawa podaje również, że jednym z głównych zagrożeń dla tego gatunku jest utrata siedlisk w wyniku usuwania z lasu drzew obumierających i martwych, charakteryzujących się obecnością starych dziupli oraz zainfekowanych przez grzyby. Ta sama praca wspomina, że należy dla tego gatunku, pozostawiać w lesie drzewa obumierające i martwe (zarównywno stojące, jak i leżące) oraz drzewa charakteryzujące się obecnością dziupli i hub (preferowane miejsca wykuwania dziupli).</p> <p>W związku z powyższym zachowanie minimum 5% powierzchni drzewostanów liściastych do stadium rozpadu ma istotne znaczenie, które pozwoli na zachowanie drzew, w których dzięcioły będą mogły przeprowadzać lęgi oraz miejsc gdzie będą rozwijały się owady stanowiące ich bazę pokarmową.</p> <p>Należy zaznaczyć, że działanie uzgodniono na spotkaniu roboczym w dniu 29 listopada 2013 r. 18 grudnia 2013 r. został przesłany do RDLP w Krośnie i RDLP w Lublinie protokół z tego spotkania z prośbą o wniesienie uwag. Do czasu rozpoczęcia konsultacji społecznych nie uzyskano odpowiedzi.</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p><u>W zakresie podziału zadania na obligatoryjne na gruntach PGL LP i dodatkowe na gruntach innej własności należy wskazać, co następuje.</u></p> <p>Kluczowe dla ochrony siedlisk są działania, które należy podjąć na gruntach w zarządzie PGL LP, gdyż dominują powierzchniowo w obszarze. W przypadku gruntów prywatnych brak na razie dobrych mechanizmów finansowych i prawnych, które by umożliwiały wprowadzenie tam ograniczeń w użytkowaniu, np. programów leśnośrodowiskowych. Plan zadań ochronnych wprowadza zapisy takie jakie są możliwe do realizacji w aktualnych uwarunkowaniach. Zupełnie niecelowe i pozbawione racjonalnych podstaw byłoby wprowadzanie zapisów niemożliwych do zrealizowania, a tak by się stało w wypadku wprowadzenia takich samych ograniczeń dla lasów prywatnych i państwowych. Ponadto należy mieć na uwadze, że ograniczenia są wprowadzane na gruntach Skarbu Państwa, o bardzo małym rozdrobieniu działek, pozostających w zarządzie jednej instytucji, a więc wydaje się, że wprowadzanie ograniczeń wynikających z istnienia sieci Natura 2000 powinno być tam znacznie łatwiejsze do rozplanowania i wykonania oraz dużo mniej uciążliwe zarówno dla mieszkańców regionu jak i ogółu społeczeństwa, niż na gruntach pozostających w rękach prywatnych. Na uwadze należy również mieć fakt, iż właściciele lasów niepaństwowych związani są przepisami prawa powszechnie obowiązującego – tj. adresowanego do obywateli, podmiotów gospodarczych i innych podmiotów prawa, nie wiążą ich natomiast bezpośrednio przepisy umów międzynarodowych i dyrektyw UE adresowane do państw. Nieco inna jest sytuacja podmiotów zarządzających lasami w imieniu państwa. Jako tak</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>zwana „emanacja państwa”, są oni związani także przepisami adresowanymi do państwa, w tym postanowieniami umów międzynarodowych oraz dyrektywami UE. W szczególności trzeba podkreślić, że zarządzający lasami w imieniu państwa są obowiązani do tzw. „prospółnotowej interpretacji prawa”, czyli w granicach kompetencji określonych przez prawo krajowe, są obowiązani działać bezpośrednio na rzecz osiągnięcia celów dyrektywy UE.</p> <p>Ponadto należy nadmienić, że do osiągnięcia/utrzymania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w obszarze nie jest potrzebne uzyskanie takiego stanu w każdym płacie zajmowanego przez nie siedliska. Osiągnięcie właściwego stanu na gruntach SP w zarządzie PGL LP powinno pozwolić na osiągnięcie/utrzymanie właściwego stanu w obszarze, choć w przypadku znacznego udziału lasów prywatnych w obszarze, te obciążenia powinny być większe (by zrekompensować brak ograniczeń na gruntach prywatnych). Nie brano jednak tej opcji pod uwagę przy konstruowaniu obecnego planu zadań ochronnych.</p> <p>Wnioskodawca wskazuje ponadto, że należy ujednoczyć opis zagrożeń dla gruntów prywatnych i państwowych, jednak w innym miejscu pisma wskazuje, że należy je zróżnicować, bo inne zasady obowiązują w gospodarce leśnej prowadzonej na gruntach w zarządzie PGL, inne na prywatnych. Argumentacja ta jest ze sobą sprzeczna.</p> <p>Należy też zaznaczyć, że grunty Skarbu Państwa w wielu aspektach swojej działalności są inaczej traktowane niż lasy prywatne. Dotyczy to m.in. dokumentów i regulacji jakie w nich obowiązują. Przykładowo regulacje dotyczące pozostawiania</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>drzew biocenotycznych, ujęte w aktualnej Instrukcji Ochrony Lasu nie dotyczą lasów prywatnych. Obowiązek ich stosowania na gruntach prywatnych mógłby pociągnąć za sobą konieczność wypłaty odszkodowań i obciążyć Skarb Państwa. Inne dokumenty też regulują prowadzoną w nich gospodarkę leśną.</p> <p>Wracając do kwestii zapisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej należy wskazać, że cytowany art. 32 znajduje się w rozdziale II „Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela”, nie dotyczy zatem podmiotów gospodarczych czy państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej reprezentujących Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia. Natomiast zgodnie z zapisami art. 5 Konstytucji „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.” Tu więc zapisano jedną z fundamentalnych zasad funkcjonowania państwa, którą jest ochrona środowiska. Jest zatem oczywiste, że Państwo Polskie zasadę tę realizuje m.in. na gruntach będących własnością Skarbu Państwa.</p>	
15.	4. Należy wykreślić działanie ochronne nr 5 „pozostawianie starych, wiekowych, zamierających drzew w szczególności dziuplastych, również wykrotów i wiatrołomów dążąc do osiągnięcia poziomu 5% miąższości drzewostanu - należy to mieć już na uwadze w trakcie planowania cięć trzebieżowych (dotyczy gruntów w zarządzie PGL LP)”. W lasach innych	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., zn.	ad. 4 Celem działania jest zapewnienie puli drzew martwych i obumierających drzew liściastych, głównie dębu, które są niezbędnym elementem siedlisk zajmowanych przez dzięcioła średniego. Zapis ten ma zatem uzasadnienie merytoryczne gdyż jego celem jest poprawa stopnia zachowania siedlisk dzięcioła średniego. W przypadku dzięcioła średniego zgodnie z pracą	Zapisy dotyczące pozostawiania drzew uzupełniono o wskazanie, że chodzi o drzewa liściaste (w oparciu o uwagę zgłoszoną w pkt. 38).

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>własności działanie to jest uznawane za nieobligatoryjne (uwagi patrz działanie ochronne nr 2). Ewentualnie można wprowadzić w to miejsce zapis umieszczony w Instrukcji Ochrony Lasu cz. II (str. 27-28), w brzmieniu: <i>pozostawianie w lesie tzw. drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu</i>. Nie ma uzasadnienia wprowadzanie warunku, że drzewa te mają stanowić 5% miąższości drzewostanu. Jakiemu celowi związanemu z dziećmi średnim, ma służyć ten zapis?</p>	<p>spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł., 2013 „Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000”. GDOŚ, Warszawa określone jest, że dla stanu siedliska FV-2 (umiarkowanego) liczba stojących martwych drzew o średnicy >44 cm powinna wynosić 5-10szt./ha. Przykładowo 5 dębów o wys. 25 m i pierśnicy 44 cm to ok. 11 m³/ha, 10 dębów to 22 m³/ha. Dla stanu FV-1 wartości te są wyższe – liczba stojących martwych drzew o średnicy >48 cm powinna wynosić >10szt./ha. Przykładowo 10 dębów o wys. 25 m i pierśnicy 48 cm to 23 m³/ha (wg Tablic miąższości kłód odziomkowych i drzew stojących; autor: M. Czuraj).</p> <p>Przy zasobności w wydzieleniach stanowiących siedliska dziećcia wynoszącej około 360 m³/ha (uwaga RDLP w Lublinie, pkt. 38), 5% to ok. 18 m³/ha – jest to wartość zbliżona do średniej dla podanego powyżej przedziału. Jest więc w pełni uzasadniona i nawet przy wyższej zasobności w wyłączeniach będzie mieściła się w przedziale. Przy niższych zasobnościach będzie odpowiednio niższa. Należy również dodać, że do miąższości 5 % wliczane będą nie tylko stojące drzewa osłabione, zamierające i martwe ale również wykroty i wiatrołomy, czyli część posuszu.</p> <p>Jednocześnie nie wymaga się osiągnięcia zakładanej wartości w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych, dlatego w zapisie działania zawarto sformułowanie „dążąc do osiągnięcia”.</p> <p>W przypadku zapisów z Instrukcji Ochrony Lasu nie precyzują one ilości wymaganej do pozostawienia drzew do stadium rozpadu, podanie wielkości procenta drzew do pozostawienia pozwoli na odniesienie się do jakiej miąższości drzewostanu</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>należy dążyć. Natomiast konieczność doprecyzowania ogólnych zapisów była wielokrotnie podnoszona przez przedstawicieli LP, w związku z czym trudno obecnie zmieniać je na zapisy ogólne i nieprecyzyjne.</p> <p>W związku z uwagą RDLP w Lublinie (pkt 38) działanie doprecyzowano wskazując, że chodzi o drzewa liściaste.</p> <p>Należy podkreślić, że zadanie zaplanowano tylko na powierzchniach, gdzie gatunek przeprowadza lęgi – w skali obszaru dotyczy to zaledwie niecałych 790 ha. Działanie to obejmuje w przypadku poszczególnych nadleśnictw niewielki procent ich powierzchni, gdyż dotyczy wyłącznie miejsca występowania gatunku. Taki znikomy procent nie tylko nie przyczyni się do zwiększenia zagrożenia w lasach a wręcz przeciwnie: na wzór lasów o charakterze naturalnym drzewostan będzie bardziej odporny na negatywne czynniki zewnętrzne.</p> <p>Proponowane zapisy działań ochronnych nie uwzględniły zdarzeń losowych w tym katastrof naturalnych, które jeśli wystąpią będą wymagały odmiennych dostosowanych do sytuacji działań nieujętych w ramach tego opracowania.</p>	
16.	<p>5. Nie do przyjęcia jest działanie ochronne nr 6. „zapewnienie udziału starszych (ponad 80 letnich) drzewostanów liściastych (w powierzchni można uwzględnić klasę odnowienia - KO). Na jedną parę powinno przypadać minimum 7 ha drzewostanów >80 letnich. Przy różnych gatunkach uwzględniać ten sam areał starodrzewów”. Badania polskie oparte na wynikach pomiarów telemetrycznych wykazują, że dla pary dzięcioła średniego całkowity areał osobniczy sięga najwyżej 2,37 ha (Leniowski</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>ad. 5 W przypadku dzięcioła średniego zgodnie z pracą Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.) 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą ptasią. GIOŚ. Warszawa”, podano, że para lęgowa wymaga do egzystencji od 4,2 do 10,2 ha lasu – średnio 7,2 (+- 3,0) ha.</p> <p>Cytowana praca (Leniowski K. 2011. „Terytoria osobnicze, ornamenty barwne i głos jako płaszczyzny sygnalizacji, jakości dzięcioła średniego Dendrocopos medius”. Rozprawa doktorska. Wydział Biologii,</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	2011). W związku z tym należy zmienić działanie nr 6 na: „zapewnienie udziału starszych (ponad 80 letnich) drzewostanów liściastych (w powierzchni można uwzględnić klasę odnowienia - KO). Na jedną parę powinno przypadać minimum 3 ha drzewostanów >80 letnich. Przy różnych gatunkach uwzględniać ten sam areal starodrzewów”.		<p>Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań odnosi się do terenu lasów łęgowych Wielkopolski. W tych odmiennych siedliskowo warunkach wyniki przedstawiono jako $1,35 \pm 0,86$ ha i $1,02 \pm 0,53$ ha, a przeciętny areal żerowania pary sięgał $2,11 \pm 0,96$ ha. Należy zwrócić uwagę, że uzyskane wyniki odnoszą się do lasów łęgowych w Wielkopolsce, które odbiegają od siedlisk lasów dębowo-grabowych Puszczy Sandomierskiej gdzie gatunek ten głównie występuje. W związku z powyższym wykorzystano dane dla siedlisk grądowych podawane jako średnie za pracę Chylarecki i inni 2009. „Monitoring ptaków łęgowych.”</p> <p>Niemniej przywołana w pkt. 4 publikacja (Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa) wskazuje, że areal osobniczy dzięcioła średniego zmienia się w zależności od pór roku, zagęszczenia dębów o określonej średnicy (>36 cm), zagęszczenia potencjalnych drzew gniazdowych, izolacji płatów siedlisk itp. W skrajnych wypadkach potrzebny jest nawet płat o powierzchni 30 ha, natomiast jako właściwy, niezbędny do uzyskania stanu FV autorzy pracy wskazują na płat o wielkości co najmniej 20 ha. Na potwierdzenie tych tez przywołują badania wielu różnych autorów, bezzasadne jest więc opieranie się tylko na jednej publikacji dotyczącej wybranego fragmentu lasów łęgowych Wielkopolski. Opierając się na ww. publikacji należy wskazać, że podana powierzchnia (7 ha) jest i tak znacznie zaniżona. Do kwestii tej odniesiono się również w pkt. 39.</p>	
17.	Uwaga do załącznika nr 5. „W przypadku działań ochronnych dla	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w	W związku z uwagą zgłoszoną w pkt. 4 przy muchołówce pozostawiono jedynie działanie związane ze zmianą statusu gatunku w SDF.	W działaniach ochronnych dla muchołówki pozostawiono jedynie zmianę statusu w SDF.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>mucholówki białoszyjej uwagi jak w przypadku dzięcioła średniego. Dodatkowo w odniesieniu do działania ochronnego dla mucholówki białoszyjej, dotyczącego utrzymania minimum 50 ha drzewostanów liściastych w wieku powyżej 80 lat, należy zmienić ten zapisu na: „zapewnienie udziału starszych (ponad 80 letnich) drzewostanów liściastych (w powierzchni można uwzględnić klasę odnowienia - KO). Na jedną parę powinno przypadać minimum 4 ha drzewostanów >80 letnich. Przy różnych gatunkach uwzględniać ten sam areal starodrzewów”. W publikacji Zawadzkiej i in. 2013 r. za Walankiewicz 1991 podano, że mucholówka białoszyja może gniazdować w skupiskach nawet ok. 5 par na 1 ha. W oparciu o badania przeprowadzone w Puszczy Białowieskiej można stwierdzić, że średnia wielkość terytorium mucholówki białoszyjej wynosi 4 ha (od 0,5 do 11 ha) (Walankiewicz i in. 1997). W świetle przytoczonych wyników badań naukowych wartość 50 ha jest nieuzasadniona i stanowczo za duża”.</p>	<p>Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324- 22/14</p>		
18.	<p>Uwaga do załącznika nr 5.</p> <p>„W przypadku działań ochronnych dotyczących monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych dla dzięcioła średniego i mucholówki białoszyjej należy wykreślić zapis dotyczący monitoringu pozostawiania fragmentów drzewostanów użytkowanych rębnie, w związku z brakiem uzasadnienia merytorycznego dla pozostawiania 5% powierzchni drzewostanów użytkowanych rębnie dla ww. przedmiotów ochrony w obszarze”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324- 22/14</p>	<p>Działanie ochronne dotyczące pozostawiania 5% powierzchni drzewostanów użytkowanych rębnie w przypadku dzięcioła średniego pozostawiono, w związku z czym pozostaje również działanie monitoringowe.</p> <p>W związku z uwagą zgłoszoną w pkt. 4 przy mucholówce pozostawiono jedynie działanie związane ze zmianą statusu gatunku w SDF.</p>	<p>Zabieg pozostawiono dla dzięcioła średniego – doprecyzowano jedynie, że chodzi o drzewostany liściaste objęte użytkowaniem rębnym oraz drzewa liściaste.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
19.	<p>Uwaga do uzasadnienia:</p> <p>„W uzasadnieniu w części: Ocena skutków regulacji w punkcie 3 Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa budżety jednostek samorządu terytorialnego winny znaleźć się dane dotyczące wartości utraconych przychodów Skarbu Państwa z tytułu działań ochronnych związanych z ograniczeniami dotyczącymi m.in. zaniechania cięć rębnych w okresach lęgowych, zapewnienia udziału starszych (ponad 80 lat) drzewostanów liściastych, pozostawianie co najmniej 5% powierzchni drzewostanów użytkowanych rębnie. W chwili obecnej brak jest takiej oceny”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>RDOŚ w Rzeszowie nie jest w posiadaniu danych pozwalających wykonać tego rodzaju oszacowanie. Ponadto takie wyliczenia wymagają dodatkowych i szczegółowych badań, który pozwoliłyby określić w jakim stopniu proponowane zapisy powielają aktualne regulacje, a w jakim stopniu są rzeczywistym obostrzeniem. Bez tego rodzaju danych szacunek może być obciążony bardzo dużym błędem i pozbawiony merytorycznych podstaw, tym bardziej, że tego rodzaju oszacowanie jest możliwe dopiero po wyznaczeniu przedmiotowych powierzchni oraz określeniu, kiedy należy podawać tę wartość (czy w okresie obowiązywania planu). Przykładowo, jeśli określone zapisami 5% powierzchni drzewostanu użytkowanego rębnie w danym wyłączeniu leśnym obejmie dolinę potoku, gdzie, z uwagi na inne regulacje lub uwarunkowania ekonomiczne pozyskania drewna się nie prowadzi, nie będzie to generowało żadnych dodatkowych strat finansowych związanych z realizacją zapisów planu zadań ochronnych. Owe straty mogą pojawić się dopiero wówczas gdy owe 5% obejmie powierzchnię, która rzeczywiście mogła być przeznaczona do użytkowania rębego, co więcej była przeznaczona do użytkowania rębego w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych. Na oszacowanie wartości wpłynie również struktura pozostawianego płatu, jakość surowca drzewnego jaki mógłby zostać pozyskany itp. Bez tych informacji nie sposób prawidłowo wykonać żadanego oszacowania.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>
20.	<p>Uwaga do uzasadnienia:</p> <p>Jednocześnie uważam za bezpodstawne prawnie i merytorycznie uznawanie gospodarki leśnej jako zagrożenia dla ptaków leśnych w tym obszarze. Projekt planu zadań ochronnych winien zostać</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno;</p>	<p>Zagrożenia związane z prowadzeniem gospodarki leśnej są ujęte w wielu podręcznikach dotyczących ochrony gatunków ptaków m.in. w poradnikach metodycznych przygotowanych przez Ministerstwo Środowiska [Gromadzki M. (red.) 2004. Ptaki. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 –</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>gruntownie przebudowany w części uzasadnienia rozpoczynającej się od słów "Część zagrożeń może wynikać z prowadzonej tam gospodarki leśnej ..... " do słów" .... decyduje również o obecności muchołówki białoszyjej". Jeśli liczebność populacji ptaków leśnych w Polsce, w tym będących przedmiotami ochrony w ww. obszarze rośnie (PMŚ - średnio 25% od 2000 roku) w warunkach obecnie prowadzonej gospodarki leśnej, to gospodarka leśna nie może powodować zagrożeń dla tych gatunków.</p>	<p>pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 7 (część I), s. 314. T. 8 (część II), s. 447]. Jednocześnie brak danych, które mogłyby potwierdzić, że gospodarka leśna prowadzona w Puszczy Sandomierskiej nie niesie zagrożeń dla gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony, które są od niej zależne, gdyż nie ma wyników badań, umożliwiających określenie dla tych gatunków trendów długoterminowych.</p> <p>Należy podkreślić, że za zagrożenia uznano tylko niektóre elementy gospodarki leśnej w określonych typach drzewostanów. Ponadto zagrożenia te podzielono na istniejące i potencjalne.</p> <p>Również analiza zapisów prawnych zawartych w ustawie o ochronie przyrody a dotyczących zawartości planów zadań ochronnych nie wskazuje, aby zagrożenia te mogły być określane tylko poza terenem PGL LP. Brzmienie art. 28 ust. 11 a, b, c wskazuje natomiast, że pzo może zawierać zagrożenia dotyczące terenów PGL LP – nie podkreślono tu również, że zagrożenia te mają dotyczyć wyłącznie terenów poza drzewostanami. Innymi słowy zagrożenia mogą dotyczyć całego terenu w zarządzie PGL LP.</p> <p>Wnioskodawca nie wskazał ponadto, w oparciu o jakie konkretnie przepisy prawne uznanie nielicznych, wybranych elementów gospodarki leśnej za zagrożenie nie znajduje podstaw prawnych.</p>	
21.	<p>Uwaga do uzasadnienia:</p> <p>W odniesieniu do przywołanych w uzasadnieniu do projektu zarządzenia spotkań ZLW (II i III) oceniam negatywnie sposób organizowania tych spotkań. Protokoły z II i III ZLW zostały sporządzone i udostępnione do wnoszenia uwag po ponad 3 miesiącach od posiedzeń, w trakcie</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn.</p>	<p>Protokoły spotkań Zespołów Lokalnej Współpracy nie mają formy ustaleń, są jedynie sprawozdaniami obrazującymi przebieg spotkań. Tego rodzaju formuła jest praktykowana od początku prac na projektami planów zadań ochronnych w naszym województwie, była również zalecana przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska, jest też stosowana przez inne regionalne dyrekcje ochrony środowiska. W celu</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>kiedy trwają już konsultacje społeczne. Uważam, że wnoszenie uwag do protokołów ze spotkań na tym etapie (uwagi do protokołów można składać do 10 kwietnia 2014 r., a więc już po zakończeniu procesu konsultacji społecznych) jest bezprzedmiotowe i stanowi przykład lekceważenia członków ZLW oraz wykluczania ich z prac nad projektem planów zadań ochronnych.</p>	<p>spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>przedyskutowania zapisów projektu planu zadań ochronnych dotyczących gospodarki leśnej i uzgodnienia ich z przedstawicielami PGL LP, w dniu 29 listopada 2013r. zostało zorganizowane odrębne spotkanie robocze i jego protokół jest zapisem dokonanych wówczas ustaleń. Protokół ten został przesłany do RDLP w Krośnie w dniu 18 grudnia 2013 r. z prośbą o wniesienie uwag, trzy miesiące przed rozpoczęciem konsultacji społecznych projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska. Do momentu zakończenia konsultacji nie spłynęły do tego protokołu żadne uwagi.</p> <p>W odpowiedzi na uwagę dotyczącą lekceważenia członków ZLW pragnę nadmienić, że praktyka rozsyłania sprawozdań ze spotkań do wszystkich członków ZLW, celem umożliwienia im wniesienia do nich poprawek nie jest powszechnie stosowana. Nie są również określone terminy w jakich sprawozdania ze spotkań mają pojawić się na stronie, gdyż w części regionalnych dyrekcji nie pojawiają się w ogóle. W ocenie tut. Organu rozsyłanie sprawozdań ze spotkań do członków ZLW przed ich publikacją na stronie internetowej, stanowi przykład dobrej praktyki, gdyż pozwala uczestnikom spotkania zapoznać się z nimi wcześniej i, jeśli jest taka potrzeba, wnieść niezbędne korekty. Ich podstawowym celem jest jednak skorygowanie własnych wypowiedzi lub wskazanie wykonawcy, że pominął jakiś istotny szczegół, poruszany na spotkaniu, nie zaś dokonywanie konkretnych ustaleń. Być może tego rodzaju zabieg nie jest potrzebny i sprawozdania sporządzane przez wykonawcę powinny być bezpośrednio po sporządzeniu zamieszczane na stronie internetowej – niewątpliwie skróciłoby to okres dzielący wykonanie sprawozdania</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			od jego publikacji. Trudno jednak zgodzić się z poglądem, że tego rodzaju praktyka „stanowi przykład lekceważenia członków ZLW oraz wykluczania ich z prac na projektem planu zadań ochronnych”, skoro przez 3 miesiące nie otrzymano odpowiedzi na właściwy protokół, zawierający ustalenia ze spotkania, który rzeczywiście mógł rzutować na zapisy dokumentacji pzo.	
22.	<p>Uwaga do załącznika nr 5</p> <p>„W przypadku działań ochronnych wymienionych w projekcie zarządzenia tabela przedstawiająca działania ochronne (załącznik nr 5) znacząco różni się od działań ochronnych w dokumentacji projektu planu zadań ochronnych. Brakuje szacunkowych kosztów, co jest bardzo istotne z punktu widzenia realizacji działań ochronnych monitoringu przedmiotów ochronnych. W ramach konsultacji społecznych nie zostały udostępnione materiały źródłowe (warstwy <i>shp</i>. - granice stanowisk lęgowych, powierzchnie próbne do monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony, proponowane korekty granic, itp.), które również stanowią dokumentację sporządzoną na potrzeby planu zadań ochronnych, o której mowa w punkcie 1 w/w obwieszczenia”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul. Bieszczadzka 2 38-400 Krosno; pismo z dnia 02.04.2014 r., Zn. spr.: ZO-7324-22/14</p>	<p>Ustawa o ochronie przyrody nie wymaga podawania w zarządzeniu kosztów realizacji działań ochronnych. Informacje te zawiera dokumentacja pzo, która była udostępniona do wglądu w trakcie konsultacji społecznych. Działania związane z monitoringiem działań ochronnych są w zarządzeniu podane. W ramach konsultacji społecznych nie przewiduje się udostępnienia pełnej dokumentacji, w tym warstw <i>shp</i> i projektu korekty granic. Komplet informacji umożliwiający odniesienie się do projektu zarządzenia, w tym podsumowanie prac terenowych znajduje się w dokumentacji pzo.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian</p>
23.	<p>Uwaga do uzasadnienia</p> <p>„Nie można się zgodzić z zapisami uzasadnienia do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie [...] w części odnoszącej się do zagrożeń dla ptaków leśnych ze strony prowadzonej w lasach zarządzanych przez PGL LP gospodarki leśnej, cytując: <i>Część zagrożeń może wynikać z prowadzonej tam</i></p>	<p>Nadleśnictwo Mielec ul. Partyzantów 11 39-300 Mielec; pismo z dnia 07.04.2014, znak: ZG 732-13/14</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 20.</p> <p>Dodatkowo w przypadku gatunków, dla których obniżono ocenę ochrony, w dokumentacji pzo podano uzasadnienie. Bazuje ona na ocenie eksperckiej, gdyż jak dotąd nie wypracowano w przypadku gatunków ptaków innych zasad oceny stanu ochrony gatunku w obszarze Natura 2000. Zgodnie z wytycznymi, w tym publikacją GDOŚ</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>gospodarki leśnej. Zagrożenia te dotyczą przede wszystkim prowadzonych rębni w okresie lęgowym ptaków, co stwarza bardzo duże zagrożenie związane z porzuceniem łęgu czy wręcz usuwaniem drzew, w których gniazdują ptaki.[...] Zmniejszanie powierzchni drzewostanów dojrzałych wiekowo (powyżej 80 lat) oraz wycinka drzew dziuplastych to jedne z najpoważniejszych zagrożeń. Nadmierne wycinanie drzewostanów lasów liściastych, w szczególności dąbrów i grądów, może przyczynić się do utraty siedlisk dla muchotłówki białoszyjej i dzięciołów. Pozostawienie w lesie martwego drewna sprzyja rozwojowi bazy pokarmowej, z której korzystają wszystkie gniazdujące w obszarze gatunki dzięciołów, decyduje również o obecności muchotłówki białoszyjej.</i></p> <p>Zgodnie z wytycznymi GDOŚ „Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000” (zwanymi dalej wytycznymi) zagrożeniami istniejącymi są przede wszystkim czynniki, które odpowiadają za oceny niezadawalającą „U1” lub złą „U2” dla poszczególnych parametrów i wskaźników stanu ochrony. Koordynator na żadnym ze spotkań ZLW nie przedstawił dowodów w postaci wyników badań naukowych potwierdzających istnienie zagrożeń ze strony prowadzonej gospodarki leśnej w lasach zarządzanych przez LP.</p> <p>Wyniki monitoringu ptaków leśnych prowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska wskazują na systematyczny wzrost ich liczebności i co jest potwierdzeniem braku negatywnego oddziaływania prowadzonej gospodarki leśnej, cytuję: <i>Wskaźnik liczebności pospolitych ptaków leśnych.</i></p>		<p>(Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł, Rejt Ł. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa), która jest obecnie najlepszym źródłem opublikowanych informacji dotyczących określania stanu siedlisk dla gatunków ptaków, w przypadku gdy siedlisko gatunku nie odpowiadało opisowi siedliska FV lub FV1 i FV2 a odpowiadało opisowi niższemu U1 i U2 nadawano obniżoną ocenę. Każdorazowo podano uzasadnienie.</p> <p>Przytoczone wzrosty liczebności pospolitych ptaków leśnych, nie mogą się odnosić do terenu Puszczy Sandomierskiej i przedmiotów ochrony tego obszaru, gdyż gatunki te są rzadkie w Polsce i nie należą do ptaków pospolitych. Ponadto jak informują autorzy przywołanego Biuletynu, „przyczyny wzrostu tego wskaźnika pozostają nierozpoznane, choć generalny trend wzrostowy można prawdopodobnie tłumaczyć rosnącą lesistością kraju i wzrostem średniego wieku drzewostanu”.</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>W ciągu ostatnich 14 lat indeks agregujący informację o liczebności 32 rozpowszechnionych gatunków preferujący lasy jako siedliska lęgowe wykazywał klarowną tendencję wzrostową i pewną tendencję do stabilizacji w okresie ostatnich trzech lat (2010-2013). Współcześnie jego wartości kształtują się na poziomie 25-27% wyższym niż około roku 2000. (biuletyn monitoringu przyrody nr 11 (2013/1).</i></p> <p>Odwrotnie ma się sytuacja wśród gatunków lęgowych pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego i ptaków otwartych terenów podmokłych dla których wskaźnik liczebności wskazuje tendencje spadkowe.</p> <p>Zasadnym wydaje się, iż identyfikacja zagrożeń istniejących powinna przede wszystkim koncentrować się na ptakach krajobrazu rolniczego i ptakach otwartych terenów podmokłych.</p> <p>W przypadku gatunków leśnych mówienie o zagrożeniach istniejących w kontekście wyników prowadzonego monitoringu jest nieuzasadnione.</p> <p>Wnoszę o usunięcie ww. zapisu znajdującego się w uzasadnieniu do zarządzenia i takich samych zapisów zawartych w załącznikach”.</p>			
24.	<p>Uwaga do załącznika nr 3.</p> <p>Nie można się zgodzić z identyfikacją zagrożeń dla dzięcioła średniego, cytując: <i>Zmniejszenie się powierzchniowo starych lasów liściastych z dominacją dębów w wieku powyżej 80 lat; usuwanie z siedliska martwych i obumierających drzew dziuplastych - zagrożenia mogą potencjalnie dotyczyć lasów innych własności, w lasach zarządzanych przez LP realizacja zapisów obowiązujących i</i></p>	<p>Nadleśnictwo Mielec ul. Partyzantów 11 39-300 Mielec; pismo z dnia 07.04.2014, znak: ZG 732-13/14</p>	<p>Wskazane zagrożenie jest inaczej sformułowane w konsultowanym projekcie zarządzenia, uwaga dotyczy starej nieaktualnej wersji, która była już poprawiana m.in. na wniosek Nadleśnictwa Mielec. Do wersji aktualnej odniesiono się w pkt. 7 i 10. W przypadku badań prowadzonych w ramach Monitoringu Pospolitych Ptaków Lęgowych (MPPL) nie może być wyznacznikiem zmiana liczebności dzięcioła średniego, gdyż w Puszczy Sandomierskiej nie ma powierzchni monitoringowych MPPL, które pozwoliłyby na ocenę zmian liczebności.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	wcześniejszych planów urządzania lasu instrukcji i wytycznych skutkuje zwiększeniem się udziału dęba w drzewostanach i coraz większym udziałem pozostawianego w lesie drewna martwego. Z wyników monitoringu (<i>biuletyn monitoringu przyrody nr 11 (2013/1)</i>) prowadzonego dla dzięcioła średniego od roku 2000 do roku 2013 w ramach programu MPPL wynika, że liczebność tego gatunku systematycznie wzrasta (trend liczebności - umiarkowany wzrost - 6%). Wnoszę o wykreślenie tego zapisu w odniesieniu do LP.		Ponadto należy mieć na uwadze, że dzięcioł średni nie należy do pospolitych ptaków lęgowych.	
25.	Uwaga do załącznika nr 3. „Nie można się zgodzić z identyfikacją zagrożeń dla muchołówki białoszyjej, cytuję: <i>Usuwanie martwych, zamierających oraz dziuplastych drzew liściastych; Usuwanie z lasu martwego drewna</i> - zagrożenia te, tak jak w przypadku dzięciołów mogą dotyczyć potencjalnie lasów innych własności, w lasach zarządzanych przez LP realizacja zapisów obowiązujących planów urządzania lasu, instrukcji i wytycznych skutkuje coraz większym udziałem pozostawianego w lesie drewna martwego. Wnoszę o wykreślenie tego zapisu w odniesieniu do LP.	Nadleśnictwo Mielec ul. Partyzantów 11 39-300 Mielec; pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG 732-13/14	Z uwagi na planowane usunięcie muchołówki białoszyjej z listy przedmiotów ochrony wykreślono dla niej zagrożenia.	Wykreślono zagrożenia dla gatunku.
26.	Uwaga do załącznika nr 3. „Bezzasadne jest ciągłe odnoszenie się opracowujących plan zadań ochronnych do zagrożeń dla dzięciołów i muchołówki białoszyjej w związku ze <i>zmniejszaniem się powierzchni drzewostanów dojrzałych wiekowo (powyżej 80</i>	Nadleśnictwo Mielec ul. Partyzantów 11 39-300 Mielec; pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG 732-13/14	Wskazane zagrożenie jest inaczej sformułowane a uwaga dotyczy starej nieaktualnej wersji, która była już poprawiana m.in. na wniosek Nadleśnictwa Mielec. Do wersji aktualnej odniesiono się w pkt. 7, 10, 12 i 17.	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>lat) oraz nadmierne wycinanie drzewostanów lasów liściastych w szczególności dąbrów i grądów.</i></p> <p>Powyższe nie ma miejsca w Lasach Państwowych, gdyż gospodarowanie w nich odbywa się na podstawie zatwierdzonych przez Ministra Środowiska planach urządzania lasu, których opracowanie odbywa się przy szerokim udziale czynników społecznych a także przedstawicieli RDOŚ.</p> <p>Plan urządzania lasu sporządzony na lata 2013-2022 dla nadleśnictwa Mielec został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. W prognozie oddziaływania na środowisko projektu planu urządzania lasu dla nadleśnictwa Mielec sporządzonej dla gatunków wskazanych w obowiązującej wersji SDF-u stwierdzono, że <i>brak jest negatywnych skutków oddziaływania planu.</i></p> <p>Nadmieniam również, że wiek rębności dla dęba w obowiązującym planie urządzania lasu wynosi 140 lat a dla sosny 100 lat. W związku z tym, na jakiej podstawie stwierdza się, że występuje zmniejszenie powierzchni dąbrów powyżej 80 lat. Wnoszę o wykreślenie tego zapisu w odniesieniu do LP”.</p>			
27.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„Nie można się zgodzić, iż zachowanie siedlisk dla dzięcioła średniego jest nieodpowiednie. Autorzy opracowania („Materiały do wyznaczenia i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000”) wskazują m.in., że nie wszystkie badania potwierdzają, iż występowanie dzięcioła średniego ogranicza się głównie do</p>	<p>Nadleśnictwo Mielec ul. Partyzantów 11 39-300 Mielec; pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG 732-13/14</p>	<p>Stopień zachowania siedlisk dla dzięcioła średniego został oceniony zgodnie z kryteriami przedstawionymi w publikacji GDOŚ (Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013. Materiały do wyznaczenia i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa), która jest obecnie najlepszym źródłem opublikowanych informacji dotyczących określania stanu siedlisk gatunków ptaków.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>starych lasów liściastych. Jedyne opisane w Materiałach badania z terenu Polski wykazują, że: W północno-wschodniej Polsce i na Litwie, wysokie prawdopodobieństwo występowania dzięcioła średniego ($P \geq 0.9$) związane było ze znacznie niższą wartością powierzchni przekroju pierścieniowego starych drzew liściastych (≥ 40cm średnicy), wynoszącą ≥ 1m²/ha (Roberge i in. 2008). Jak wskazują autorzy, wynikało to prawdopodobnie z dostępności znacznej liczby nieco młodszych drzew liściastych. Wnoszę o wykreślenie tego zapisu”.</p>			
28.	<p>Uwaga do załączników nr 4 i 5</p> <p>“Cele i działania ochronne: zastrzeżenia budzi zapis odnoszący się do dzięciołów i muchołówki białoszywej odnoszący się do nieprzewodzenia cięć rębnych w okresie od 1.03 do 30.07 W związku z tym, że omawiane gatunki ptaków nie są objęte ochroną strefową, działania ochronne na terenie Lasów Państwowych powinny się ograniczyć do realizacji planu urządzania lasu zgodnie z wymogami obowiązujących zasad i instrukcji. Wnosi się wykreślenie w/w zapisów”.</p>	<p>Nadleśnictwo Mielec ul. Partyzantów 11 39-300 Mielec; pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG 732-13/14</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 12 i 17.</p>	<p>Zakres zmian przedstawiono w pkt. 12 i 17.</p>
29.	<p>Ogólne uwagi do dokumentu</p> <p>1. “Plan urządzania lasu sporządzony na lata 2013-2022 dla nadleśnictwa Mielec został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. W prognozie oddziaływania na środowisko projektu planu ul. dla nadleśnictwa Mielec sporządzonej dla gatunków wskazanych w obowiązującej wersji SDF-u stwierdzono, że <i>brak jest negatywnych skutków oddziaływania planu</i>. W związku z powyższym i biorąc pod uwagę wcześniej wymienione zastrzeżenia uwagi,</p>	<p>Nadleśnictwo Mielec ul. Partyzantów 11 39-300 Mielec; pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG 732-13/14</p>	<p>Ad. 1 Odpowiedzi udzielono w pkt. 7,10, 12 i 17. W związku z powyższym niemożliwe jest uwzględnienie wniosku.</p> <p>Ad. 2 Odpowiedzi udzielono w pkt. 13 i 19.</p> <p>Ad. 3 Wykonywanie działań ochronnych zależne będzie od formy tegoż działania: niekiedy bez wątplenia wykonywać je będą właściciele gruntów (np. działania na stawach hodowlanych), niekiedy wykonawcy wybrani zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych. Raczej nie będą fizycznie</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>składam wniosek o taka konstrukcję ww. zarządzenia dla obszaru Puszcza Sandomierska PLB180005, aby nie wykraczało ponad to, co zawiera obowiązujący plan ul. dla nadleśnictwa Mielec”.</p> <p>2. “Składam wniosek, aby oszacowanie kosztów wynikających z wykonywania działań ochronnych dotyczyło wszystkich interesariuszy, w tym LP, chyba, że działania te mieszczą się w ramach gospodarki leśnej prowadzonej w myśl zapisów obowiązujących planów u. l. Zapis znajdujący się w projekcie zarządzenia, iż koszty nie są wydzielane jest nie do przyjęcia w sytuacji, gdy dotyczy bardzo kosztownych działań i obciążane są nimi tylko LP, a nie dotyczy to lasów innych własności.</p> <p>Nieuzasadnionym jest nakładanie pewnych obowiązków w zakresie realizacji działań ochronnych, jako obligatoryjnych tylko dla LP, w przypadku lasów niebędących własnością SP uznanie, iż są to działania dodatkowe (nieobligatoryjne). Gdy powszechnie wiadomo, że większość istniejących zagrożeń może przede wszystkim dotyczyć lasów prywatnych”.</p> <p>3. “Składam wniosek, aby właściciele lub zarządcy terenów (w tym LP) znajdujących się na obszarze Natura 2000 mieli zarezerwowane pierwszeństwo w wykonywaniu działań ochronnych (w tym kosztowych, po zapewnieniu ich sfinansowania przez RDOŚ)”.</p>		<p>wykonywać ich zarządcy terenu (PGL LP), ponieważ na ich terenie działania obejmują głównie modyfikacje dotychczasowo prowadzonej gospodarki – tu PGL LP będzie odpowiedzialne za ich wdrożenie.</p>	
30.	<p>Uwaga do załącznika nr 3.</p> <p>„Bardzo ważnym zagrożeniem, które nie zostało zdiagnozowane przez Koordynatora, a ma bardzo</p>	<p>Nadleśnictwo Mielec ul. Partyzantów 11 39-300 Mielec;</p>	<p>Wymienione zagrożenie „zaśmiecanie lasu” mające znaczenie dla wielu organizmów nie ma bezpośredniego przełożenia na zagrożenia dla przedmiotów ochrony dla tego Obszaru, dlatego też</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	duże znaczenie z punktu widzenia ochrony gatunków siedlisk, jest zaśmiecanie lasu. Celem działań ochronnych winno być systematyczne oczyszczanie obszaru w całym okresie obowiązywania PZO, prowadzenie działań edukacyjnych, jak również badań naukowych dotyczących negatywnych skutków zaśmiecania środowiska”.	pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG 732-13/14	nie zostało ono ujęte. Również literatura w przypadku przedmiotów ochrony tego obszaru nie identyfikuje takiego zagrożenia, w związku z powyższym nie zostało ono uwzględnione.	
31.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„Zgodnie z art. 28 ust 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zmian.) sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem projektu.</p> <p>1. Na pierwszym spotkaniu ZLW Lasy Państwowe poinformowały przedstawicieli RDOŚ i wykonawców uczestniczących w spotkaniu, że uważają za konieczne uczestniczenie swoich służb w przeprowadzanej inwentaryzacji. Z niezrozumiałych dla nas powodów osoby prowadzące inwentaryzację nie zgłosiły swojego pobytu w terenie i nie nawiązały współpracy z pracownikami Służby Leśnej. Nadleśnictwo na żadnym etapie nie mogło uczestniczyć w pracach inwentaryzacyjnych gatunków podlegających ochronie na nadzorowanym terenie.</p> <p>2. Wyniki inwentaryzacji zostały nam przekazane drogą e- mailową dopiero w dniu 30 października</p>	<p>Nadleśnictwo Głogów;</p> <p>pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG-73-17/2014</p>	<p>ad. 1 Odpowiedzi udzielono w pkt. 2</p> <p>ad. 2 Dane na temat rozmieszczenia gatunków były pokazywane na wszystkich spotkaniach Zespołu Lokalnej Współpracy i nie były nigdy utajniane. Dopiero w październiku 2013 r. nadleśnictwa zgłosiły chęć otrzymania warstwy GIS dotyczącej rozmieszczenia gatunków ptaków. Baza ta była wtedy niezwłocznie przekazana. Należy zaznaczyć, że nastąpiło to prawie miesiąc przed spotkaniem roboczym z przedstawicielami LP (29 listopada 2013 r.), na którym przedyskutowano zapisy pzo.</p> <p>ad. 3. Zapisy pzo w pełni korespondują z ustawą o ochronie przyrody. Nadleśnictwo nie podaje działań, których realizację wstrzymują zapisy pzo i które są sprzeczne z aktualnymi regulacjami prawnymi bądź które wpłyną na realizację zadań, do których Nadleśnictwo jest zobowiązane planem u.l.</p>	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>2013 roku. Wcześniej informacje były niedostępne, czy wręcz utajnione. Udostępniono nam bardzo ogólną informację, jakie gatunki występują na omawianym obszarze, bez nawet przybliżonej ich lokalizacji. Jesteśmy zarządcą większości gruntów leśnych w obszarze oraz stroną w procesie tworzenia projektu p.z.o. dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska, czynnie uczestniczymy w spotkaniach ZLW. Utrudnianie nam dostępu do informacji o lokalizacji obiektów ochrony jest niezgodne z nałożonymi na LP obowiązkami związanymi z ochroną gatunków. Uważamy, że wymiana informacji na temat występowania obiektów ochrony byłaby korzystna nie tylko dla jakości planu, ale również dla przedmiotów ochrony.</p> <p>3. Lasy Państwowe zobowiązane są do realizacji zadań zgodnie z Ustawą o Lasach z dnia 28 września 1991 r. z późniejszymi zmianami, a także do przestrzegania innych ustaw, w tym Ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia, 2004 r. z późniejszymi zmianami. Obszary Natura 2000 zajmują 6725, 67 ha, co stanowi 49 % powierzchni Nadleśnictwa. Zadania przypisane Nadleśnictwu - konieczność zaniechania działań z zakresu gospodarki leśnej nie pozostaje bez wpływu na realizację zadań, do których Nadleśnictwo zobowiązane jest planem urządzenia lasu, zatwierdzonym przez Ministra Środowiska. Plan posiada pozytywną opinię Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wraz z wymaganą prognozą oddziaływania na środowisko”.</p>			
32.	<p>Uwagi do załącznika nr 3</p> <p>„1. W przypadku zagrożenia istniejącego B02.04</p>	<p>Nadleśnictwo Głogów; pismo z dnia</p>	<p>ad. 1 Odpowiedzi udzielono w pkt. 7.</p> <p>ad. 2 Odpowiedzi udzielono w pkt. 9.</p>	<p>Zakres zmian przedstawiono w pkt. 7, 9 i 10.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>- usuwanie martwych i umierających drzew dla dzięcioła średniego i muchołówki białoszyjej (opis zagrożenia: brak planowego pozostawiania starych drzew dziuplastych, umierających i martwych powoduje utratę miejsc lęgowych i żerowiskowych) zagrożenie to nie dotyczy lasów państwowych.</p> <p>Zgodnie z Instrukcją Ochrony Lasu tom I (str. 27-28) w celu zachowania ochrony różnorodności biologicznej w lasach pozostawia się tzw. drzewa biocenotyczne do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Za drzewa biocenotyczne uważane są m.in. drzewa dziuplaste, rodzimych gatunków biocenotycznych, naturalnie występujące lub wprowadzone, poprawiające bazę żerową zwierzyny, nektarodajne, urozmaicające krajobraz, takie jak jabłoń, grusza, czereśnia, śliwa ałyczka i inne, w tym drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt.</p> <p>2. Zagrożenie istniejące w odniesieniu do muchołówki białoszyjej - B07 - inne rodzaje praktyk leśnych (opis zagrożenia: prowadzenie rębni w miejscach występowania gatunku w okresie lęgowym od 1 marca do 30 lipca może przyczynić się do płoszenia ptaków i strat w lęgach) - nie ma uzasadnienia.</p> <p>W § 28 Zasad Hodowli Lasu wprowadzonych zarz. Nr 53 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. zapisano „... kępy drzew gatunków głównych, domieszkowych i biocenotycznych, przestoje pełniące funkcję nasienników, drzewa dziuplaste i pomnikowe, powinny pozostać jako pożądane elementy, strukturalne i funkcjonalne nowego</p>	<p>07.04.2014, zn. spr.: ZG-73-17/2014</p>	<p>ad. 3. Odpowiedzi udzielono w pkt. 10.</p> <p>Plan w żadnym punkcie nie wymaga, by na siedliskach borów i borów mieszanych wprowadzać drzewostany liściaste. W działaniach ochronnych przy dzięciole średnim wyraźnie sprecyzowano, że chodzi o siedliska lasów i lasów mieszanych, a także lęgowe i bagienne, nigdzie jednak nie podano powierzchni. W związku z tym uwaga iż: „Zapis, o oczekiwanej przez sporządzającego plan zadań powierzchni drzewostanów liściastych może pozostać w swoim zamiarze osiągnięcia takiej powierzchni jedynie w sferze życzeniowej. Na słabszych siedliskach borowych niewskazane byłoby prowadzenie prac związanych z przebudową drzewostanów na wymagane przez autorów drzewostany liściaste lub mieszane, pożądane przez chronione gatunki”, jest niezrozumiała i nie dotyczy projektu zarządzenia.</p> <p>W przypadku gatunków leśnych takich jak dzięcioł średni czy muchołówka białoszyja nie ma informacji, które stwierdzałyby, że liczebność na terenie Puszczy Sandomierskiej wzrosła, gdyż nie były prowadzone tu prace które pozwoliłyby tu na porównanie liczebności gatunków na przestrzeni ostatnich lat. O przypuszczalnych przyczynach wzrostu liczebności ptaków leśnych w skali Polski napisano w pkt. 23.</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>drzewostanu”.</p> <p>Zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz.1419) w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt określa, że tylko dla gatunków określonych w w/w rozporządzeniu tworzy się strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania.</p> <p>Art. 52a ustawy o ochronie przyrody wskazuje, że gospodarka leśna Nie narusza zakazu zawartego w art. 52 ust. pkt. 1-3, 7, 8, 12 i 13 jeżeli jest prowadzona na podstawie planów, które zostały poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, obejmującej oddziaływania na dziko występujące populacje gatunków będących zainteresowaniem Wspólnoty i chronionych gatunków ptaków i ich siedlisk.</p> <p>Gospodarka leśna w PGL Lasy Państwowe prowadzona jest w oparciu o Ustawę o lasach z dnia 28 września 1991 r. z późn.zm., która określa zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i gospodarką narodową.</p> <p>Art. 7. Ustawy określa, że trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu, zatwierdzonego przez ministra właściwego do spraw środowiska. Nadleśnictwo pracuje w oparciu o Plan Urządzenia Lasu opracowany na lata 2011-2020, zatwierdzonym przez Ministra Środowiska. Plan ten posiada pozytywną opinię Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wraz z wymaganą prognozą oddziaływania na środowisko. Ocena ta wykazała, że realizacja ustaleń planu urządzenia lasu nie wpłynie negatywnie na gatunki ptaków</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”.</p> <p>3. Należy usunąć zagrożenie potencjalne J0301 – zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska dla muchołówki białoszyjej i dzięcioła średniego.</p> <p>Siedliska oczekiwane dla tych gatunków – starodrzewia liściaste występują na ograniczonym obszarze, na określonym typie siedliskowym lasu. W uzasadnieniu do zarządzenia zapisano „Z uwagi na ubogie, piaszczyste gleby, przeważają tu bory sosnowe i bory mieszane, które na żyzniejszych siedliskach zastępowane są przez różne postacie grądów”.</p> <p>Potencjał leśnych siedlisk borowych, jakie dominują na omawianym obszarze Natura 2000 nie upoważnia do podjęcia na szeroką skalę ich przebudowy na siedliska leśne. Nie byłaby to wskazane ani oczekiwane zarówno przez samo środowisko jak i społeczeństwo.</p> <p>Zapis, o oczekiwanej przez sporządzającego plan zadań powierzchni drzewostanów liściastych może pozostać w swoim zamiarze osiągnięcia takiej powierzchni jedynie w sferze życzeniowej. Na słabszych siedliskach borowych niewskazane byłoby prowadzenie prac związanych z przebudową drzewostanów na wymagane przez autorów drzewostany liściaste lub mieszane, pożądane przez chronione gatunki.</p> <p>Wszystko na to wskazuje, że gatunki zasiedliły odpowiednie dla siebie biotopy w liczbie pozwalającej zachowanie populacji w dobrej kondycji. Pozostaje tylko odpowiedzieć na pytanie, dlaczego rejestruje się wzrost populacji leśnych, pomimo braku odpowiedniej</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
33.	<p>powierzchni odpowiednich drzewostanów??".</p> <p>Uwagi do załącznika nr 5.</p> <p>„1. Działania ochronne dla dzięcioła średniego – należy wykreślić działanie ochronne nr 1 – „nie prowadzenie cięć rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04 do 15.07. Dzięcioł średni nie jest zaliczany do gatunków objętych ochroną strefową, podobnie jak muchołówka białoszyja. Uzasadnienie jak dla muchołówki.</p> <p>2. Artykuł 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej mówi, że „Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne”. Wobec powyższego zapisy dotyczące działań ochronnych, zagrożeń oraz celów działań ochronnych proponowanych na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie LP należy dostosować do zapisów na gruntach leśnych innych własności. Zapis ten dotyczy także pozostałych przypadków różnicowania obligatoryjności zadań i obowiązków na terenach leśnych w związku z kategorią sprawowanego zarządu lub własności. (pozostawianie drewna martwego, zaniechania cięć, zapewnienia udziału starodrzewi).</p>	<p>Nadleśnictwo Głogów; pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG-73-17/2014</p>	<p>ad. 1. Odpowiedzi udzielono w pkt. 12.</p> <p>ad. 2 Odpowiedzi udzielono w pkt. 14.</p>	<p>Zakres zmian przedstawiono w pkt. 12.</p>
34.	<p>Uzasadnienie do zarządzenia.</p> <p>1. „Lasy Państwowe funkcjonują w oparciu o ustawę o lasach, która określa, że nie ma możliwości finansowania zadań z zakresu ochrony przyrody za środków własnych. Nakaz zaniechania prowadzenia prac leśnych ma wymiar finansowy. Wnosimy również o wycenę niezbędnych nakładów i kosztów realizacji</p>	<p>Nadleśnictwo Głogów; pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG-73-17/2014</p>	<p>ad. 1. Odpowiedzi udzielono w pkt. 19.</p> <p>ad. 2. Zapisy uzasadnienia zmodyfikowano w oparciu o zgłoszoną uwagę doprowadzając do zgodności z zapisami planu zadań ochronnych.</p>	<p>ad. 1 Zapisy pozostają bez zmian.</p> <p>ad. 2 Dokonano stosownych zmian w uzasadnieniu doprowadzając do zgodności z zapisami planu zadań ochronnych.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>projektowanych zadań ochronnych, także utraconych korzyści przez PGL LP ze względu na proponowane ograniczenia w prowadzeniu gospodarki leśnej”.</p> <p>2. „W części uzasadnienia dotyczącej gospodarki leśnej znalazły się zapisy niemające potwierdzenia w rzeczywistości – nie ma podstaw prawnych i merytorycznych w ograniczaniu rębni i stawianiu zarzutu, „wręcz usuwaniem drzew, w których gniazdują ptaki”. Zapisy Instrukcji ochrony lasu odpowiednio regulują postępowanie z drewnem martwym i dziuplastym. Nie ma także żadnego uzasadnienia zapis o „ nadmiernym usuwaniu drzewostanów liściastych, w szczególności dąbrów i grądów. Jak już wcześniej opisano, nadleśnictwo pracuje w oparciu o plan urządzenia lasu zatwierdzony przez Ministra Środowiska, z odpowiednią oceną oddziaływania na środowisko wydaną przez odpowiedni RDOŚ. W planie są zawarte odpowiednie zapisy nakazujące prowadzić gospodarkę leśną zgodnie z wymogami Ustawy o lasach, w której zapisano - art. 8 ustawy - konieczność prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z zasadą powszechnej ochrony, utrzymania trwałości lasów, ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów, powiększania zasobów leśnych. Art. 1 ustawy określa zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową. Wobec powyższego nie ma możliwości podjęcia działań powodujących nadmierne wycinanie drzewostanów liściastych. Jednocześnie pragnę zauważyć, że szczegółowe zapisy w planie zadań</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Puszcza Sandomierska PLB180005” istotnie różnią się od tych zamieszczonych w uzasadnieniu”.			
35.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„Nadleśnictwo wnioskuję o wprowadzenie zapisów do Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005, dotyczących wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych. Duży wpływ na prowadzenie gospodarki leśnej mają czynniki biotyczne i abiotyczne, zatem prowadzenie prac gospodarczych może być uzależnione od miejsca, rodzaju oraz rozmiaru wystąpienia szkód spowodowanych przez takie czynniki. Likwidacja skutków pożarów, podtopień, gradacji owadów czy wystąpienia złomów i wywrotów, musi być traktowana priorytetowo ponad ustalonymi działaniami ochronnymi dla poszczególnych gatunków ptaków. Nadleśniczy jest odpowiedzialny za powierzone mienie Skarbu Państwa i musi kierować się zasadą gospodarności”.</p>	<p>Nadleśnictwo Głogów; pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: ZG-73-17/2014</p>	<p>W większości działań ochronnych nie uwzględniono zdarzeń losowych w tym katastrof naturalnych, z uwagi na zakres działań (wykonywane w sposób ciągły, nie wpływające na stan sanitarny lasu). Jeśli sytuacje kłękowe wystąpią, będą wymagały odmiennych działań dostosowanych do sytuacji. Nie sposób tego przewidzieć w ramach opracowywania pzo.</p> <p>Zapisy związane z sytuacjami kłękowymi wprowadzono w działaniu dotyczącym ograniczania prac rębnych w okresie lęgowym dzięcioła średniego. Zawarty w zarządzeniu zapis zmodyfikowano wprowadzając odstępstwo od przedmiotowego działania; po zmianach zapis brzmi „Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04 do 15.07 z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz sytuacji kłękowych”.</p>	<p>Zapisy w większości działań pozostają bez zmian.</p> <p>Zmodyfikowano zapis zawarty w zarządzeniu wprowadzając odstępstwo od przedmiotowego działania; po zmianach zapis brzmi „Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04 do 15.07 z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i ich mienia oraz sytuacji kłękowych”.</p>
36.	<p>Ogólne uwagi do dokumentu (w tym do załącznika nr 5, 6 i uzasadnienia)</p> <p>„Nadleśnictwo Kolbuszowa informuje, że wnosi wnioski o korektę ww. dokumentu, ponieważ:</p> <p>1. W pracach terenowych związanych z projektem pomimo zgłaszania chęci uczestniczenia nie mogły uczestniczyć osoby będące zarządcą gruntu. Nie mieli oni również wglądu do dokumentacji źródłowej tj.: kart inwentaryzacyjnych zawierających dane dot. przedmiotów ochrony.</p>	<p>Nadleśnictwo Kolbuszowa w Świerczowie Świerczów 138 36-100 Kolbuszowa Pismo znak ZG-732-10/14 z dnia 07.04.2014 r.</p>	<p>ad. 1 Odpowiedzi udzielono w pkt. 2. Nadleśnictwo nie wystąpiło z prośbą o włączenie w prace związane z uzupełnieniem informacji o przedmiotach ochrony w obszarze po ukazaniu się obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie o rozpoczęciu prac nad planem zadań ochronnych (obwieszczenie z dnia 23 kwietnia 2013 r.)</p> <p>ad. 2 Jest to wskazówka zawarta w dokumentacji pzo, nie zaś w poddawanych konsultacjom projekcie zarządzenia, niemniej pojawia się również w działaniach ochronnych dla gatunków związanych z</p>	<p>Sposób uwzględnienia uwag w treści dokumentu wskazano w punktach do których odniesiono się w odpowiedzi.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>2. W „Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005” dział „Ogólna charakterystyka awifauny terenu Puszczy Sandomierskiej” napisano: „Przy tak dużej lesistości nie jest wskazane celowe zalesianie”. Powyższy wniosek nie jest zasadny ponieważ na terenie obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005 znajdują się ubogie gleby i w przypadku braku dofinansowania na wykonanie prac związanych z utrzymaniem terenów otwartych procesem nie uniknionym jest sukcesja naturalna, a następnie uznanie tam powierzchni za leśne.</p> <p>3. W zakresie działań ochronnych „Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005” w przypadku dzięcioła zielonosiwego, dzięcioła średniego i muchołówki białoszywej nakazano pozostawiać drzewa zamierające, dziuplaste, wykroty i wiatrołomy do osiągnięcia co najmniej 5% miąższości drzewostanu. Ponieważ brak jest uzasadnienia, które podaje przyczynę pozostawiania takiej ilości drzew proponuję jego usunięcie. Ww. czynności są realizowane w Lasach Państwowych na podstawie IOL.</p> <p>4. W projekcie „Uzasadnienia do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005” napisano: „Część zagrożeń może wynikać z prowadzonej tam gospodarki leśnej”. Jest to lakoniczny zapis nie poparty żadnymi argumentami. Nadleśnictwo</p>		<p>terenami otwartymi oraz w wytycznych do dokumentów planistycznych. Należy jednak mieć na uwadze, że obowiązek utrzymywania gruntu w tzw. dobrej kulturze rolnej spoczywa na właścicielu gruntu i z tego tytułu może ubiegać się o dopłaty.</p> <p>ad. 3 Odpowiedzi udzielono w pkt. 15 i 17. Skoro jednak – jak podaje wnioskodawca – tego rodzaju działania są realizowane w ramach aktualnej gospodarki leśnej, tego typu zapis nie powinien budzić kontrowersji. Poza tym działanie zaplanowano tylko w miejscach, w których gatunek stwierdzono. Dzięcioł zielonosiwy nie jest ujęty w konsultowanym projekcie zarządzenia.</p> <p>ad. 4 Przytoczony zapis jest uszczegółowiony w następnych zdaniach uzasadnienia do zarządzenia. Do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pul odniesiono się w pkt. 12. Do kwestii innego traktowania gruntów prywatnych i państwowych – w pkt. 14. Rekompensaty dla właścicieli gruntów wynikają z faktu, że gospodarują oni na gruntach prywatnych i podejmują działania dodatkowe związane z ochroną przyrody, które nie należą do zakresu ich obowiązków. PGL Lasy Państwowe zarządzają gruntami Skarbu Państwa, trudno więc znaleźć uzasadnienie by Skarb Państwa płacił im rekompensaty za realizację zobowiązań wynikających z faktu przystąpienia do UE i obowiązujących Polskę dyrektyw. Niemniej jeśli taka możliwość się pojawi, będzie można z dopłat skorzystać. Niewątpliwie kwestia ta wymaga uregulowania, jednak na szczeblu centralnym, nie zaś w ramach planu zadań ochronnych.</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	Kolbuszowa prowadzi gospodarkę leśną na podstawie dokumentu który, został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko i nie stwierdzono żadnego zagrożenia dla ptaków bytujących na obszarze zarządzanym przez ww. jednostkę. Zaskakujące jest, że pomimo tego wskazania ochronne występują tylko na terenach zarządzanych przez Lasy Państwowe, a lasy innych Właścicieli nie są rozpatrywane jako potencjalne miejsce występowania ptaków. Nie zrozumiałe jest również dlaczego inne podmioty poza Lasami Państwowymi za realizację zadań ochronnych będą otrzymały rekompensaty”.			
37.	<p>Uwagi do załącznika nr 5</p> <p>„1. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005, w kolumnie pt. „Działania ochronne” należy usunąć działania ochronne: „<i>Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04 do 15.07</i>” zaprojektowane w odniesieniu do przedmiotu ochrony: A238 dzięcioł średni oraz usunąć działanie ochronne: „<i>Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 1.05 do 15.07</i>” zaprojektowane w odniesieniu do przedmiotu ochrony: A321 muchołówka białoszyja.</p> <p>Opisane powyżej działania ochronne wprowadzają faktycznie zakaz wykonywania prac rębnych w okresie lęgowym każdego roku. W opinii RDLP w Lublinie, zaprojektowane zadanie ochronne wykracza poza zakres możliwych do zastosowania zakazów, określonych w ustawie o ochronie przyrody. Lista zakazów dotyczących</p>	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-22/2013	ad. 1 Odpowiedzi udzielono w pkt. 7, 9, 12 i 17. Dla dzięcioła białogrzbietego i muchołówki białoszyjej wykreślono działania z uwagi na propozycję zmiany statusu gatunku w obszarze (wykreślenie z listy przedmiotów ochrony)	Sposób uwzględnienia uwag w treści dokumentu wskazano w pkt. 7, 9, 12 i 17.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>chronionych gatunków zwierząt została umieszczona w art. 52 u.o.o.p. Ponadto ustawa o.o.p., w art. 60 określa zasady ustanawiania stref ochronnych i precyzuje zakazy obowiązujące w strefach. Przepisy te uszczegóławia Załącznik 5 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12.10.2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ. U. 237, poz.1419). Ograniczenia dotyczące wykonywania prac rębnych muszą wynikać ze wskazanych powyżej przepisów i mogą w praktyce dotyczyć jedynie ustanowionych stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt. Dzięcioł średni i muchołówka białoszyja nie są gatunkami w odniesieniu, do których mogą być tworzone strefy ochronne i wprowadzane okresowe zakazy wykonywania cięć rębnych w miejscach występowania tego gatunku.</p> <p>Należy również zaznaczyć, że zgodnie z art. 36 ustawy o ochronie przyrody, na obszarach Natura 2000 działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka nie podlega ograniczeniu, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.</p> <p>Obowiązujące Plany Urządzenia Lasu dla Nadleśnictw: Nowa Dęba, Rudnik i Rozwadów, stanowiące podstawę prowadzenia gospodarki leśnej w tych Nadleśnictwach, zostały zatwierdzone po przeprowadzeniu Strategicznych Ocen Oddziaływania na Środowisko, z których wynika, że realizacja zapisów tych Planów nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska.</p> <p>Mając na uwadze wskazane powyżej przepisy RDLP w Lublinie uważa, że zawarty w projekcie PZO zapis dotyczący ograniczenia terminu</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>wykonania prac rębnych wykracza poza kompetencje dyrektora RDOŚ oraz nie ma podstawy prawnej do wprowadzenia takiego zakazu.</p> <p>W ocenie RDLP w Lublinie brak jest również uzasadnienia merytorycznego do wprowadzenia ograniczenia terminu wykonania prac rębnych. Zasady ochrony różnorodności biologicznej w Lasach Państwowych (Instrukcja Ochrony Lasu) nakazują pozostawianie drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Jako drzewa biocenotyczne uznaje się między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami), - drzewa dziuplaste, - przestoje; drzewa i grupy drzew pozostawione do ich naturalnej śmierci i rozkładu, - drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt. <p>Racjonalnie prowadzona przez Lasy Państwowe, planowa gospodarka leśna nie stwarza, więc zagrożenia dla leśnych gatunków ptaków i zachowuje siedliska tych gatunków we właściwym stanie. Potwierdzają to wyniki monitoringu przedstawione w opracowaniu pt. „Biuletyn Monitoringu Przyrody - Monitoring Ptaków Polski w latach 2012-2013, nr 11 (2013/1)” wydanym przez Inspekcję Ochrony Środowiska. W opracowaniu tym stwierdza się, że <i>„Od ponad dekady obserwowany jest wzrost liczebności ptaków leśnych i trend ten utrzymuje się nadal - populacje ptaków leśnych są obecnie średnio o 25 % liczniejsze niż w roku 2000.”</i> Z kolei szczegółowe dane dotyczące poszczególnych gatunków wskazują, że w okresie</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>2000-2013 populacja dzięcioła średniego zwiększała się rocznie średnio o 6%.</p> <p>Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej argumenty należy również usunąć w załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew, zapisane w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A238 dzięcioł średni, A239 dzięcioł bałogrzbiety i A321 muchołówka białoszyja, - B07 prowadzenie rębni w okresie lęgowym, w miejscach występowania gatunku może przyczynić się do płoszenia ptaków i strat w lęgach, zapisane w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A239 dzięcioł bałogrzbiety i A321 muchołówka białoszyja. 			
38.	<p>2. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska w kolumnie pt. „Działania ochronne” należy zmodyfikować zapis: „Pozostawianie starych, wiekowych, zamierających drzew w szczególności dziuplastych, również wykrotów i wiatrotomów dążąc do osiągnięcia poziomu 5% miąższości drzewostanu - należy to mieć już na uwadze w trakcie planowania cięć trzebieżowych (dotyczy gruntów w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”).” zaprojektowany w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A238 dzięcioł średni oraz A321 muchołówka białoszyja.</p> <p>Przy zasobności drewna wynoszącej w</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie;</p> <p>pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-22/2013</p>	<p>ad. 2. Zapis zmodyfikowano – doprecyzowano że chodzi o drzewa liściaste, głównie o dęba. Wyeliminuje to zagrożenie związane z pozostawianiem w drzewostanach posuszu sosnowego.</p> <p>Do zapisu dotyczącego 5% zasobności szczegółowo odniesiono się w pkt. 15.</p> <p>Do uwagi dotyczącej klęsk żywiołowych odniesiono się w pkt. 35.</p> <p>W związku z uwagą zgłoszoną w pkt. 4 przy muchołówce pozostawiono jedynie działanie związane ze zmianą statusu gatunku w SDF.</p>	<p>Zakres zmian przedstawiono w pkt. 15 i 17.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>wydzieleniach stanowiących siedliska dzięcioła średniego i muchołówki białoszywej około 360 m³/ha, pozostawienie co najmniej 5% (18 m³/ha) leżącego i stojącego martwego drewna może spowodować zagrożenie stabilności drzewostanów. Należy również zwrócić uwagę, że pozostawianie, w krótkim czasie (10 lat), dużej ilości drzew obumierających w drzewostanach sosnowych prowadzić będzie do gwałtownego rozwoju szkodników wtórnych i stwarzać będzie zagrożenie dla tych drzewostanów oraz drzewostanów sąsiednich. Takie działanie może również zwiększać zagrożenie pożarowe, co jest istotne w nadleśnictwach o wysokiej kategorii zagrożenia pożarowego (Nowa Dęba, Rozwadów i Rudnik).</p> <p>Działania takie prowadzą dodatkowo do ewidentnych strat ekonomicznych.</p> <p>W związku z tym należy usunąć fragment zapisu mówiący o konieczności osiągnięcia wskaźnika powyżej 5% miąższości drzewostanu.</p> <p>Należy również zaznaczyć, że zalecenie pozostawiania wykrotów i wiatrołomów nie dotyczy sytuacji kłęskowych.</p> <p>Pozostawianie wykrotów i wiatrołomów na powierzchniach uszkodzonych przez czynniki atmosferyczne o rozmiarze kłęsk żywiołowych doprowadzi do gradacji szkodników wtórnych, które będą stwarzać zagrożenie dla drzewostanów na dużych obszarach przylegających do powierzchni uszkodzonych.</p>			
39.	3. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005, w kolumnie pt.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z	ad. 3 W ocenie tut. Organu brak podstaw do stwierdzenia, że płat drzewostanu o parametrach odpowiednich dla gatunku nie jest miejscem jego występowania. Wskazane w ramach pzo rozmieszczenie gatunków ptaków jest określone	Dla dzięcioła średniego zapisy doprecyzowano następująco: <i>Utrzymanie areалу drzewostanów > 80 lat o wielkości i strukturze dostosowanych do potrzeb gatunku.</i>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>„Działania ochronne” należy usunąć działanie ochronne: „Zapewnienie udziału starszych (ponad 80 lat) drzewostanów liściastych (w powierzchni można uwzględniać klasę odnowienia -KO). Na jedną parę powinno przypadać minimum 7 ha drzewostanów > 80 letnich.” zaprojektowane w odniesieniu do przedmiotu ochrony: A238 dzięcioł średni oraz usunąć działanie ochronne: „Zapewnienie udziału starszych (ponad 80 lat) drzewostanów liściastych (w powierzchni można uwzględniać klasę odnowienia -KO). Na jedną parę powinno przypadać minimum 50 ha drzewostanów > 80 letnich.” zaprojektowane w odniesieniu do przedmiotu ochrony: A321 muchołówka białoszyja. Jako obszar wdrażania wymienionych działań ochronnych wskazano „kompleksy leśne obszaru (grunty SP w zarządzie PGL, na siedliskach lasów mieszanych, lasów, łągów, olsów - TSL: LMśw, LMw, LMb, Lśw, Lł, Ol, OIJ).</p> <p>W opinii RDLP w Lublinie brak jest merytorycznych podstaw określania powierzchni drzewostanów przekraczających wiek 80 lat, przypadających na jedną parę wymienionych gatunków ptaków.</p> <p>RDLP w Lublinie podkreśla również, że zgodnie z przepisami art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Z kolei art. 5, pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt. Jest nim obszar występowania roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub</p>	<p>dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-22/2013</p>	<p>głównie na podstawie inwentaryzacji wykonanych w poprzednich latach. Każda inwentaryzacja obarczona jest pewnym stopniem niedokładności, tym mniejszym im jest bardziej szczegółowa i aktualna. Ochrona siedlisk gatunków ptaków, w znaczeniu stricte „obszarów występowania” wymagałby więc corocznej, bardzo szczegółowej inwentaryzacji, która określiłaby czy dany płat siedliska właściwego dla gatunku jest „obszarem jego występowania”. O ile tego rodzaju inwentaryzację można sobie wyobrazić w małym obszarze, to w dużym, szczególnie w tak rozległym jak Puszcza Sandomierska, przeprowadzenie jej jest niemożliwe i nieracjonalne. Poza tym uzyskane dane obowiązywałyby tylko w danym roku, gdyż płat drzewostanu, który nie został określony jako „obszar występowania” mógłby zostać zasiedlony w roku następnym. Planowanie ochrony w takich warunkach, jak też planowanie i wykonywanie działań gospodarczych wydaje się dość karkołomne; ponadto generowałoby olbrzymie koszty, których ponoszenie nie wydaje się zasadne. Poza tym przy takiej interpretacji zapisów ustawy wypada zadać pytanie jak należałoby gospodarować na „obszarach występowania gatunku”. Z uwagi iż dany „obszar występowania” na skutek prowadzenia gospodarki leśnej w pewnym okresie traci odpowiednie parametry (np. wskutek wycięcia starych drzew w ramach rębni), oczywistym jest, że zasiedlające je osobniki będą musiały przenieść się w inne miejsce. A skoro właściwe parametry drzewostanu należy zapewnić tylko tam gdzie gatunek występuje, należałoby rozważyć jakie działania gospodarcze są dopuszczalne, by nie uległy pogorszeniu. Prowadzi to do nieuchronnego wniosku, że „obszary występowania” należałoby wyłączyć z działań pogarszających parametry zasiedlanego przez gatunek</p>	<p>Na jedną parę powinno przypadać minimum 7 ha drzewostanów >80 letnich.</p> <p>W działaniach ochronnych dla muchołówni pozostawiono jedynie zmianę statusu w SDF.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>dowolnym stadium ich rozwoju.</p> <p>Zaprojektowanie działania ochronnego w odniesieniu do wszystkich gruntów PGL na siedliskach lasów mieszanych, lasów, łągów i olsów wykracza poza dopuszczalny zakres planu zadań ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach i z tego powodu działanie to powinno być usunięte z projektu zadań ochronnych.</p> <p>Ponadto należy zaznaczyć, że zapewnienie, dla obydwu gatunków ptaków, drzewostanów w wieku powyżej 80 lat w proponowanym rozmiarze, skutkować może wyłączeniem z użytkowania rębne znaczących fragmentów kompleksów leśnych. Wprowadzenie powyższego zapisu stanowiłoby poważne ograniczenie w prowadzeniu gospodarki leśnej a tym samym naruszałoby art. 36 ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie tym przepisem, na obszarach Natura 2000 działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybicka nie podlega ograniczeniu, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000. Nadleśnictwa zarządzające gruntami położonymi w obszarze Natura 2000 Puszcza Sandomierska prowadzą gospodarkę leśną na podstawie Planów Urządzenia Lasu, które zostały poddane Strategicznym Ocenom Oddziaływania na Środowisko, z których wynika, że realizacja zapisów tych Planów nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska.</p>		<p>siedliska, a więc niewątpliwie z cięć rębnych.</p> <p>By uniknąć powyższych konsekwencji, jak też by nie zniszczyć siedlisk gatunku w dłuższej perspektywie czasowej (o których często nie ma pełnej wiedzy i zdobycie pełnej wiedzy w przypadku wielu gatunków ptaków jest niemożliwe) wprowadza się zapisy dotyczące siedlisk ptaków, a nie tylko miejsc w których zostały stwierdzone (z uwagi na ww. ograniczenia nie muszą być tożsame z miejscem ich rzeczywistego występowania). Takie działanie jest jak najbardziej racjonalne i uzasadnione merytorycznie.</p> <p>Odnosząc się do kwestii braku podstaw merytorycznych przytoczonych zapisów należy wskazać, że najnowsza publikacja dotycząca określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, (Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa), opracowana przez liczną grupę ekspertów, wskazuje na potrzebę wprowadzenia dla wskazanych gatunków znacznie bardziej restrykcyjnych zapisów – w przypadku dzięcioła średniego, w celu uzyskania stanu FV płat drzewostanu liściastego przypadający na jedną parę musi mieć więcej niż 20 ha (w tym d-stany na co najmniej 80% pow. >120 lat), zagęszczenie starych, wolno stojących dębów o średnicy >48 cm powinno być większe niż 40 drzew/ha, poza tym drzewostan ma być naturalny, wielopiętrowy i co najmniej 2 –gatunkowy. Brak więc merytorycznych podstaw do rezygnacji z działania ochronnego dla tych gatunków.</p> <p>Nie mniej jednak doprecyzowano zapis następująco: <i>Utrzymanie areatu drzewostanów > 80 lat o wielkości i strukturze dostosowanych do potrzeb gatunku. Na</i></p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p><i>jedną parę powinno przypadać minimum 7 ha drzewostanów >80 letnich.</i></p> <p>Odnosząc się do kwestii ograniczeń podnoszonych przez wnioskodawcę wypada podkreślić rozbieżność stanowiska RDLP w Lublinie ze stanowiskiem RDLP w Krośnie, która wskazuje, że aktualny areal starodrzewów wielokrotnie przekracza areal potrzebny do zaspokojenia potrzeb obu gatunków, argumentując tym m.in. wniosek o wykreślenie zagrożenia J03.01 (zmniejszenie powierzchni starodrzewów, prowadzi do ograniczenia potencjalnych terenów lęgowych gatunku, a co za tym idzie możliwości rozwoju populacji), gdyż nie jest możliwe nawet potencjalne jego wystąpienie. Z kolei RDLP w Lublinie wskazuje, że konieczność zapewnienia tak znacznego areалу starodrzewów „skutkować może wyłączeniem z użytkowania rębnych znacznych fragmentów kompleksów leśnych” i „stanowiłoby poważne ograniczenie w prowadzeniu gospodarki leśnej a tym samym naruszałoby art. 36 ustawy o ochronie przyrody”. Rozbieżność ta wskazuje, że zagrożenie J03.01 powinno zostać, a co więcej określić je można jako realne i prawdopodobne. Jednocześnie niezrozumiałe jest stwierdzenie wnioskodawcy o znacznych ograniczeniach, skoro obecne dane na temat liczebności dzięcioła średniego mówią o 72-100 parach czyli wymagania powierzchniowe dla tego gatunku – przy założeniu że na 1 parę powinno przypadać 7 ha wynoszą 504 -700 ha. Ponadto należy mieć na uwadze, że RDLP w Lublinie posiada certyfikację FSC, która wymaga pozostawienia drzewostanów referencyjnych zajmujących 5% powierzchni leśnej. Obostrzenia wynikające z certyfikacji są wielokrotnie wyższe niż ograniczenia</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>jakie wprowadza plan zadań ochronnych. Art. 36 ustawy o ochronie przyrody należy interpretować w powiązaniu z innymi zapisami ustawy o ochronie przyrody, innych ustaw i rozporządzeń, a także dyrektywy ptasiej, które wskazują jakie dokumenty obowiązują w obszarach Natura 2000 i jakie cele mają przeświecać podejmowanym tam działaniom ochronnym. Do tematu tego odniesiono się również w pkt. 16. Do kwestii strategicznych oceń oddziaływania na środowisko planu urzędzenia lasu odniesiono się w pkt. 12.</p> <p>W związku z uwagą zgłoszoną w pkt. 4 przy muchołowce pozostawiono jedynie działanie związane ze zmianą statusu gatunku w SDF.</p>	
40.	<p>4. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005 należy zaznaczyć, że działanie ochronne: „nie stosowanie środków owadobójczych na dużych powierzchniach w obrębie siedlisk żerowiskowych kraski (dotyczy również środków chemicznych zwalczających stonkę ziemniaczaną)” zaprojektowane w odniesieniu do przedmiotu ochrony A231 kraska, nie dotyczy gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych.</p> <p>W Lasach Państwowych prowadzi się integrowaną ochronę lasów, zgodnie z którą środki owadobójcze stosuje się jedynie w warunkach szczególnych, podczas gradacji szkodników drzew, w sytuacji gdy inne metody nie są skuteczne. W sytuacji zagrożenia ze strony foliofagów zabiegami obejmowane są wyłącznie</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-22/2013</p>	<p>ad. 4 Skoro wnioskodawca stwierdza, że wykonywane zabiegi nie dotyczą siedlisk kraski, bo stosowane są jedynie do powierzchni zalesionych, a te nie mogą być siedliskiem kraski, nie jest celowe wprowadzanie podobnych zapisów. Zapis dotyczy siedlisk lęgowych i żerowiskowych gatunku w gminach Dzikowiec, Bojanów, Majdan Królewski, Kamień i Jeżowe.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
41.	<p>powierzchnie zalesione a więc zabiegi te nie dotyczą żerowisk kraski.</p> <p>5. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005, w kolumnie pt. „Działania ochronne” należy usunąć działanie ochronne: „Zmiana terminu polowań - opóźnienie rozpoczęcia okresu polowań na ptaki do 15 IX - w związku z bardzo późnym gniazdowaniem gatunku na stawach” zaprojektowane w odniesieniu do przedmiotu ochrony: „A060 podgorzałka</p> <p>Terminy rozpoczęcia i zakończenia polowań na zwierzęta łowne określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 16 marca 2005r w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne (Dz. U. Nr 48, poz. 459, z późn. zm.). Rozporządzenie to zostało wydane na podstawie przepisów art. 44 Ustawy z 13 października 1995r. Prawo łowieckie (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1226). Wymienione przepisy nie uprawniają Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska do zmiany terminów rozpoczęcia lub zakończenia polowań.</p> <p>Zawarty w projekcie PZO zapis dotyczący opóźnienia terminu rozpoczęcia polowań na zbiornikach wykracza poza kompetencje dyrektora RDOŚ.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie;</p> <p>pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-22/2013</p>	<p>ad. 5 Z uwagi na płoszenie ptaków, polowania z udziałem psów tropiących oraz możliwość przypadkowego postrzelenia ptaków, termin polowań powinien być przesunięty na 15 września, co wynika ze specyfiki miejsca rozrodu. W okresie rozpoczęcia sezonu polowań w gniazdach znajdują się jeszcze pisklęta, poza tym odróżnienie przedmiotu ochrony, jakim jest podgorzałka od podobnej czernicy stwarza duże problemy identyfikacyjne Stawy rybne w Budzie Stałowskiej są jedynym miejscem gniazdowania tego gatunku na terenie Puszczy Sandomierskiej a także kluczowym obszarem dla przetrwania tego gatunku w Polsce.</p> <p>Przychylając się do wniosku i mając na względzie istniejący stan prawny zadanie zostało zmodyfikowane i aktualnie brzmi: „<i>Podejmowanie działań na rzecz zmiany terminu polowań - opóźnienia rozpoczęcia okresu polowań na ptaki do 15 IX - w związku z bardzo późnym gniazdowaniem gatunku na stawach</i>”.</p>	<p>Zadanie zostało zmodyfikowane i aktualnie brzmi: „<i>Podejmowanie działań na rzecz zmiany terminu polowań - opóźnienia rozpoczęcia okresu polowań na ptaki do 15 IX - w związku z bardzo późnym gniazdowaniem gatunku na stawach</i>”.</p> <p>Podmiotem odpowiedzialnym za zadanie został Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.</p>
42.	<p>6. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005, w kolumnie pt. „Obszar wdrażania” należy zmodyfikować zapis określający obszar wdrażania działania</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie;</p> <p>pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-</p>	<p>ad. 6 Działanie ochronne ma służyć odbudowie zasobów martwego drewna, w tym martwych drzew stojących, zwiększeniu udziału drzew starych, wiekowych, dziuplastych, obumierających oraz kształtowaniu płatów siedliska optymalnych dla gatunków (w przypadku pozostawiania większych fragmentów drzewostanu). Wszystkie te elementy</p>	<p>W zapisach dla дієтіола średniego zmieniono obszar wdrażania na: <i>drzewostany liściaste o udziale gatunków iglastych nie przekraczającym 20%</i>.</p> <p>W działaniach ochronnych dla</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>ochronnego: „pozostawienie do stadium rozpadu, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu użytkowanego rębnie...” zaprojektowanego w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A238 dzięcioł średni oraz A321 muchołówka białoszyja.</p> <p>Jako obszar wdrażania wymienionego działania ochronnego wskazano „kompleksy leśne obszaru (na siedliskach lasów mieszanych, lasów, olsów - TSL: LMśw, LMw, Lśw, Lw, Ol). Tymczasem, zgodnie z przepisami art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Z kolei art. 5, pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt. Jest nim obszar występowania roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju.</p> <p>Zaprojektowanie działania ochronnego w odniesieniu do wszystkich siedlisk lasów mieszanych, lasów i olsów wykracza poza dopuszczalny zakres planu zadań ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach.</p> <p>W związku z tym jako obszar wdrażania w/w działania ochronnego należy wskazać wyłącznie siedliska, czyli obszar występowania dzięcioła średniego i muchołówki białoszyjej.</p>	22/2013	<p>siedliska są kluczowe dla bytowania dzięcioła średniego, jednocześnie wynikające z nich ograniczenia są mniejsze niż w wprowadzone przez realizowaną przez RDLP w Lublinie certyfikację FSC.</p> <p>Do tematu tego odniesiono się również w pkt. 14. Do kwestii związanych ze zdefiniowanym przez ustawę o ochronie przyrody „obszarem występowania” szczegółowo odniesiono się w pkt. 39.</p> <p>W związku z uwagą zgłoszoną w pkt. 4 przy muchołowce pozostawiono jedynie działanie związane ze zmianą statusu gatunku w SDF.</p>	muchołówki pozostawiono jedynie zmianę statusu w SDF.
43.	7. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005, w kolumnie pt. „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie” należy usunąć zapis: „RDLP w Krośnie/ RDLP w	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-	ad. 7 Uwagę uwzględniono – wskazane podmioty wykreślono.	Z dokumentu, z kolumny „podmiot odpowiedzialny za wykonanie” wykreślono RDLP w Krośnie i RDLP w Lublinie

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Lublinie”, jako odpowiedzialny za wykonanie działań ochronnych zaprojektowanych w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A072 trzmielojad, A224 lelek, A238 dzięcioł średni, A321 muchołówka białoszyja i A338 gąsiorek. Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o lasach „nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz odpowiada za stan lasu.” Wskazanie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie jako odpowiedzialnych za wykonanie działań na obszarze nadleśnictw jest sprzeczne z w/w przepisem.</p>	22/2013		
44.	<p>8. W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005 należy zmodyfikować zagrożenie: <i>”G01.08 penetracja lasu m. in. przez zbieraczy runa leśnego powoduje płoszenie ptaków”</i>, zapisane w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A030 bocian czarny, A075 bielik. Zapis ten nie jest uzasadniony w odniesieniu do gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych. W celu ochrony wymienionych gatunków ptaków, wokół ich gniazd tworzone są strefy ochronne, w których obowiązuje zakaz przebywania osób. W takiej sytuacji zacytowane powyżej zagrożenie nie występuje w lasach zarządzanych przez PGL LP zapis należy zmodyfikować dodając informację, że zagrożenie występuje w lasach prywatnych.</p>	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-22/2013	<p>ad. 8 Odpowiedzi udzielono w pkt. 5. W ocenie tut. organu wskazana zmiana byłaby zasadna, gdyby każda ze stref była stale pilnowana i monitorowana, a osoby, które specjalnie lub nieopatrnie zapędziłyby się w pobliże gniazd – zwracane. Należy wskazać, że taka interpretacja zagrożeń pozwala na ich formułowanie tylko w granicach obowiązującego prawa. Zgodnie z nią np. jeżdżenie quadami po lesie nie stanowi zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, gdyż jest prawnie zabronione. Tymczasem wielu leśników wskazuje na uciążliwość takiego procederu i jego zagrożenie dla środowiska.</p>	Zakres zmian przedstawiono w pkt. 5.
45.	9. W załączniku nr 3 do zarządzenia	Regionalna	ad. 9 Zagrożenie ujęte jest jako potencjalne. Ponadto	Zagrożenia dla wskazanych gatunków

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005 należy usunąć zagrożenie: <i>"B04 środki chemiczne stosowane w leśnictwie w celu zwalczania owadów mogą prowadzić do śmierci ptaków. Zjadanie przez ptaki owadów zatrutych środkami ochrony roślin może bowiem prowadzić gromadzenia się w ich organizmach śmiertelnych dawek tych substancji"</i>, zapisane w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A127 Żuraw, A224 Lelek, A072 trzmiełojad, A238 dzięcioł średni, A239 dzięcioł białostrzygi, A321 muchołówka białostrzygi, A328 gąsiorek i A409 cietrzew.</p> <p>W Lasach Państwowych prowadzi się integrowaną ochronę lasów, zgodnie z którą środki owadobójcze stosuje się jedynie w warunkach szczególnych, podczas gradacji szkodników drzew. Insektycydy są stosowane w sytuacji gdy inne metody nie są skuteczne. Dopuszczone obecnie do stosowania w leśnictwie insektycydy działają selektywnie i nie są toksyczne dla ptaków. W ostatnich latach nie stwierdzono przypadków śmiertelnego zatrucia ptaków będącego skutkiem zastosowania insektycydów w leśnictwie.</p>	<p>Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-22/2013</p>	<p>odnosi się nie tylko do gruntów pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego, ale także lasów innej własności. Jednocześnie nie wydaje się celowe wykreślanie zagrożenia na tej podstawie, że zabieg nigdy nie był stosowany na gruntach w zarządzie PGL i nie będzie stosowany również w przyszłości. Nawet jeśli tak będzie w rzeczywistości, a prawdopodobieństwo stosowania poza gruntami w zarządzie PGL jest niewielkie, ujęcie zagrożenia jako potencjalnego wskazuje sprawującemu nadzór nad obszarem jak powinien postąpić gdy taka możliwość się pojawi.</p> <p>Z uwagi na planowane usunięcie muchołówki białostrzygi, żurawia, trzmiełojada i dzięcioła białostrzygi z listy przedmiotów ochrony wykreślono dla nich zagrożenia.</p>	<p>(muchołówki białostrzygi, żurawia, trzmiełojada i dzięcioła białostrzygi) wykreślono, dla pozostałych pozostają bez zmian.</p>
46.	<p>10. W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005 należy zmodyfikować, zapisane w odniesieniu do bociana czarnego, zagrożenia potencjalne: „J02.01 - osuszanie terenu poprzez jego meliorowanie lub zasypywanie powoduje</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-22/2013</p>	<p>ad. 10 Zagrożenie ujęte jest jako potencjalne. Przy zagrożeniach potencjalnych nie jest celowe definiowanie formy własności, gdyż jako, że są potencjalne mogą pojawić się wszędzie. Jednocześnie nie wydaje się celowe wykreślanie zagrożenia na podstawie zapewnień wnioskodawcy, że zabieg nie będzie stosowany na gruntach w zarządzie PGL w przyszłości. Nawet jeśli tak będzie, ujęcie zagrożenia jako potencjalnego wskazuje sprawującemu nadzór</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>zniszczenie miejsc żerowiskowych lub znaczne pogorszenie ich jakości. "</p> <p>Zapis ten nie jest uzasadniony w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe.</p> <p>Lasy Państwowe nie prowadzą działań mających na celu osuszanie terenów podmokłych. Prowadzone są natomiast działania mające na celu poprawę stosunków hydrologicznych w obszarze. W latach 2007 - 2013 na obszarze RDLP w Lublinie, w tym również w obszarze Natura 2000 Puszcza Sandomierska, został zrealizowany projekt pt. „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych”.</p> <p>Z kolei art. 13 ustawy o lasach nakłada na Lasy Państwowe obowiązek trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, między innymi poprzez zachowanie w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk.</p> <p>Zacytowaną powyżej treść zagrożenia należy zmodyfikować dodając informację, że dotyczy ono gruntów prywatnych.</p>		<p>nad obszarem jak powinien postąpić gdy taka ewentualność się pojawi.</p>	
47.	<p>11. W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005 należy zmodyfikować zagrożenia potencjalne: <i>J03.01 zmniejszenie powierzchni starodrzewów prowadzi do ograniczenia potencjalnych terenów lęgowych gatunku, a co za tym idzie możliwości rozwoju populacji</i>”, zapisane w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A075 bielik, A238 dzięcioł</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia.07.04.2014, zn. spr.: ZO-7327-22/2013</p>	<p>ad. 11 W świetle uwagi zamieszczonej w pkt. 39 wniosku należy, że zagrożenie jest jak najbardziej realne, gdyż wnioskodawca wskazuje tam, że utrzymanie areálu starodrzewów liściastych na powierzchni 700 ha może stanowić problem (w skali obszaru „Puszcza Sandomierska” o powierzchni ponad 150 tys. ha). Pozostaje to w sprzeczności z konkluzją zawartą w niniejszej uwadze, iż prognozowany jest „wzrost udziału drzewostanów w wieku powyżej 100 lat”, niemniej traktując zgłoszone uwagi jako całość, nie ma podstaw do usunięcia</p>	<p>Zagrożenia dla muchołówki białoszyjkiej wykreślono, dla pozostałych gatunków – bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>średni i A321 muchołówka białoszyja</p> <p>Zapisy te nie są uzasadnione w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe.</p> <p>Zgodnie z przepisami ustawy o lasach (art. 5) gospodarkę leśną prowadzi się według następujących zasad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) powszechnej ochrony lasów; 2) trwałości utrzymania lasów; 3) ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów; 4) powiększania zasobów leśnych. <p>Z kolei art. 13 ustawy o lasach nakłada na Lasy Państwowe obowiązek trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, między innymi poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zachowanie w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk; 2) racjonalne użytkowanie lasu w sposób trwale zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji przez: <ol style="list-style-type: none"> a) pozyskiwanie drewna w granicach nie przekraczających możliwości produkcyjnych lasu, b) pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwość ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego. <p>Należy również podkreślić, że zasady ochrony różnorodności biologicznej w Lasach Państwowych (Instrukcja Ochrony Lasu) nakazują pozostawianie drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Jako drzewa biocenotyczne uznaje się między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe 		<p>zagrożenia.</p> <p>Z uwagi na planowane usunięcie muchołówki białoszyjej z listy przedmiotów ochrony wykreślono dla niej zagrożenia.</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami),</p> <ul style="list-style-type: none"> - drzewa dziuplaste, - drzewa o nietypowym pokroju i z nietypowymi formami morfologicznymi, - przestoje; drzewa i grupy drzew pozostawione do ich naturalnej śmierci i rozkładu, - drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt, - drzewa wyraźnie wyróżniające się wiekiem lub rozmiarami w stosunku do innych drzew. <p>Racjonalnie prowadzona przez Lasy Państwowe, planowa gospodarka leśna nie stwarza zacytowanego powyżej zagrożenia. Potwierdzeniem tego jest prognozowany wzrost udziału drzewostanów w wieku powyżej 100 lat, w okresie obowiązywania Planów Urządzenia Lasu w Nadleśnictwach: Nowa Dęba, Rozwadów i Rudnik. W związku z tym zacytowaną powyżej treść zagrożenia należy zmodyfikować dodając informację, że dotyczy ono gruntów prywatnych.</p>			
48.	<p>Uwaga do załącznika nr 5</p> <p>„1. Działania ochronne - załącznik nr 5 do projektu decyzji;</p> <p>a) Przedmiot ochrony A321 Muchołówka białoszysja (<i>Ficedula albicollis</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Działania ochronne polegające na zapewnieniu udziału starszych (ponad 80 lat) drzewostanów liściastych (w powierzchni można uwzględnić klasę odnowienia -KO). Na jedną parę powinno przypadać minimum 50 ha drzewostanów >80 letnich. <p>Wyżej wymienione działania ochronne nie są możliwe do realizacji przez Nadleśnictwo,</p>	<p>Nadleśnictwo Rudnik;</p> <p>pismo z dnia 03.04.2014 r.; zn. spr. ZG-7019-4/2014</p>	<p>Działania ochronne dotyczące wskazanych gatunków ptaków nie są adresowane do poszczególnych nadleśnictw, w związku z tym nie ma możliwości zmiany zapisu tak by uwzględniał on uwagę zgłoszoną przez jedno z nich. Niemniej działania ochronne dla muchołówki wykreślono z dokumentu. Odpowiedzi na uwagę dotyczącą ograniczenia czasowego w wykonywaniu rębni udzielono w pkt. 12.</p>	<p>Sposób uwzględnienia uwagi w treści dokumentu przedstawiono w pkt. 7, 9, 12 i 17.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>zważywszy na fakt, iż stanowiska przedmiotowego gatunku stwierdzono w Nadleśnictwie Rudnik w jednym odizolowanym kompleksie leśnym „Pogorzałka” o powierzchni 302,44 ha., tj. w następujących 05-21-1-05-311-c-00 05-21-1-05-311-b-00</p> <p>Pozostawienie w proponowanym rozmiarze tj. 50 ha drzewostanów powyżej 80 lat na jedną parę, skutkować będzie zaniechaniem całkowicie użytkowania rębego dla zachowania 150 ha tychże drzewostanów, tj. ok. 50% całości przedmiotowego kompleksu leśnego.</p> <p>Należy podkreślić także fakt, iż obecnie w danym kompleksie dużą część drzewostanów stanowią drzewostany rębne z gatunkiem panującym brzoza, dla którego obowiązujący plan urządzenia lasu określa wiek rębności na 80 lat. Dla drzewostanów tych obecnie prowadzone są rębnie złożone i znajdują się one w fazie KO. Biorąc pod uwagę okres odnowienia tj. 20-30 lat, drzewostany te po tym okresie nie będą spełniały zakładanych działań ochronnych, a inne pozostałe drzewostany w tym kompleksie nie pokryją proponowanego wskaźnika powierzchni.</p> <p>W przypadku konieczności zaniechania użytkowania rębego, nastąpi szybki rozpad tychże drzewostanów z uwagi na krótki okres żywotności takiego gatunku jak brzoza, a także spowoduje straty materialne dużych rozmiarów ze względu na nie uzyskane przychody, jak i będzie zagrażało stabilności i ochronie drzewostanów.</p> <p>- Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 01.05 do 15.07.</p> <p>Zważywszy na fakt, iż siedliskiem występowania Muchotłówki białoszyjej są drzewostany na siedliskach lasów mieszanych, dla których</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>obowiązujące zasady hodowli lasu nie przewidują prowadzenia rębni zupełnych, a jedynie złożone, nie występuje zagrożenie wycięcia drzew stanowiących miejsca lęgowe. Podkreślenia wymaga także fakt, iż Lasy Państwowe prowadzą gospodarkę na zasadach ekologicznych, a występujące uregulowania prawne tj. zasady hodowli i ochrony lasu narzucają pozostawianie drzew ekologicznych, dziuplastych i będących miejscem lęgowym ptaków. W związku z powyższym nie istnieje takie zagrożenie i bezprzedmiotowym staje się fakt wprowadzania ograniczeń czasowych użytkowania rębego.</p> <p>b) Przedmiot ochrony A238 Dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>)</p> <p>Działania ochronne polegające na nie prowadzeniu prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04 do 15.07.</p> <p>Zważywszy na fakt, iż siedliskiem występowania Dzięcioła średniego są drzewostany na siedliskach lasów mieszanych dla których obowiązujące zasady hodowli lasu nie przewidują prowadzenia rębni zupełnych, a jedynie złożone, nie występuje zagrożenie wycięcia drzew stanowiących miejsca lęgowe. Podkreślenia wymaga także fakt, iż Lasy Państwowe prowadzą gospodarkę na zasadach ekologicznych, a występujące uregulowania prawne tj. zasady hodowli i ochrony lasu narzucają pozostawianie drzew ekologicznych, dziuplastych i będących miejscem lęgowym ptaków. W związku z powyższym nie istnieje takie zagrożenie i bezprzedmiotowym staje się fakt wprowadzania ograniczeń czasowych użytkowania rębego.</p> <p>Mając powyższe na uwadze Nadleśnictwo Rudnik wnosi o wykreślenie z projektu planu zadań</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	ochronnych w/w zapisów lub zmodyfikowanie ich w przypadku muchołówki białoszyjej tak, aby uwzględnić specyfikę kompleksu leśnego „Pogorzałka” tj. stan drzewostanów i konieczność ich dalszej przebudowy, użytkowania rębego, a także zachowania przyrodniczej stabilności drzewostanów w świetle proponowanych zadań ochronnych”.			
49.	<p>Uwagi do załącznika nr 3, 5, 8</p> <p>1. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska, w kolumnie pt. „Działania ochronne” należy usunąć następujące działanie ochronne, „<i>Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04.do 15.07.</i>” zaprojektowane w odniesieniu do przedmiotu ochrony: A238 Dzięcioł średni.</p> <p>Opisane powyżej działania ochronne wprowadzają faktycznie zakaz wykonywania prac rębnych w okresie lęgowym każdego roku. W opinii Nadleśnictwa Rozwadów, zaprojektowane zadanie ochronne wykracza poza zakres możliwych do zastosowania zakazów, określonych w ustawie o ochronie przyrody. Lista zakazów dotyczących chronionych gatunków zwierząt została umieszczona w art. 52 u.o.o.p. Ponadto ustawa o.o.p., w art. 60 określa zasady ustanawiania stref ochronnych i precyzuje zakazy obowiązujące w strefach. Przepisy te uszczegóławia Załącznik nr 5 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12.10.2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ. U. 237, poz. 1419). Ograniczenia dotyczące</p>	Nadleśnictwo Rozwadów; pismo z dnia 07.04.2014 r., zn. spr.: ZG-73-20/13	ad. 1 Odpowiedzi udzielono w pkt. 7, 9, 12, 17 i 37.	Sposób uwzględnienia uwagi w treści dokumentu przedstawiono w pkt. 7, 9, 12 i 17.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>wykonywania prac rębnych muszą wynikać ze wskazanych powyżej przepisów i mogą w praktyce dotyczyć jedynie ustanowionych stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt. Dzięcioł średni nie jest gatunkiem w odniesieniu, do którego mogą być tworzone strefy ochronne i wprowadzane okresowe zakazy wykonywania cięć rębnych w miejscach występowania tego gatunku.</p> <p>Należy również zaznaczyć, że zgodnie z art. 36 ustawy o ochronie przyrody, na obszarach Natura 2000 działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka nie podlega ograniczeniu, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.</p> <p>Obowiązujący Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Rozwadów, stanowiący podstawę prowadzenia gospodarki leśnej ,został zatwierdzony po przeprowadzeniu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko, z którego wynika, że realizacja zapisów tego Planu nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska.</p> <p>Mając na uwadze wskazane powyżej przepisy Nadleśnictwo Rozwadów uważa, że zawarty w projekcie PZO zapis dotyczący ograniczenia terminu wykonania prac rębnych wykracza poza kompetencje dyrektora RDOŚ oraz nie ma podstawy prawnej do wprowadzenia takiego zakazu.</p> <p>W ocenie Nadleśnictwa Rozwadów brak jest również uzasadnienia merytorycznego do wprowadzenia ograniczenia terminu wykonania prac rębnych. Zasady ochrony różnorodności biologicznej w Lasach Państwowych (Instrukcja Ochrony Lasu) nakazują pozostawianie drzew</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Jako drzewa biocenotyczne uznaje się między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami), - drzewa dziuplaste, - przestoje; drzewa i grupy drzew pozostawione do ich naturalnej śmierci i rozkładu, - drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt. <p>Racjonalnie prowadzona przez Lasy Państwowe, planowa gospodarka leśna nie stwarza, więc zagrożenia dla leśnych gatunków ptaków i zachowuje siedliska tych gatunków we właściwym stanie. Potwierdzają to wyniki monitoringu przedstawione w opracowaniu pt. „Biuletyn Monitoringu Przyrody - Monitoring Ptaków Polski w latach 2012-2013, nr 11 (2013/1)” wydanym przez Inspekcję Ochrony Środowiska.</p> <p>W opracowaniu tym stwierdza się, że „<i>Od ponad dekady obserwowany jest wzrost liczebności ptaków leśnych i trend ten utrzymuje się nadal - populacje ptaków leśnych są obecnie średnio o 25 % liczniejsze niż w roku 2000.</i>” Z kolei szczegółowe dane dotyczące poszczególnych gatunków wskazują, że w kresie 2000-2013 populacja dzięcioła średniego zwiększała się rocznie średnio o 6%.</p> <p>Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej argumenty należy również usunąć w załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska zagrożenia:</p> <p><i>B02.04 usuwanie martwych i umierających</i></p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
50.	<p><i>drzew, zapisane w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A238 dzieciół średni,</i></p> <p>2. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska w kolumnie pt. „Działania ochronne” należy zmodyfikować zapis: „Pozostawianie starych, wiekowych, zamierających drzew w szczególności dziuplastych, również wykrotów i wiatrotomów dążąc do osiągnięcia poziomu 5% miąższości drzewostanu - należy to mieć już na uwadze w trakcie planowania cięć trzebieżowych (dotyczy gruntów w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”).” zaprojektowany w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A238 dzieciół średni.</p> <p>Przy zasobności drewna wynoszącej w wydzielinach stanowiących siedliska dziecięła średniego około 360 m³/ha, pozostawienie co najmniej 5% (18 m³/ha) leżącego i stojącego martwego drewna może spowodować zagrożenie stabilności drzewostanów. Należy również zwrócić uwagę, że pozostawianie, w krótkim czasie (10 lat), dużej ilości drzew obumierających w drzewostanach sosnowych prowadzić będzie do gwałtownego rozwoju szkodników wtórnych i stwarzać będzie zagrożenie dla tych drzewostanów oraz drzewostanów sąsiednich. Takie działanie może również zwiększać zagrożenie pożarowe, co jest istotne w Nadleśnictwie Rozwadów ze względu na I (najwyższą) kategorię zagrożenia pożarowego. Działania takie prowadzą dodatkowo do ewidentnych strat ekonomicznych.</p>	Nadleśnictwo Rozwadów; pismo z dnia 07.04.2014 r., zn. spr.: ZG-73-20/13	ad. 2 Odpowiedzi udzielono w pkt. 15 i 38.	Zakres zmian przedstawiono w pkt. 15.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>W związku z tym należy usunąć fragment zapisu mówiący o konieczności osiągnięcia wskaźnika powyżej 5% miąższości drzewostanu.</p> <p>Należy również zaznaczyć, że zalecenie pozostawiania wykrotów i wiatrołomów nie dotyczy sytuacji klęskowych.</p> <p>Pozostawianie wykrotów i wiatrołomów na powierzchniach uszkodzonych przez czynniki atmosferyczne o rozmiarze klęsk żywiołowych doprowadzi do gradacji szkodników wtórnych, które będą stwarzać zagrożenie dla drzewostanów na dużych obszarach przylegających do powierzchni uszkodzonych.</p>			
51.	<p>3. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005, w kolumnie pt. „Działania ochronne” należy usunąć działanie ochronne: <i>„Zapewnienie udziału starszych (ponad 80 lat) drzewostanów liściastych (w powierzchni można uwzględniać klasę odnowienia -KO). Na jedną parę powinno przypadać minimum 7 ha drzewostanów > 80 letnich.”</i> zaprojektowane w odniesieniu do przedmiotu ochrony: A238 dzieciół średni.</p> <p><i>Jako obszar wdrażania wymienionych działań ochronnych wskazano „kompleksy leśne obszaru (grunty SP w zarządzie PGL, na siedliskach lasów mieszanych, lasów, łęgów, olsów - TSL: LMśw, LMw, LMb, Lśw, U, Ol, OIJ)”.</i></p> <p>W opinii Nadleśnictwa Rozwadów brak jest merytorycznych podstaw określania powierzchni drzewostanów przekraczających wiek 80 lat, przypadających na jedną parę wymienionego gatunku. Należy podkreślić również, że zgodnie z</p>	Nadleśnictwo Rozwadów; pismo z dnia 07.04.2014 r., zn. spr.: ZG-73-20/13	ad. 3 Odpowiedzi udzielono w pkt. 16 i 39.	Zakres zmian określono w pkt. 16 i 39.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>przepisami art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony.</p> <p>Z kolei art. 5, pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt. Jest nim obszar występowania roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju.</p> <p>Zaprojektowanie działania ochronnego w odniesieniu do wszystkich gruntów PGL na siedliskach lasów mieszanych, lasów, łągów i olsów wykracza poza dopuszczalny zakres planu zadań ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach i z tego powodu działanie to powinno być usunięte z projektu zadań ochronnych.</p> <p>Ponadto należy zaznaczyć, że zapewnienie, dla dziecięcia średniego, drzewostanów w wieku powyżej 80 lat w proponowanym rozmiarze, skutkować może wyłączeniem z użytkowania rębne znaczących fragmentów kompleksów leśnych.</p> <p>Wprowadzenie powyższego zapisu stanowiłoby poważne ograniczenie w prowadzeniu gospodarki leśnej a tym samym naruszałoby art. 36 ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie tym przepisem, na obszarach Natura 2000 działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka nie podlega ograniczeniu, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.</p> <p>Nadleśnictwo Rozwadów zarządzające gruntami położonymi w obszarze Natura 2000 Puszcza Sandomierska prowadzi gospodarkę leśną na podstawie Planu Urządzenia Lasu, który został</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	poddany Strategicznej Ocenie Oddziaływania na Środowisko, z której wynika, że realizacja zapisów tego Planu nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska.			
52.	<p>4. W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005, w kolumnie pt. „Obszar wdrażania” należy zmodyfikować zapis określający obszar wdrażania działania ochronnego: „<i>pozostawienie do stadium rozpadu, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu użytkowanego rębnie...</i>” zaprojektowanego w odniesieniu do przedmiotu ochrony: A238 dzięcioł średni.</p> <p>Jako obszar wdrażania wymienionego działania ochronnego wskazano „<i>kompleksy leśne obszaru (na siedliskach lasów mieszanych, lasów, olsów - TSL: LMśw, LMw, Lśw, Lw, Ol)</i>”. Tymczasem, zgodnie z przepisami art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy O ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotem ochrony. Z kolei art. 5, pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt. Jest nim obszar występowania roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju. Zaprojektowanie działania ochronnego w odniesieniu do wszystkich siedlisk lasów mieszanych, lasów i olsów wykracza poza dopuszczalny zakres planu zadań ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach.</p>	Nadleśnictwo Rozwadów; pismo z dnia 07.04.2014 r., zn. spr.: ZG-73-20/13	ad. 4. Odpowiedzi udzielono w pkt. 14 i 42.	Zakres zmian określono w pkt. 42.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>W związku z tym jako obszar wdrażania w/w działania ochronnego należy wskazać wyłącznie siedliska, czyli obszar występowania A238 dzięcioła średniego.</p>			
53.	<p>5. W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005 należy zmodyfikować zagrożenie: <i>"G01.08 penetracja lasu m. in. przez zbieraczy runa leśnego powoduje płoszenie ptaków"</i>, zapisane w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A030 bocian czarny, A075 bielik. Zapis ten nie jest uzasadniony w odniesieniu do gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych.</p> <p>W celu ochrony wymienionych gatunków ptaków, wokół ich gniazd tworzone są strefy ochronne, w których obowiązuje zakaz przebywania osób. W takiej sytuacji zacytowane powyżej zagrożenie nie występuje w lasach zarządzanych przez PGL LP zapis należy zmodyfikować dodając informację, że zagrożenie występuje w lasach prywatnych.</p>	<p>Nadleśnictwo Rozwadów; pismo z dnia 07.04.2014 r., zn. spr.: ZG-73-20/13</p>	<p>ad. 5 Odpowiedzi udzielono w pkt. 5 i 44.</p>	<p>Zakres zmian określono w pkt. 5.</p>
54.	<p>6. W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005 należy usunąć zagrożenie: <i>"B04 środki chemiczne stosowane w leśnictwie w celu zwalczania owadów mogą prowadzić do śmierci ptaków. Zjadanie przez ptaki owadów zatrutych środkami ochrony roślin może bowiem prowadzić gromadzenia się w ich organizmach śmiertelnych dawek tych substancji"</i>, zapisane w odniesieniu do</p>	<p>Nadleśnictwo Rozwadów; pismo z dnia 07.04.2014 r., zn. spr.: ZG-73-20/13</p>	<p>ad. 6 Odpowiedzi udzielono w pkt. 45.</p>	<p>Zakres zmian określono w pkt. 45.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>przedmiotów ochrony: A224 Lelek, A238 dzięciot średni, A328 gąsiorek.</i></p> <p>W Lasach Państwowych prowadzi się integrowaną ochronę drzewostanów, zgodnie, z którą środki owadobójcze stosuje się jedynie w warunkach szczególnych, podczas gradacji szkodników drzew. Insektycydy są stosowane w sytuacji, gdy inne metody nie są skuteczne. Dopuszczone obecnie do stosowania w leśnictwie insektycydy działają selektywnie i nie są toksyczne dla ptaków. W ostatnich latach nie stwierdzono przypadków śmiertelnego zatrucia ptaków będącego skutkiem zastosowania insektycydów w leśnictwie.</p>			
55.	<p>7. W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005 należy zmodyfikować, zapisane w odniesieniu do bociana czarnego, zagrożenia potencjalne:</p> <p><i>„J02.01 - osuszanie terenu poprzez jego meliorowanie lub zasypywanie powoduje zniszczenie miejsc żerowiskowych lub znaczne pogorszenie ich jakości. ”</i></p> <p>Zapis ten nie jest uzasadniony w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe.</p> <p>Lasy Państwowe nie prowadzą działań mających na celu osuszanie terenów podmokłych. Prowadzone są natomiast działania mające na celu poprawę stosunków hydrologicznych w obszarze. W latach 2007 - 2013 na obszarze Nadleśnictwa Rozwadów, został zrealizowany projekt pt. „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w</p>	Nadleśnictwo Rozwadów; pismo z dnia 07.04.2014 r., zn. spr.: ZG-73-20/13	ad. 7 Odpowiedzi udzielono w pkt. 46.	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>ekosystemach leśnych na terenach nizinnych”.</p> <p>Z kolei art. 13 ustawy o lasach nakłada na Lasy Państwowe obowiązek trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, między innymi poprzez zachowanie w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk.</p> <p>Zacytowaną powyżej treść zagrożenia należy zmodyfikować dodając informację, że dotyczy ono gruntów prywatnych.</p>			
56.	<p>8. W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005 należy zmodyfikować zagrożenia potencjalne: <i>J03.01 zmniejszenie powierzchni starodrzewów prowadzi do ograniczenia potencjalnych terenów leśnych gatunku, a co za tym idzie możliwości rozwoju populacji</i>”, zapisane w odniesieniu do przedmiotów ochrony: A075 bielik, A238 dzięcioł średni.</p> <p>Zapisy te nie są uzasadnione w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe.</p> <p>Zgodnie z przepisami ustawy o lasach (art.8) gospodarkę leśną prowadzi się według następujących zasad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) powszechnej ochrony lasów; 2) trwałości utrzymania lasów; 3) ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów; 4) powiększania zasobów leśnych. <p>Z kolei art. 13 ustawy o lasach nakłada na Lasy Państwowe obowiązek trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania.</p>	Nadleśnictwo Rozwadów; pismo z dnia 07.04.2014 r., zn. spr.: ZG-73-20/13	ad. 8 Odpowiedzi udzielono w pkt. 47.	Zakres zmian przedstawiono w pkt. 47.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>między innymi poprzez:</p> <p>1) zachowanie w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien torfowisk;</p> <p>2) racjonalne użytkowanie lasu w sposób trwale zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji przez:</p> <p>a) pozyskiwanie drewna w granicach nie przekraczających możliwości produkcyjnych lasu,</p> <p>b) pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwość ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego.</p> <p>Należy również podkreślić, że zasady ochrony różnorodności biologicznej w Lasach Państwowych (Instrukcja Ochrony Lasu) nakazują pozostawianie drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Jako drzewa biocenotyczne uznaje się między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami), - drzewa dziuplaste, - drzewa o nietypowym pokroju i z nietypowymi formami morfologicznymi, - przestoje; drzewa i grupy drzew pozostawione do ich naturalnej śmierci i rozkładu, - drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt, - drzewa wyraźnie wyróżniające się wiekiem lub rozmiarami w stosunku do innych drzew. <p>Racjonalnie prowadzona przez Lasy Państwowe, planowa gospodarka leśna nie stwarza zacytowanego powyżej zagrożenia.</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	Potwierdzeniem tego jest prognozowany wzrost udziału drzewostanów w wieku powyżej 100 lat, w okresie obowiązywania Planu Urządzenia Lasu w Nadleśnictwie Rozwadów. W związku z tym zacytowaną powyżej treść zagrożenia należy zmodyfikować dodając informację, że dotyczy ono gruntów prywatnych.			
57.	<p>9 Nadleśnictwo Rozwadów wnosi uwagi do załącznika nr 8 zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005 co do lokalizacji występowania A122 derkacza i A238 dzięcioła średniego przedstawionej poniżej.</p> <p>A238 dzięcioł średni 05-20-1-07-40 - c - 0 0 05-20-1-07-40 - d -00 05-20-1-07-68 - f - 00 05-20-1-07-69 - a - 00 05-20-1-07-69 - h - 00 05-20-1-07-69 - i - 0 0 05-20-1-07-69 - j 01 05-20-1-07-69 - j - 99 05-20-1-07-69-k-00 05-20-1-07-69 -1- 00 05-20-1-07-69 - m - 0 0 05-20-1-07-70-a-99 05-20-1-07-70 - b - 0 0</p> <p>Powyższe adresy leśne są niezgodne z załączoną mapą obszaru, na której nie zaznaczono występowania A238 dzięcioła średniego.</p> <p>A122 derkacz 05-20-1-08-85 -a -00 05-20-1-08-85 -b -01 05-20-1-08-85 -b -99 05-20-1-08-85 -c -00 05-20-1-08-85 -d -00 05-20-1-08-85 -f -00 05-20-1-08-86 -a -00 05-20-1-08-86 -b -00 05-20-1-08-86 -c -00 05-20-1-08-86 -d -00 05-20-1-08-87 -k -00 05-20-1-08-90 -i -00</p> <p>Wyżej wymienione adresy leśne nie występują w aktualnej bazie SILP Nadleśnictwa Rozwadów. 05-20-1-06-151 -g -00</p>	<p>Nadleśnictwo Rozwadów; pismo z dnia 07.04.2014 r., zn. spr.: ZG-73-20/13</p>	<p>Adresy leśne dla Nadleśnictwa Rozwadów skorygowano. Podane wcześniejsze dane pochodziły już z nieaktualnego wykazu adresów leśnych. W związku z tym wprowadzono zmiany dla nadleśnictwa, które nie zmieniają rozmieszczenia poszczególnych gatunków a jedynie nazwy adresów leśnych według aktualnego Planu Urządzenia Lasu.</p> <p>W przypadku pododdziału o adresie leśnym 05-20-1-06-151 -g -00 który był podany jako siedlisko derkacza dotyczyło pojawił się błąd techniczny, wynikający z niedopasowania warstw. Został skorygowany, a wyłączenie usunięto z zestawienia.</p>	<p>Skorygowano adresy leśne dla Nadleśnictwa Rozwadów – podano je zgodnie z aktualnym pul. Usunięto pododdział, który znalazł się w zestawieniu na skutek błędu technicznego. Uaktualniono też adresy leśne dla Nadleśnictwa Nowa Dęba i Mielec.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Powyższej lokalizacji tego gatunku nie zaznaczono na mapie obszaru. W tym pododdziale A122 derkacz nie występuje gdyż nie jest to siedlisko preferowane przez ten gatunek (drzewostan olchowy w wieku 102 lat)".</p>			
58.	<p>Uwagi do załączników nr 3 i 5</p> <p>Zał. nr 5 Kol. „Działania ochronne” Przedmiot ochrony: A238 dzięcioł średni A321 muchołówka białoszyja Istniejący zapis: <i>Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 15.04 do 15.07.</i> <i>Nie prowadzenie prac rębnych w okresie lęgowym tj. od 1.05 do 15.07.</i> Wniosek o usunięcie zapisu.</p> <p>Uzasadnienie: „Opisane powyżej działanie ochronne wprowadza faktycznie zakaz wykonywania prac rębnych w okresie lęgowym każdego roku. W opinii Nadleśnictwa Nowa Dęba, zaprojektowane zadanie ochronne wykracza poza zakres możliwych do zastosowania zakazów, określonych w ustawie o ochronie przyrody. Lista zakazów dotyczących chronionych gatunków zwierząt została umieszczona w art. 52 ustawy. Ponadto ustawa w art. 60 określa zasady ustanawiania stref ochronnych i precyzuje zakazy obowiązujące w strefach. Przepisy te uszczegóławia Załącznik 5 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12.10.2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ. U. 237, poz. 1419). Ograniczenia dotyczące wykonywania prac rębnych muszą wynikać ze wskazanych powyżej</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 7, 9, 12 i 17.</p>	<p>Sposób uwzględnienia uwagi w treści dokumentu przedstawiono w pkt. 7, 9, 12 i 17.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>przepisów i mogą w praktyce dotyczyć jedynie ustanowionych stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt. Dzięcioł średni i muchołówka białoszyja nie są gatunkami w odniesieniu, do którego mogą być tworzone strefy ochronne i wprowadzane okresowe zakazy wykonywania cięć rębnych w miejscach występowania tego gatunku.</p> <p>Należy również zaznaczyć, że zgodnie z art. 36 ustawy o ochronie przyrody, na obszarach Natura 2000 działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka nie podlega ograniczeniu, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.</p> <p>Obowiązujący Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Nowa Dęba, stanowiący podstawę prowadzenia gospodarki leśnej w tym Nadleśnictwie, został zatwierdzony po przeprowadzeniu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko, z której wynika, że realizacja zapisów tego Planu nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska.</p> <p>Mając na uwadze wskazane powyżej przepisy Nadleśnictwo Nowa Dęba uważa, że zawarty w projekcie PZO zapis dotyczący ograniczenia terminu wykonania prac rębnych wykracza poza kompetencje dyrektora RDOŚ oraz nie ma podstawy prawnej do wprowadzenia takiego zakazu.</p> <p>W ocenie Nadleśnictwa Nowa Dęba brak jest również uzasadnienia merytorycznego do wprowadzenia ograniczenia terminu wykonania prac rębnych.</p> <p>Racjonalnie prowadzona przez Lasy Państwowe, planowa gospodarka leśna nie stwarza, więc</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>zagrożenia dla leśnych gatunków ptaków i zachowuje siedliska tych gatunków we właściwym stanie. Zgodnie z Biuletynem Monitoringu Przyrody nr 11 (2013/1) wydanym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: <i>Wskaźnik liczebności pospolitych ptaków leśnych (...) wykazywał klarowną tendencję wzrostową i pewną tendencję do stabilizacji w okresie ostatnich 3 lat. Współcześnie jego wartości kształtują się na poziomie 25-27% wyższym niż około roku 2000. Przyczyny wzrostu tego wskaźnika pozostają nierozpoznane, choć generalny trend wzrostowy można prawdopodobnie tłumaczyć rosnącą lesistością kraju i wzrostem średniego wieku drzewostanów. W przypadku dzięcioła średniego w ww. dokumencie widnieje informacja, że populacja tego gatunku w latach 2000-2013 wykazuje umiarkowany wzrost (średnie roczne tempo wzrostu populacji wynosi 6%)</i>".</p>			
59.	<p>Zał. nr 3 Kol. „Zagrożenia potencjalne” Przedmiot ochrony: A238 dzięcioł średni A321 muchołówka białoszyja Istniejący zapis <i>B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew.</i> Wniosek o usunięcie zapisu.</p> <p>Uzasadnienie „Zasady ochrony różnorodności biologicznej w Lasach Państwowych (Instrukcja Ochrony Lasu z 2012 r.) nakazują pozostawianie drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu: <i>W celu zachowania trwałości lasu i ciągłości jego funkcji dąży się do ochrony różnorodności biologicznej przez:(...) g) pozostawianie w lesie</i></p>	Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14	Odpowiedzi udzielono w pkt. 7.	Zakres zmian przedstawiono w pkt. 7.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>tzw. drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu.</i> <i>Za drzewa biocenotyczne uważa się np.:</i> <i>a) żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe (ze zgnilizną) oraz drzewa z owocni kam i grzybów (hubami)(...)</i> <i>b) drzewa dziuplaste(...),</i> <i>f) drzewa z gniazdami ptaków,</i> <i>g) przestoje: drzewa i grupy drzew pozostawione (...) do ich naturalnej śmierci i rozkładu”</i></p>			
60.	<p>Zał. nr 3 Kol. „Zagrożenia potencjalne” Przedmiot ochrony: A239 dzięcioł białostrzbiety A321 muchołówka białoszaja Istniejący zapis: <i>B07 - prowadzenie rębni w okresie lęgowym od 1 marca do 1 czerwca w terenie występowania gatunku w wyniku płoszenia może prowadzić do porzucenia lęgu.</i> <i>B07 - prowadzenie rębni w miejscach występowania gatunku w okresie lęgowym od 1 marca do 30 lipca może przyczyniać się do płoszenia ptaków i strat w lęgach.</i> Wniosek o usunięcie zapisów.</p> <p>Uzasadnienie: „Prowadzona gospodarka leśna nie wpływa znacząco negatywnie na populacje ptaków. Zgodnie z Biuletynem Monitoringu Przyrody nr 11 (2013/1) wydanym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Wskaźnik liczebności pospolitych ptaków leśnych (...) wykazywał klarowną tendencję wzrostową i pewną tendencję do stabilizacji w okresie ostatnich 3 lat. Współcześnie jego wartości kształtują się na poziomie 25-27% wyższym niż około roku 2000. Przyczyny</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14</p>	<p>Dla dzięcioła białostrzbiety i muchołówki białoszajskiej wykreślono zagrożenia z uwagi na propozycję zmiany statusu gatunków w obszarze (wykreślenie z listy przedmiotów ochrony)</p>	<p>Wykreślono zagrożenia dla wskazanych gatunków.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>wzrostu tego wskaźnika pozostają nierozpoznane, choć generalny trend wzrostowy można prawdopodobnie tłumaczyć rosnącą lesistością kraju i wzrostem średniego wieku drzewostanów. Obowiązujący Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Nowa Dęba, stanowiący podstawę prowadzenia gospodarki leśnej w tym Nadleśnictwie, został zatwierdzony po przeprowadzeniu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko, z której wynika, że realizacja zapisów tego Planu nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska. Mając na uwadze wskazane powyżej przepisy Nadleśnictwo Nowa Dęba uważa, że zawarty w projekcie PZO zapis dotyczący ograniczenia terminu wykonania prac rębnych wykracza poza kompetencje dyrektora RDOŚ oraz nie ma podstawy prawnej do wprowadzenia takiego zakazu”.</p>			
61.	<p>Zał. nr 5 Kol. „Działania ochronne” Przedmiot ochrony: A238 dzieciół średni A321 muchołówka białoszyja Istniejący zapis: <i>Pozostawianie starych, wiekowych, zamierających drzew w szczególności dziuplastych, również wykrotów i wiatrotomów dążąc do osiągnięcia poziomu 5% miąższości drzewostanu - należy to mieć już na uwadze w trakcie planowania cięć trzebieżowych (dotyczy gruntów w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”</i> Wniosek: „usunąć fragment zapisu mówiący o konieczności osiągnięcia wskaźnika powyżej 5% miąższości drzewostanu”.</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 15 i 38. Zapis nie mówi o konieczności osiągnięcia wskaźnika <u>powyżej</u> 5% miąższości drzewostanu”.</p>	<p>Zakres zmian przedstawiono w pkt. 15 i 17.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Uzasadnienie</p> <p>„Przy zasobności drewna wynoszącej w wydzieleniach stanowiących siedliska dzięcioła średniego i muchołówki białoszyjej około 360 m³/ha, pozostawienie co najmniej 5% (18 m³/ha) leżącego i stojącego martwego drewna może spowodować zagrożenie stabilności drzewostanów. Należy również zwrócić uwagę, że pozostawianie, w krótkim czasie (10 lat), dużej ilości drzew obumierających w drzewostanach sosnowych prowadzić będzie do gwałtownego rozwoju szkodników wtórnych i stwarzać będzie zagrożenie dla tych drzewostanów oraz drzewostanów sąsiednich. Takie działanie może również zwiększać zagrożenie pożarowe, co jest istotne w Nadleśnictwie Nowa Dęba, posiadającym najwyższą (I) kategorię zagrożenia pożarowego.</p> <p>Działania takie doprowadzą dodatkowo do ewidentnych strat ekonomicznych.</p> <p>W związku z tym należy usunąć fragment zapisu mówiący o konieczności osiągnięcia wskaźnika powyżej 5% miąższości drzewostanu.</p> <p>Należy również zaznaczyć, że zalecenie pozostawiania wykrotów i wiatrołomów nie dotyczy sytuacji kłeskowych.</p> <p>Pozostawianie wykrotów i wiatrołomów na powierzchniach uszkodzonych przez czynniki atmosferyczne o rozmiarze kłesk żywiołowych doprowadzi do gradacji szkodników wtórnych, które będą stwarzać zagrożenie dla drzewostanów na dużych obszarach przylegających do powierzchni uszkodzonych”.</p>			
62.	<p>Zał. nr 5 Kol. „Działania ochronne” Przedmiot ochrony: A238 dzięcioł średni A321 muchołówka białoszyja</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 16, 17 i 39.</p>	<p>Zakres zmian określono w pkt. 39.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Istniejący zapis: <i>Zapewnienie udziału starszych (ponad 80 lat) drzewostanów liściastych (w powierzchni można uwzględniać klasę odnowienia -KO). Na jedną parę powinno przypadać minimum 7 ha drzewostanów > 80 letnich.</i> <i>Zapewnienie udziału starszych (ponad 80 lat) drzewostanów liściastych (w powierzchni można uwzględniać klasę odnowienia -KO). Na jedną parę powinno przypadać minimum 50 ha drzewostanów > 80 letnich.</i> Wniosek o usunięcie zapisu.</p> <p>Uzasadnienie „Jako obszar wdrażania wymienionych działań ochronnych wskazano „kompleksy leśne obszaru (grunty SP w zarządzie PGL, na siedliskach lasów mieszanych, lasów, łęgów, olsów - TSL: LMśw, LMw, LMb, Lśw, U, Ol, OIJ)”. W opinii Nadleśnictwa Nowa Dęba brak jest merytorycznych podstaw określania powierzchni drzewostanów przekraczających wiek 80 lat, przypadających na jedną parę wymienionych gatunków ptaków. Nadleśnictwo Nowa Dęba podkreśla również, że zgodnie z przepisami art. 28 ust. 10 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Z kolei art. 5. pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt. Jest nim obszar występowania roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju. Zaprojektowanie działania ochronnego w</p>	7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14		

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>odniesieniu do wszystkich gruntów PGL na siedliskach lasów mieszanych, lasów, łągów i olsów wykracza poza dopuszczalny zakres planu zadań ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach i z tego powodu działanie to powinno być usunięte z projektu zadań ochronnych.</p> <p>Ponadto należy zaznaczyć, że zapewnienie, dla obydwu gatunków ptaków, drzewostanów w wieku powyżej 80 lat w proponowanym rozmiarze, skutkować może wyłączeniem z użytkowania rębnych znacznych fragmentów kompleksów leśnych.</p> <p>Wprowadzenie powyższego zapisu stanowiłoby poważne ograniczenie w prowadzeniu gospodarki leśnej a tym samym naruszałoby art. 36 ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie tym przepisem, na obszarach Natura 2000 działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka nie podlega ograniczeniu, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000. Nadleśnictwo Nowa Dęba, zarządzające gruntami położonymi w obszarze Natura 2000 Puszcza Sandomierska, prowadzi gospodarkę leśną na podstawie Planu Urządzenia Lasu, który został poddany Strategicznej Ocenie Oddziaływania na Środowisko, z której wynika, że realizacja zapisów tego Planu nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska.</p> <p>Zrównoważona gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o Plan Urządzenia Lasu, który określa kolejność nawrotów cięć, co determinuje występowanie drzewostanów w różnych klasach wieku i stadiach rozwojowych, także drzewostanów >80 letnich. Zmiany zachodzące w</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>siedliskach leśnych w związku kolejnymi nawrotami cięć, powodują, że część starszych drzewostanów podlega cięciom rębnym, natomiast młodsze drzewostany osiągają kolejne klasy wieku, co powoduje, że spektrum odpowiednich siedlisk lęgowych zostaje zachowane.</p> <p>Skąd wiadomo, że dla jednej pary ww. gatunków wystarczy 7ha lub 50ha opisanego <i>drzewostanu</i>? Czy wartości te poparte są danymi naukowymi?”.</p>			
63.	<p>Załącznik nr 5 Kol. „Działania ochronne” Przedmiot ochrony: A231 Kraska Istniejący zapis <i>„Nie stosowanie środków owadobójczych na dużych powierzchniach w obrębie siedlisk żerowiskowych kraski (dotyczy również środków chemicznych zwalczających stonkę ziemniaczaną).”</i> Wniosek o modyfikację zapisu.</p> <p>Uzasadnienie „Przy działaniu ochronnym należy zaznaczyć, że działanie to nie dotyczy gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych. W Lasach Państwowych prowadzi się integrowaną ochronę lasów, zgodnie z którą środki owadobójcze stosuje się jedynie w warunkach szczególnych, podczas gradacji szkodników drzew, w sytuacji gdy inne metody nie są skuteczne. W sytuacji zagrożenia ze strony foliofagów zabiegami obejmowane są wyłącznie powierzchnie zalesione a więc zabiegi te nie dotyczą żerowisk kraski”.</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 40.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>
64.	<p>Załącznik nr 5 Kol. „Obszar wdrażania” Przedmiot ochrony: A238 dzięcioł średni A321 muchołówka białoszyja</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 14 i 42.</p>	<p>Zakres zmian określono w pkt. 42.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Istniejący zapis <i>Pozostawienie do stadium rozpadu, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu użytkowanego rębnie(....)</i> Wniosek o modyfikację zapisu.</p> <p>Uzasadnienie: „Jako obszar wdrażania wymienionego działania ochronnego wskazano „kompleksy leśne obszaru (na siedliskach lasów mieszanych, lasów, olsów - TSL: LMśw, LMw, Lśw, Lw, Ol). Tymczasem, zgodnie z przepisami art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Z kolei art. 5, pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt. Jest nim obszar występowania roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju. Zaprojektowanie działania ochronnego w odniesieniu do wszystkich siedlisk lasów mieszanych, lasów i olsów wykracza poza dopuszczalny zakres planu zadań ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach. W związku z tym jako obszar wdrażania w/w działania ochronnego należy wskazać wyłącznie siedliska, czyli obszar występowania dzięcioła średniego i muchołówki białoszyjej”.</p>	7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14		
65.	<p>Zał. nr 5 Kol. „Podmiot odpowiedzialny za wykonanie” Przedmiot ochrony: A072 trzmielojad A224 lelek A238 dzięcioł średni A321 muchołówka białoszyja A338 gąsiorok Istniejący zapis: <i>RDLP w Krośnie/ RDL w Lublinie</i></p>	Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14	Uwagę uwzględniono.	Wskazany zapis usunięto.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Wniosek o usunięcie zapisu.</p> <p>Uzasadnienie: „Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o lasach „<i>nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz odpowiada za stan lasu.</i> ” Wskazanie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie jako odpowiedzialnych za wykonanie działań na obszarze nadleśnictw jest sprzeczne z w/w przepisem”.</p>			
66.	<p>Załącznik nr 3 Kol. „Opis zagrożenia” Przedmiot ochrony: A030 bocian czarny, A075 bielik Istniejący zapis: <i>G01.08 penetracja lasu m. in. przez zbieraczy runa leśnego powoduje płoszenie ptaków</i> Wniosek o modyfikację zapisu.</p> <p>Uzasadnienie: „Zapis ten nie jest uzasadniony w odniesieniu do gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych. W celu ochrony wymienionych gatunków ptaków, wokół ich gniazd tworzone są strefy ochronne, w których obowiązuje zakaz przebywania osób. W takiej sytuacji zacytowane powyżej zagrożenie nie występuje w lasach zarządzanych przez PGL LP - zapis należy zmodyfikować dodając informację, że zagrożenie występuje w lasach prywatnych”.</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 5 i 44.</p>	<p>Zakres zmian przedstawiono w pkt. 5.</p>
67.	<p>Załącznik nr 3 Kol. „Zagrożenia potencjalne” Kol. „Opis zagrożenia” Przedmiot ochrony: A127 Żuraw A224 Lelek</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 45.</p>	<p>Zakres zmian wskazano w pkt. 45.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>A072 trzmielojad A238 dzięcioł średni A239 dzięcioł biało-grzbiety A321 muchołówka białoszyja A328 gąsiorek A409 cietrzew</p> <p>Istniejący zapis: <i>B04 stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo)</i> <i>B04 środki chemiczne stosowane w leśnictwie w celu zwalczania owadów mogą prowadzić do śmierci ptaków. Zjadanie przez ptaki owadów zatrutych środkami ochrony roślin może bowiem prowadzić gromadzenia się w ich organizmach śmiertelnych dawek tych substancji</i></p> <p>Wniosek o usunięcie zapisów.</p> <p>Uzasadnienie: „W Lasach Państwowych prowadzi się integrowaną ochronę lasów, zgodnie, z którą środki owadobójcze stosuje się jedynie w warunkach szczególnych, podczas gradacji szkodników drzew. Insektycydy są stosowane w sytuacji, gdy inne metody nie są skuteczne. Dopuszczone obecnie do stosowania w leśnictwie insektycydy działają selektywnie i nie są toksyczne dla ptaków. W ostatnich latach nie stwierdzono przypadków śmiertelnego zatrucia ptaków będącego skutkiem zastosowania insektycydów w leśnictwie”.</p>	<p>7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14</p>		
68.	<p>Załącznik nr 3 Kol. „Zagrożenia potencjalne” Przedmiot ochrony: A030 bocian czarny</p> <p>Istniejący zapis: <i>J02.01 - osuszanie terenu poprzez jego meliorowanie lub zasypywanie powoduje zniszczenie miejsc żerowiskowych lub znaczne pogorszenie ich jakości.</i></p> <p>Wniosek o modyfikację zapisu.</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 46.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Uzasadnienie: „Zapis ten nie jest uzasadniony w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe. Lasy Państwowe nie prowadzą działań mających na celu osuszanie terenów podmokłych. Prowadzone są natomiast działania mające na celu poprawę stosunków hydrologicznych w obszarze. W latach 2007 - 2013 na obszarze RDLP w Lublinie, w tym również w obszarze Natura 2000 Puszcza Sandomierska, został zrealizowany projekt pt. „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych”.</p> <p>Z kolei art. 13 ustawy o lasach nakłada na Lasy Państwowe obowiązek trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, między innymi poprzez zachowanie w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk.</p> <p>Zacytowaną powyżej treść zagrożenia należy zmodyfikować dodając informację, że dotyczy ono gruntów prywatnych”.</p>			
69.	<p>Zał. nr 3 Kol. „Zagrożenia potencjalne” Przedmiot ochrony: A075 bielik A238 dzięcioł średni A321 muchołówka białoszyja Istniejący zapis: <i>J03.01 zmniejszenie powierzchni starodrzewów prowadzi do ograniczenia potencjalnych terenów lęgowych gatunku, a co za tym idzie możliwości rozwoju populacji.</i> Wniosek o modyfikację zapisu.</p> <p>Uzasadnienie:</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 47.</p>	<p>Zakres zmian wskazano w pkt. 47.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>„Zapisy te nie są uzasadnione w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe.</p> <p>Zgodnie z przepisami ustawy o lasach (art.8) gospodarkę leśną prowadzi się według następujących zasad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) powszechnej ochrony lasów; 2) trwałości utrzymania lasów; 3) ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów; 4) powiększania zasobów leśnych. <p>Z kolei art. 13 ustawy o lasach nakłada na Lasy Państwowe obowiązek trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, między innymi poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zachowanie w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk; 2) racjonalne użytkowanie lasu w sposób trwale zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji przez: <ol style="list-style-type: none"> a) pozyskiwanie drewna w granicach nie przekraczających możliwości produkcyjnych lasu, b) pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwość ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego. <p>Należy również podkreślić, że zasady ochrony różnorodności biologicznej w Lasach Państwowych (Instrukcja Ochrony Lasu) nakazują pozostawianie drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Jako drzewa biocenotyczne uznaje się między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami), 			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<ul style="list-style-type: none"> - drzewa dziuplaste, - drzewa o nietypowym pokroju i z nietypowymi formami morfologicznymi, - przestoje; drzewa i grupy drzew pozostawione do ich naturalnej śmierci i rozkładu, - drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt, - drzewa wyraźnie wyróżniające się wiekiem lub rozmiarami w stosunku do innych drzew. <p>Racjonalnie prowadzona przez Lasy Państwowe, planowa gospodarka leśna nie stwarza zacytowanego powyżej zagrożenia. Potwierdzeniem tego jest prognozowany wzrost udziału drzewostanów w wieku powyżej 100 lat, w okresie obowiązywania Planu Urządzenia Lasu w Nadleśnictwie Nowa Dęba. W związku z tym zacytowaną powyżej treść zagrożenia należy zmodyfikować dodając informację, że dotyczy ono gruntów prywatnych”.</p>			
70.	<p>Zał. nr 5 Kol. „Działania ochronne” Przedmiot ochrony: A119 Kropiatka A122 Derkacz Istniejący zapis <i>Podniesienie poziomu wód gruntowych na łąkach „Wielki Ług” w miejscowości Stale. Realizacja prac uzależniona od wyników oceny stanu siedlisk na łąkach „Wielki Ług”, która określi zasadność wykonania tego działania.</i> Wniosek o usunięcie zapisu.</p> <p>Uzasadnienie: „Podniesienie poziomu wód gruntowych na łąkach „Wielki Ług” może spowodować podtopienie i zabagnienie znacznych obszarów leśnych zarządzanych przez Nadleśnictwo Nowa Dęba (leśnictwa: Berówka, Krawce, Stale), co z</p>	<p>Nadleśnictwo Nowa Dęba; pismo z dnia 7.04.2014, zn. spr.: ZG-732-5/14</p>	<p>Działanie jest uzależnione od wykonania badań terenowych, zapis nie przesądza więc o jego wykonaniu, co więcej nie wiadomo czy podjęte zabiegi spowodują efekt opisany przez Nadleśnictwo. Nie ma więc obecnie podstaw do jego wykreślenia.</p> <p>Zapis został sformułowany ze względu na brak danych na temat aktualnego stanu siedlisk łąk „Wielki Ług” oraz ich funkcji dla przedmiotów ochrony. Po zebraniu powyższych danych możliwe będzie podjęcie dalszych działań, w tym podniesieniu poziomu wód gruntowych, jeśli okaże się niezbędne (oceniając również wpływ takiego działania na grunty sąsiednie).</p> <p>W części monitoringowej zarządzenia znajduje się zapis „ Ocena siedlisk gatunku pod kątem ich stanu, zagrożeń i zasadności działania polegającego na</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	kolei utrudni prowadzenie gospodarki leśnej oraz spowoduje znaczne straty gospodarcze”.		podniesieniu poziomu wód gruntowych w obrębie obu kompleksów (obserwacje należy prowadzić przez 3 kolejne lata; 1-3 rok obowiązywania planu).” W związku z powyższym na obecnym etapie, przy braku pełnej wiedzy o przedmiotowych łąkach zapis pozostaje bez zmian.	
71.	<p>Uwaga do załącznika nr 5</p> <p>„W związku z projektem planu zadań ochrony „kaczki-podgorzałki” na stawach w Budzie Stalowskiej przewidującym przesunięcie terminu polowań na kaczki z 15 sierpnia na 15 września. Zarząd Koła występuje o utrzymanie daty 15 sierpnia i proponuje wyłączyć z odstrzału wszystkie kaczki łowne z wyjątkiem kaczki krzyżówki, której sylwetka w locie jest charakterystyczna, wyraźnie odróżniająca od pozostałych gatunków kaczek co zapobiegnie ewentualnym pomyłkom z gatunkami chronionymi.</p> <p>Nadmieniam, że jesteśmy również zainteresowani ochroną tego gatunku jak również pozostałych kaczek, które nie są gatunkami łownymi. Proponowana przez nas zmiana w przedstawionym „projekcie planu zadań ochrony podgorzałki” - będzie jednocześnie mobilizacją myśliwych naszego Koła do zwalczania drapieżników na tym terenie stanowiących zagrożenie dla lęgów podgorzałki”.</p>	<p>Koło łowieckie "LEŚNIK" ul. Sikorskiego 7/37, 39-400 Tarnobrzeg Pismo znak: KŁ 37/13/14 z dnia 07.04.2014</p>	<p>Krzyżówka jest gatunkiem charakterystycznym, jednak z uwagi na płoszenie podgorzałek, polowania z udziałem psów tropiących oraz możliwość przypadkowego postrzelenia ptaków, termin polowań powinien być przesunięty na 15 września co wynika ze specyfiki miejsca rozrodu. Stres spowodowany przez polowania może negatywnie wpływać na przeżywalność młodych, z uwagi iż podgorzałka przystępuje tu późno do rozrodu. Stawy rybne w Budzie Stalowskiej są jedynym miejscem gniazdowania tego gatunku na terenie Puszczy Sandomierskiej oraz kluczowym dla przetrwania tego gatunku w Polsce.</p> <p>Przychylając się do wniosku i mając na względzie istniejący stan prawny zadanie zostało zmodyfikowane i aktualnie brzmi: „<i>Podejmowanie działań na rzecz zmiany terminu polowań - opóźnienia rozpoczęcia okresu polowań na ptaki do 15 IX - w związku z bardzo późnym gniazdowaniem gatunku na stawach</i>”.</p>	<p>Zadanie zostało zmodyfikowane i aktualnie brzmi: „<i>Podejmowanie działań na rzecz zmiany terminu polowań - opóźnienia rozpoczęcia okresu polowań na ptaki do 15 IX - w związku z bardzo późnym gniazdowaniem gatunku na stawach</i>”.</p> <p>Podmiotem odpowiedzialnym za zadanie został Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie.</p>
72.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu.</p> <p>„W związku z projektem planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB 180005, Gmina Świlcza po zapoznaniu się z materiałami związanymi z przedmiotowym projektem, uważa za zasadne</p>	<p>Urząd Gminy Świlcza; pismo z dnia 07.04.2014, zn. spr.: RGM.6129.01.0.20 14</p>	<p>Nie znaleziono argumentów, które przemawiałyby za tym, że należy wpisać budowę opisywanego zbiornika retencyjnego o powierzchni ok. 40 hektarów w dorzeczu rzeki Osina, jako działanie ochronne.</p> <p>Zarządzenie nie odnosi się do tej planowanej inwestycji.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>uwzględnienie w planach ochronnych, strategicznej inwestycji polegającej na budowie zbiornika retencyjnego o powierzchni ok. 40 hektarów w dorzeczu rzeki Osina, stanowiącej trzeciorzędowy dopływ Wisły. Zbiornik ten będzie spełniał funkcję małej retencji, a także wpływał na zmniejszenie fali powodziowej zarówno rzeki Mrowia jak i Wisłoka. Powyższe zadanie zostało zgłoszone przez Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie do programu „Master Plan” dla dorzecza Wisły. Gmina Świlcza posiada opracowaną koncepcję, a tereny, na których planowany jest zbiornik stanowi w większości własność Agencji Nieruchomości Rolnych.</p> <p>Wskazanie niektórych miejsc występowania gąsiorka lub derkacza w pobliżu zabudowań mieszkalnych oraz dróg narazi tego ptaka na oddziaływanie związane z dużym ruchem samochodowym i pieszym. Zagrożeniem dla tego ptaka będą również wałęsające się psy, koty i inne drapieżniki.</p> <p>Zasadnym jest, aby granice ochronne dla ptaków z wyłączeniem bociana, znajdowały się poza terenami zabudowy mieszkaniowej oraz terenami przeznaczonymi pod turystykę i rekreację”.</p>		<p>Również aktualnie na jest znany zakres inwestycji oraz sposób realizacji, dlatego też trudno jest odnieść się jednoznacznie czy inwestycja ta będzie negatywna czy pozytywna dla ptaków. Prawdopodobnie inwestycja ta , przy pełnej informacji o zakresie przedsięwzięcia będzie musiała przejść procedurę oceny oddziaływania inwestycji na środowisko w tym ocenę na obszar i dopiero wtedy będzie można odpowiedzieć na pytanie o wpływie tej inwestycji na obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska.</p> <p>W dokumencie nie wyznaczono „granic ochronnych” dla gąsiorka i derkacza. W załączniku mapowym do <u>dokumentacji pzo</u> wyznaczono jedynie znane miejsca jego występowania, nie należy ich jednak identyfikować z siedliskami tych gatunków.</p>	
73.	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (zimoredek, kraska)</p> <p>„Proponujemy modyfikację wymienionych poniżej zapisów dotyczących utrzymania zadrzewień wzdłuż cieków wodnych m.in. Rzeki Łęg: „Pozostawienie drzew stojących w pasie do 10 metrów od koryta rzeki” „Wskazane podsadzanie młodymi drzewami takimi jak olcha czarna i wierzba krucha”.</p>	<p>Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie ul. Marszałka J. Piłsudskiego 22. Pismo znak ZG-427-4/14 z dnia 04.04.2014</p>	<p>W związku z uwagami i propozycjami zmiany zapisu zapisy zmieniono na następujący: „Pozostawianie drzew stojących w pasie do 10 metrów od koryta rzeki. Możliwa jest wycinka przerostów i drzew w przypadku konieczności konserwacji budowli i urządzeń wodnych oraz drzew powodujących zagrożenie zatorem. Wycinka prowadzona poza okresem lęgowym kraski (od 1 maja do 31 lipca) za wyjątkiem sytuacji zagrożenia: bezpieczeństwa powszechnego,</p>	<p>Zapisy zmieniono na: „Pozostawianie drzew stojących w pasie do 10 metrów od koryta rzeki. Możliwa jest wycinka przerostów i drzew w przypadku konieczności konserwacji budowli i urządzeń wodnych oraz drzew powodujących zagrożenie zatorem. Wycinka prowadzona poza okresem lęgowym kraski (od 1 maja do 31 lipca)</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Proponujemy przeredagowanie ww. zapisów na zapis w brzmieniu: „Zaleca się pozostawić korytarz ekologiczny w formie pasów zadrzewień wzdłuż cieków do i od koryta rzeki z wyjątkiem drzew powodujących zagrożenie zatorem. Umożliwienie wycinki przerostów i drzew w przypadku konieczności konserwacji budowli i urządzeń wodnych”. Zapis w takiej formie umożliwi ochronę przeciwpowodziową obszaru a zarazem uniemożliwi nieuzasadnioną ingerencję w ekosystemy nadbrzeżne.</p> <p>Jednocześnie mając na uwadze zadania statutowe RZGW, należy zaznaczyć, że działania ochronne wyznaczone dla przedmiotowych obszarów Natura 2000 powinny uwzględniać zapis art. 88 I ust. 1 Prawa wodnego, który zawiera z mocy prawa obowiązujący zakaz sadzenia drzew i krzewów na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią. Konsekwencją tego zakazu, jaką jest kompetencja Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej do wydania w drodze decyzji nakazu usunięcia drzew i krzewów (w trybie art. 88 1 ust. 7 pkt 2). Należy podkreślić, iż tego typu decyzje wydawane są ze względu na zagrożenie powodziowe jakie stwarzają drzewa i krzewy rosnące na obszarze narażonym za zalewanie wodami powodziowymi. Mogą one powodować ograniczanie spływu wód, oddziaływać na podpiętrzenie fali powodziowej oraz osadzanie się materiału niesionego przez rzekę, a także w przypadku przewrócenia mogą stanowić zagrożenie dla istniejących na ciekach rzecznych mostów, kładek, itp. Decyzje, nakazujące wycinkę drzew i krzewów, przyczyniają się do zwiększenia bezpieczeństwa powszechnego</p>		<p>powodziowego, życia i mienia ludzi oraz innych sytuacji klęskowych.”</p>	<p>za wyjątkiem sytuacji zagrożenia: bezpieczeństwa powszechnego, powodziowego, życia i mienia ludzi oraz innych sytuacji klęskowych.”</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	okolicznych mieszkańców i ich mienia, czyli mają za zadanie podwyższać stan bezpieczeństwa powszechnego”.			
74.	<p>Uwagi do załącznika nr 5</p> <p>„1. Stawy karpiove to środowisko sztucznie stworzone przez człowieka i wtórnie zasiedlone przez przyrodę. Na ich obszarze znalazło sprzyjające warunki do życia wiele gatunków roślin i zwierząt charakterystycznych dla środowiska wodnego. Układ takiej równowagi w większości przypadków utrzymuje się od kilkuset lat, dlatego też nie uważam, aby wymagał on jakichkolwiek nowych regulacji i dodatkowej ingerencji człowieka. Podstawowym czynnikiem determinującym dalszą egzystencję w stanie nie pogorszonym tych ekosystemów jest utrzymanie gospodarki rybackiej na tych obszarach. W związku z wydaniem przez Wojewodę Podkarpackiego decyzji o ustanowieniu obrębu hodowlanego nr ŚR.7/6052/32/02 z dnia 24.10.2002r. na podstawie art. 36 ust.1 Ustawy o ochronie przyrody, który stanowi, że na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu gospodarka rybacka informuję, że w całości podtrzymujemy nasze stanowisko wyrażone w piśmie do RDOŚ w Rzeszowie z dnia 07.02.2014r. dotyczącym „Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska.”</p> <p>W obecnej niezwykle trudnej dla rybactwa śródlądowego sytuacji spowodowanej drastycznym spadkiem rentowności produkcji nakładanie na sektor rybacki dalszych obciążeń natury administracyjnej np. planowane wprowadzenie opłat za pobór wody na stawy</p>	<p>Gospodarstwo Rybackie „GRĄDY” w Budzie Stalowskiej, 39-460 Nowa Dęba; pismo z dnia 07.04.2014 r.</p>	<p>Stawy w Budzie Stalowskiej są jednym z najcenniejszych kompleksów stawowych na Podkarpaciu, w tym są najbogatsze pod względem liczby cennych gatunków ptaków. Proponowane działania ochronne na stawach hodowlanych w obrębie obszaru Natura 2000 są próbą ujęcia działań, które bądź zabezpieczą obecny stan siedlisk na stawach bądź w niektórych miejscach polepszą ich wartość dla chronionych gatunków ptaków. Większość proponowanych działań jest aktualnie spełniona i wykonywana w obrębie gospodarstw rybackich np. „Pozostawianie pasów kilkuletniej roślinności szuwarowej (trzcina, pałka wodna) stanowiących 5-15% powierzchni kompleksu stawowego...”.</p> <p>Proponowane działania ochronne nie spowodują ograniczenia gospodarowania na stawach, mogą wręcz polepszyć sytuację finansową poprzez wprowadzone dopłaty dla gospodarstw, które spełnią proponowane działania ochronne sprzyjające ptakom. Przedstawione działania ochronne są konkretne, ale nie restrykcyjne.</p> <p>Sposób pokrycia kosztów na obecnym etapie sporządzania planu i zarządzenia został opisany tak, aby była możliwość pokrycia kosztów z różnych źródeł. Na obecnym etapie trudno powiedzieć jak np. będą wyglądać programy wodnośrodowiskowe w nowym okresie ich funkcjonowania i być może na obszarach Natura 2000 pakiet ten będzie spójny z zarządzeniem. Sposób zapisu rekompensat jest sprecyzowany tak, aby w przypadku utworzenia różnych programów lub dopłat była możliwość skorzystania, nie wykluczając możliwości korzystania</p>	<p>Wprowadzono dodatkowy zapis w działaniach ochronnych: <i>„Możliwe również użytkowanie stawów rybnych zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu wodnośrodowiskowego w ramach PROW, ukierunkowanego na ochronę siedlisk odpowiednich dla gatunku.”</i></p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>nieuchronnie musi spowodować zaniechanie rybackiego wykorzystania tych terenów a w konsekwencji nieuchronną i nieodwracalną ich degradację.</p> <p>Jeżeli z powodu wprowadzonych opłat za pobór wody nie nastąpi zalanie stawów choćby na jeden sezon spowoduje to natychmiastową sukcesję i zarastanie, co wiąże się z nieodwracalną utratą siedlisk wielu charakterystycznych dla tego środowiska gatunków a ewentualne koszty przywrócenia tych obiektów do stanu pierwotnego będą kolosalne.</p> <p>Obecne plany wprowadzenia opłat za pobór wody na stawy przez Ministerstwo Środowiska a równocześnie administracyjne narzucanie jednostronnych zasad ochrony przyrody, wprowadzonych z pominięciem rzetelnych ekonomicznie, sprawiedliwych społecznie, a przede wszystkim opartych na prawdziwych konsultacjach społecznych reguł rekompensowania tych działań, spowoduje bankructwo gospodarstw rybackich. W ten sposób wraz z upadkiem racjonalnej gospodarki rybackiej, zniknie też przedmiot dotychczasowej troski rybaków i służb ochrony środowiska-stawy rybne. Są to, bowiem urządzenia hydrotechniczne wymagające stałych nakładów, które dziś są ponoszone wyłącznie przez rybaków i to dzięki opłacalności produkcji ryb.</p> <p>2. Planowany program zadań ochronnych nakłada na właścicieli gospodarstw rybackich bardzo konkretne i restrykcyjne ograniczenia, natomiast w kwestii rekompensowania skutków tych ograniczeń wypowiada się w sposób enigmatyczny i niejasny. Z treści przedstawionych materiałów wynika, iż podjęto</p>		<p>z dopłat choćby w ramach programu 3.2. Ochrona i rozwój fauny i flory wodnej.</p> <p>Należy podkreślić, że zaproponowane działania będą obowiązywać Właściciela stawów dopiero po podpisaniu stosownej umowy z RDOŚ w Rzeszowie lub po podpisaniu zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu utraty dochodowości (programy wodno-środowiskowe lub inne). Bez zawarcia takiej umowy/zobowiązania nie mają one skutku prawnego.</p> <p>Zatem nie jest to próba obarczenia właścicieli gospodarstw rybackich dodatkowymi obowiązkami powodującymi rozliczne utrudnienia i dalszy spadek rentowności gospodarki rybackiej w ramach już istniejącego programu rekompensat wodno-środowiskowych.</p> <p>Ponadto mając na względzie rozszerzenie możliwości ochrony stawów jako miejsc lęgowych i żerowiskowych ptaków zwiększono zakres działań ochronnych dla ptaków wodnych i korzystających ze stawów jako żerowiska – wprowadzono dodatkowy zapis w działaniach ochronnych:</p> <p><i>„Możliwe również użytkowanie stawów rybnych zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu wodnośrodowiskowego w ramach PROW, ukierunkowanego na ochronę siedlisk odpowiednich dla gatunku.”</i></p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>próbę niejasnego powiązania PZO z Programem Operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 „ Oś priorytetowa 2. Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny. Środek 2.2.Działania wodnośrodowiskowe, którego głównym celem jest zrekompensovania producentom stosowania tradycyjnych metod produkcji, podczas gdy między tymi działaniami nie ma żadnego realnego związku, ponieważ cele i zadania tych działań są zupełnie inne.</p> <p>Można to rozumieć tylko w jeden sposób, jako próbę obarczenia właścicieli gospodarstw rybackich dodatkowymi obowiązkami powodującymi rozliczne utrudnienia i dalszy spadek rentowności gospodarki rybackiej w ramach już istniejącego programu rekompensat wodno-środowiskowych.</p> <p>Informuje jednocześnie, że RDOŚ na swoje zadania ma możliwość korzystania ze Środka 3.2. Ochrona i rozwój fauny i flory wodnej”.</p>			
75.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„Za całkowicie niezrozumiałą uważam niespójność działań podejmowanych przez Regionalną Dyрекję Ochrony Środowiska w Rzeszowie, które nie tworzą żadnej logicznej całości a wręcz się wykluczają. Przykładem tego jest wydanie pozytywnej decyzji dla projektu budowy Małej Elektrowni Wodnej na jazie w miejscowości Krawce, który jest głównym źródłem zaopatrzenia w wodę dla 765,3833 ha stawów w Budzie Stalowskiej. Gospodarcze znaczenie tego przedsięwzięcia jest minimalne lub zgoła żadne (moc 40 kilowatów).</p>	<p>Gospodarstwo Rybackie „GRĄDY” w Budzie Stalowskiej, 39-460 Nowa Dęba; pismo z dnia 07.04.2014 r.</p>	<p>Planowane przedsięwzięcie polegać będzie na remoncie istniejącego jazu betonowego (zastawek umieszczonych w części ruchomej jazu), budowie małej elektrowni wodnej i przepławki dla ryb. Eksploatacja planowanej inwestycji nie wymaga wykonania w korycie cieku budowli piętrzącej. Zasada pracy MEW opiera się na wykorzystaniu przemiany energii potencjalnej, jaką posiada spiętrzona masa wody doprowadzonej do turbiny na energię kinetyczną napędzającą turbinę i generator. Woda pod wpływem różnicy poziomów przepływa przez turbinę, uderzając w jej łopatki. Wprawiona w ruch turbina za pośrednictwem przekładni napędza generator wytwarzający energię elektryczną</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Włączenie nowego użytkownika o zapotrzebowaniu na wodę na poziomie 67 % już istniejącego, przy stałym sezonowym niedoborze wody na rzece Łęg poza miesiącami: styczeń, marzec, listopad, grudzień nieuchronnie spowoduje niedobór wody na stawach a zatem brak możliwości spełnienia warunków zakładanych przez PZO a także program rekompensat wodno- środowiskowych w ramach Osi priorytetowej 2.</p> <p>Na uwagę zasługuje również fakt, iż wymienioną decyzję wydano na podstawie danych hydrologicznych pochodzących sprzed 40 lat bez jakiegokolwiek uzgodnienia z głównym odbiorcą wody z jazu w Krawcach. Wójt gminy Krawce wydał decyzję środowiskową bez przeprowadzenia obowiązkowej oceny oddziaływania na środowisko, a także w sposób niezgodny z prawem nie powiadomił o toczącym się postępowaniu administracyjnym wszystkich stron, pomijając najbardziej zainteresowanych uczestników tego postępowania.</p> <p>Jednocześnie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie w publikacji z 2011r. mówiącej o ogólnych warunkach utrzymania właściwego stanu ochrony na obszarach Natura 2000 wprowadza zakaz prowadzenia jakichkolwiek prac pogarszających stosunki wodne („Obszary Natura 2000 na Podkarpaciu” str.67).</p> <p>Wydawanie wzajemnie wykluczających się decyzji powoduje swoisty chaos instytucjonalny, a kompetencje zarządcze są w wielu rękach, zaangażowane w to są aż dwa ministerstwa (Rolnictwa i Środowiska) oraz szereg instytucji publicznych (RZGW, Urzędy Marszałkowskie,</p>		<p>odprowadzaną do sieci. Po tym procesie woda jest doprowadzona do rzeki, z której została pobrana. Pobór wody do celów elektrowni i zrzut tej samej ilości spracowanej wody odbywa się w tym samym przekroju rzeki. Pobór wody na potrzeby elektrowni jest równy zrzutowi.</p> <p>W dokumentacji zgromadzonej w procedurze o oś, w tym raporcie dla przedmiotowej inwestycji oddziaływania na środowisko wskazano, iż zadaniem jazu jest piętrzenie wody w rzece Łęg, w celu jej ujęcia do zasilania cieków zwanego Kanałem Królewskim.</p> <p>Zgodnie z art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.), na szczególne korzystanie z wód wymagane jest pozwolenie wodnoprawne.</p> <p>W pozwoleniu wodnoprawnym ustala się m.in. cel i zakres korzystania z wód, warunki wykonywania uprawnień oraz obowiązki niezbędne ze względu na ochronę zasobów środowiska, interesów ludności i gospodarki.</p> <p>Powołując się na zapisy § 5 rozporządzenia Nr 4/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r. „Warunki korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły”, w celu zapewnienia równowagi pomiędzy poborem wód powierzchniowych, a ochroną wód i środowiska związanego z zasobami, pobór tych wód może być realizowany pod warunkiem zachowania przepływu nienaruszalnego bezpośrednio poniżej ujęcia, niepowodowania istotnych zmian reżimu hydrologicznego, uwzględniającego przyrost przepływu w obrębie zlewni oraz pod warunkiem braku negatywnego wpływu na sposób użytkowania jakiegokolwiek jednolitej części wód powierzchniowych.</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>RDOŚ, etc.) co na przyszłość wcale nie wróży dobrze. Co więcej, może to rodzić sytuacje patologiczne, gdzie poszkodowana i upośledzona zostaje rodzima przyroda, a kozła ofiarnego szuka się wtedy wśród rybaków, obciążając ich kosztami wynikającymi bardzo często z niewydolności systemu zarządczego”.</p>		<p>W myśl art. 125 ww. ustawy Prawo wodne pozwolenie wodnoprawne nie może naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, z wyjątkiem okoliczności, o których mowa w art. 38j, lub ustaleń warunków korzystania z wód regionu wodnego lub warunków korzystania z wód zlewni oraz ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy; a także wymagań ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków oraz wynikających z odrębnych przepisów. Ponadto zgodnie z art. 128 ust. 3 na korzystanie z wód powierzchniowych za pomocą urządzeń do jej piętrzenia lub na zależne od siebie korzystanie z wód przez kilka zakładów zatwierdza się w pozwoleniu wodnoprawnym instrukcją gospodarowania wodą i doręcza się właściwemu dyrektorowi regionalnego zarządu, właścicielowi wody oraz zakładom, których dotyczy instrukcja gospodarowania wodą. Z dokumentacji nie wynika, aby projektowana elektrownia na istniejącym jazie, na rzece Łęg w m. Krawce mogła spowodować „realne zagrożenie związane z problemami zaopatrzenia stawów w wodę”, świadczy o tym już sam fakt, że zgodnie z kierunkiem przepływu wody w rzece Łęg, wcześniej zlokalizowane jest ujęcie do poboru wody na potrzeby napełniania stawów, a dopiero później MEW na jazie, która wykorzystuje tylko siłę wody. Należy dodać, że RDOŚ w Rzeszowie w wydanym uzgodnieniu dla jazu piętrzącego na rzece Łęg zawarł szereg warunków minimalizujących wpływa na środowisko przyrodnicze, w tym m.in. „W czasie prowadzenia robót budowlanych nie dopuszcza się zmian poziomu piętrzenia wody poza zakres wahań wskazanych w pozwoleniu wodnoprawnym na</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>piętrzenie rzeki Łęg za pomocą istniejącego w km 21 +220 rzeki Łęg jazu. W skutek prowadzonych robót budowlanych i eksploatacji obiektów nie spowodować naruszenia przepływu biologicznego w rzece Łęg oraz wielkości poboru wody przyznanej dotychczasowym użytkownikom korzystającym z piętrzenia wody na istniejącym w km 21 +220 rzeki Łęg jazie. Eksploatacja elektrowni wodnej nie może ograniczać swobodnego przepływu wód powodziowych, nie może powodować piętrzenia kry w okresie występowania zjawisk lodowych, nie może powodować wahań przepływu wody.” Nałożono również obowiązek dokonania ponownej oceny oddziaływania na środowisko przed wydaniem pozwolenia na budowę.</p>	
76.	<p>Uwagi do załącznika nr 5</p> <p>„W nawiązaniu do sugestii RDOŚ w Rzeszowie dotyczącej ochrony cennych gatunków ptaków mających swe siedlisko na terenie stawów w Budzie Stalowskiej Gospodarstwo Rybackie „Grądy” wnosi następujące poprawki do planu ochrony:</p> <p>- w punkcie dotyczącym podnoszenia, obniżenia lustra wody a także napełniania stawów spuszcanych w okresie lęgowym: * w związku z koniecznością zachowania reżimu produkcyjnego pozostawić w gestii gospodarstwa możliwość dowolnej regulacji wodą oraz przeprowadzania zabiegów pielęgnacyjnych (orka, obsiew, koszenie) na następujących kategoriach stawów: magazyny rybne, ogrzewalnik, tarliska, przesadki I, przesadki II w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia. * zachować prawo do odłowu w okresie</p>	<p>Gospodarstwo Rybackie „GRĄDY” w Budzie Stalowskiej, 39-460 Nowa Dęba; pismo z dnia 07.02.2014 r., stanowiące załącznik do pisma z dnia 07.04.2014 r.</p>	<p>Załączone pismo z dnia 7.02.2014 było już rozpatrywane i na jego podstawie wprowadzono szereg zmian w zarządzeniu i dokumentacji PZO uwzględniających zgłoszone uwagi. Wprowadzono między innymi zapisy: „Zaniechanie celowego podnoszenia i obniżania lustra wody, a także napełniania wodą stawów spuszczonych w okresie lęgowym. Zaleca się utrzymywanie stałego poziomu lustra wody w okresie lęgowym gatunku tj. od 1 IV do 15 VII. Dopuszczalne jest spuszczenie wody ze stawów na powierzchni nie większej niż 30% powierzchni lustra wody danego kompleksu stawowego, w sytuacji, gdy wynika to z koniecznych działań dla funkcjonowania gospodarstwa rybackiego. Przy czym spuszczenie wody na powierzchni od 15 % do 30 % wymaga uzyskania pozytywnej opinii RDOŚ.” oraz „Nie podejmowanie działań w zakresie konserwacji stawów w okresie lęgowym (od ... do ... - zakresy doprecyzowano do specyfikacji poszczególnych</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>wiosenno- letnim tj. od 1 maja do 15 sierpnia ok. 30% łącznej powierzchni stawów handlowych i kroczkowych w związku z produkcją ryby handlowej na odłów letni. Zaznaczam jednocześnie że stawy te użytkowane są przemiennie.</p> <p>* zachować prawo do możliwości przeprowadzenia remontu urządzeń i budowli stawowych w zakresie 30% w stosunku do całej powierzchni gospodarstwa.</p> <p>* zastrzega sobie prawo do regulacji wodą w czasie awarii technicznych i masowych śnieć ryb. W związku z planem budowy Małej elektrowni wodnej (MEW) na rzece Łęg w miejscowości Krawce istnieje realne zagrożenie związane z problemami zaopatrzenia stawów w wodę. Wykonanie tej inwestycji bez przeprowadzenia aktualnych obliczeń bilansu wodnego rzeki Łęg spowoduje, że w wyniku braku wody stawy zaczną zarastać a produkcja rybacka z powodu nieopłacalności zostanie zaniechana, co w dalszej konsekwencji spowoduje zagrożenie dla chronionych organizmów”.</p>		<p>gatunków ptaków) za wyjątkiem szkód powodowanych przez bobry lub w trakcie masowych śnieć ryb.”</p> <p>Zapisy te pozwalają na wykonywanie określonych we wniosku działań i dodatkowo zabezpieczają potrzeby ptaków będących przedmiotami ochrony obszaru. Należy podkreślić, że zaproponowane działania będą obowiązywać Właściciela stawów dopiero po podpisaniu stosownej umowy z RDOŚ w Rzeszowie lub po podpisaniu zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu utraty dochodowości (programy wodno-środowiskowe lub inne). Bez zawarcia takiej umowy/zobowiązania nie mają one skutku prawnego.</p> <p>Odnośnie MEW Krawce odpowiedzi udzielono w pkt. 75.</p>	
77.	<p>Nawiązując do Obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 18 marca 2014 roku, znak: WPN.6320.18.4.2014.AP-2 w sprawie możliwości zapoznania się z projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005 oraz możliwością składania wniosków i uwag do jego treści, wnioskujemy o zmianę granicy siedliska gatunku Derkacza (I. erex crex) A122 w Bratkowicach na działkach nr ewid. 6347/1, 6347/2, 6347/3, których jesteśmy właścicielami. Po przeanalizowaniu charakterystyki i biotopu w</p>	<p>Osoby prywatne, Bratkowice; pismo z dnia 28.03.2014 r.</p>	<p>Wymienione działki w miejscowość Bratkowice o numerach 6347/1, 6347/2, 6347/3, zgodnie z przedłożonym opisem, dokumentacją fotograficzną oraz zdjęciami lotniczymi tych terenów przedstawiają teren jako nieodpowiedni dla tego gatunku. W związku z tym, że były to działki skrajne zinwentaryzowanego w 2010 roku stanowiska derkacza (dane o gatunku pochodzą z inwentaryzacji BULiGL O/Przemysł 2010), które od wielu lat nie jest odpowiednie, usunięto je z zajmowanego terytorium.</p> <p>W ramach pzo została zaplanowana szczegółowa</p>	<p>Zasięg stanowiska gatunku zmieniono zgodnie z propozycją –uaktualniono zapisy zarządzenia, usuwając z załącznika nr 8 wskazane działki.</p>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>którym występuje derkacz tj. m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - otwarte i półotwarte tereny z żyznymi i ekstensywnie użytkowanymi łąkami, - różnego rodzaju tereny trawiaste, o niezbyt gęstej roślinności wytwarzanej podczas regularnego użytkowania kośnego łąk, - doliny rzeczne, okolice strumieni, bagien, łąki ze stagnującą wodą <p>mamy wiele zastrzeżeń co do prawidłowości określenia stanowiska występowania tego gatunku dokładnie w proponowanym terenie.</p> <p>Informujemy, iż przedmiotowe łąki są nie użytkowane od kilkunastu lat przez co przyczynia się to do naturalnej wtórnej sukcesji; zagrożenie B01. W stanie obecnym około 75% powierzchni tych nieruchomości jest zalesiona /powód: bardzo szybko postępujący proces sukcesji zagrożenie K02.01 przez szybko rosnące gatunki drzew m.in. brzoza, osika, topola oraz liczne zarośla, chaszczce oraz ostrężyny. W wyniku tego procesu następuje zmiana biotopu, która prowadzi do zaprzestania gniazdowania gatunku. Trawa oraz występujące liczne chaszczce powodują gęste zarastanie terenów, przez co te nie nadają się do osiedlania Derkacza; zagrożenie A03.03.</p> <p>Bardzo ważnym elementem, który uniemożliwia zasiedlanie się w tym terenie osobników gatunku <i>Crex crex</i> jest bezpośrednie zagrożenie ze strony licznych drapieżników w tym m. in. lisa, kota domowego, dzika. Fakt występowanie wymienionych gatunków drapieżnika potwierdzają oględziny w terenie. Można zaobserwować nory lisie, jak również rozległe stanowiska żerowisk dzików; zagrożenie K03.04. Pragniemy nadmienić również, że teren siedliska</p>		<p>inwentaryzacja, która powinna pozwolić na doprecyzowanie siedlisk gatunków związanych z terenami nieleśnymi i rozwiązać zgłaszane problemy z gruntami przeznaczonymi pod zabudowę czy takimi, które utraciły swoje walory wskutek postępującej sukcesji.</p>	

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Derkacza proponowany przez Państwa znajduje się w bardzo bliskiej odległości od drogi powiatowej 1381R Bratkowice-Budy Głogowskie ok. 40m. Droga ta przedziela łąki występujące po zachodniej i wschodniej stronie. Dzielne migracje ptaków w celu poszukiwania pokarmu mogą prowadzić do śmierci w wyniku zderzenia z pojazdami, zagrożenie G05.11.</p> <p>Jak wykazują opracowania dotyczące uosobienia derkacza jest to ptak bardzo płochliwy, który pod bytowania potrzebuje poczucia bezpieczeństwa oraz ogólnie panującego spokoju. Na pewno hałas emitowany od pojazdów poruszających się drogą ok. 40m oraz sąsiednich z zabudowań mieszkalnych ok. 150m nie wpływa korzystnie na zasiedlanie się gatunku w tym rejonie.</p> <p>Biorąc powyższe pod uwagę słusznym będzie ponowne przeanalizowanie oraz przeprowadzenie oględzin w terenie jak również wykonanie wymaganych aktualnych opracowań ornitologicznych, przez Państwa zespół do spraw wykonania planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska, czy proponowany teren siedliska Derkacza (ł. <i>Crex crex</i>) na przedmiotowych działkach jest zasadny.</p> <p>Przytoczone przez nas argumenty wskazują, iż występowanie w tym terenie Derkacza jest bardzo wątpliwe, ze względu na nie korzystne warunki do bytowania przez ten gatunek. W bliskiej odległości od proponowanego siedliska występują bardziej korzystne warunki do zasiedlania się tych ptaków. Są to otwarte łąki, różnego rodzaju tereny trawiaste, o niezbyt gęstej roślinności z kępami zadrzewień, będące we władaniu Spółki Pastwiskowej. Wiemy z własnych informacji, że nieruchomości te są regularnie koszone przez</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>dzierżawców tych terenów. Obszar ten znajduje się w większej odległości od terenów zabudowanych oraz dróg przez co emisja hałasu jest znikoma. Ponadto biotop terenu na pewno korzystniej wpłynie na występowanie ptaka - Derkacza.</p> <p>Bardzo możliwym zdarzeniem jest, że podczas przeprowadzanych prac w terenie, Derkacze zostały zlokalizowane na naszych działkach w czasie gdy poszukiwały pokarmu lub migrowały w stronę swoich stałych siedlisk i gniazd. Jak uzasadniliśmy wyżej stałe siedliska, bytowanie i tereny lęgowe na zaproponowanych terenach są bardzo wątpliwe.</p> <p>Warto również zauważyć, że w tym terenie bardzo szybko rozwija się budownictwo mieszkalne jednorodzinne. Świadczą o tym nowo wybudowane budynki oraz wydawane w tych terenach decyzji o warunkach zabudowy. Nie ukrywamy, że również my jako właściciele poczyniliśmy starania dotyczące wydania decyzji o warunkach zabudowy dla przedmiotowych działek. Otrzymaliśmy wstępne zapewnienia dostawy wody, energii przez odpowiednie organy. Działki mają również bezpośredni dojazd do drogi publicznej.</p> <p>Rozumiemy konieczność wprowadzanie planów ochrony obszarów, w których występują zagrożone wyginięciem gatunki ptaków ale uważamy, że jednym z przewodnich celów Natury 2000 powinno być racjonalne i przemyślane współistnienie człowieka z otaczającą go fauna i florą.</p> <p>Biorąc pod uwagę nasze w/w wątpliwości i uzasadnienia zwracamy się z prośbą o ponowne opracowanie granic występowania Derkacza na</p>			

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	tym obszarze. Ponadto wnioskujemy do przychylenia się naszej prośbie o przesunięcie tych granic na obszary, w których warunki bytowania dla Derkacza są odpowiednie, ponieważ objęte granicami A122 działki 6347/1, 6347/2 i 6347/3 w Bratkowicach nie spełniają tych wymagań.			
78.	Ogólna uwaga do dokumentu – uzupełnienie podstawy prawnej dokumentu.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Uwagę uwzględniono.	Zapis Dz. U. z 2013 r. Nr 627 z późn. zm. uzupełniono o 628, 842.
79.	Uwaga do załącznika nr 3 – co oznacza zapis „U – Nieznane zagrożenie lub nacisk”?	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Zapis oznacza, że nie są znane wszystkie negatywne czynniki oddziałujące na tę reintrodukowaną populację. Aktualnie gatunek z powodu trudnych do ustalenia przyczyn zmniejsza swoją liczebność w obszarze.	Zapisy zostają bez zmian.
80.	Uwaga do załącznika nr 4 – cel ochrony dla bociana czarnego „zapewnienie spokoju we wszystkich miejscach gniazdowania w okresie lęgowym oraz niezmienności struktury lasu wokół wykorzystywanych gniazd” nie znajduje odzwierciedlenia w zadaniach ochronnych.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Cel jest odzwierciedlony w działaniu ochronnym dotyczącym wyszukiwania gniazd gatunku.	Zapisy zostają bez zmian.
81.	Uwaga do załącznika nr 4 – cel ochrony dla bociana białego „Poprawa stanu bezpieczeństwa ptaków zakładających gniazda na słupach energetycznych” jest zadaniem ochronnym nie celem.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Zapis zmieniono.	Zapis: Poprawa stanu bezpieczeństwa ptaków zakładających gniazda na słupach energetycznych zmieniono na: Poprawa stanu bezpieczeństwa ptaków w okresie lęgowym.
82.	Uwaga do załącznika nr 4 – cel ochrony dla trzmielojada „Utrzymanie gospodarki leśnej polegającej na budowie zróżnicowanych wielogatunkowych drzewostanów”. Nie jest sformułowany poprawnie. Propozycja:” „Utrzymywanie drzewostanów o zróżnicowanej strukturze wiekowej i gatunkowej”.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Gatunek zaproponowano do usunięcia z listy przedmiotów ochrony w związku z tym przy gatunku pozostawiono jedynie propozycję usunięcia z SDF.	Przy gatunku pozostawiono jedynie zapis o zmianie statusu gatunku w SDF obszaru.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
83.	Uwaga do załącznika nr 4 – cel ochrony dla bielika „zapewnienie (...) oraz niezmienności struktury lasu wokół wykorzystywanych gniazd” nie znajduje odzwierciedlenia w zadaniach ochronnych.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Cel jest odzwierciedlony w działaniu ochronnym dotyczącym wyszukiwania gniazd gatunku.	Zapisy zostają bez zmian.
84.	Uwaga do załącznika nr 4 – cel ochrony dla błotniaka stawowego „Zachowanie śródpolnych oczek wodnych i zabagnień.” jest raczej zadaniem ochronnym nie celem, poza tym nie ma odzwierciedlenia w działaniach ochronnych.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Cel działania ochronnego został usunięty.	Uwagę uwzględniono.
85.	Uwaga do załącznika nr 4 – cel ochrony dla zielonki „Zachowanie śródpolnych oczek wodnych i zabagnień.” jest raczej zadaniem ochronnym nie celem, poza tym nie ma odzwierciedlenia w działaniach ochronnych.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Cel działania ochronnego został usunięty.	Uwagę uwzględniono.
86.	Uwaga do załącznika nr 5 – należy usunąć organizacje pozarządowe oraz właścicieli prywatnych, tam gdzie nie ma zapisu o porozumieniu	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Uwagę uwzględniono.	Wskazane zapisy usunięto lub uzupełniono.
87.	Uwaga do załącznika nr 5 – sugeruje się uzupełnienie zapisu działań ochronnych dla trzmielojada: „Prowadzenie gospodarki leśnej promującej drzewostany o zróżnicowanym składzie gatunkowym z licznym udziałem gatunków domieszkowych – zgodnie z siedliskiem” o rodzaj rębni, wiek rębności, okres odnowienia.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Gatunek zaproponowano do usunięcia z listy przedmiotów ochrony w związku z tym przy gatunku pozostawiono jedynie propozycję usunięcia z SDF.	Przy gatunku pozostawiono jedynie zapis o zmianie statusu gatunku w SDF obszaru.
88.	Uwaga do załącznika nr 6 – zapis „Nad rzeką Łęg w miejscowości Stany nie należy wyznaczać terenów przeznaczonych pod zabudowę i działalność gospodarczą” jest zakazem. Należy go zmodyfikować lub usunąć.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Uwagę uwzględniono.	Zapis: <i>Nad rzeką Łęg w miejscowości Stany nie należy wyznaczać terenów przeznaczonych pod zabudowę i działalność gospodarczą</i> zmieniono na: <i>Wyznaczanie terenów pod zabudowę i działalność gospodarczą nad rzeką Łęg w miejscowości Stany</i>

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
				<i>może powodować niekorzystne oddziaływanie na przedmioty ochrony obszaru.</i>
89.	Uwaga do załącznika nr 6 – zapis „Zmiana użytkowania terenu w miejscach występowania przedmiotów ochrony jest dopuszczalna, jeżeli sprzyjać będzie zachowaniu przedmiotów ochrony obszaru, pozwoli na zachowanie gatunku lub grupy gatunków w obrębie obszaru Natura 2000 lub jest wykonywana w ramach planu zadań ochronnych” jest zakazem. Należy go zmodyfikować lub usunąć.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, e-mail z dnia 9 kwietnia 2014 roku	Uwagę uwzględniono	Zapis zmieniono na następujący: <i>Zmiana użytkowania terenu inna niż taka, która sprzyjać będzie zachowaniu przedmiotów ochrony obszaru lub jest wykonywana w ramach planu zadań ochronnych, mogąca powodować znacząco negatywne oddziaływanie na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000, powinna podlegać ocenie oddziaływania na środowisko i obszar Natura 2000.</i>

W toku konsultacji społecznych otrzymano również inne uwagi i zapytania: od Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie (status dokumentacji planu zadań ochronnych), Nadleśnictwa Mielec (różnice między wersjami wcześniejszymi dokumentacji pzo a finalną, przedstawioną w ramach konsultacji społecznych), Nadleśnictwa Rozwadów (propozycja korekty granic obszaru), Nadleśnictwa Nowa Dęba (uwagi do dokumentacji pzo – dotyczące typów użytków, projektowanych przedmiotów ochrony, ocen stanu ochrony, zagrożeń i działań ochronnych).

Karta projektu planu zadań ochronnych zamieszczona została również w publicznie dostępnych wykazach, zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w dniu 21 marca 2014 r.

Projekt zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.), uzgodniono również z Wojewodą Podkarpackim w dniu 29 sierpnia 2014 r.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1) Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem zarządzenia jest wypełnienie zobowiązań prawa wspólnotowego i polskiego odnośnie zapewnienia właściwego (sprzyjającego) stanu ochrony na obszarach Natura 2000. Zgodnie z art. 3 Dyrektywy siedliskowej, spójna europejska sieć ekologiczna Natura 2000 ma umożliwić zachowanie siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I i siedlisk gatunków wymienionych w załączniku II w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu lub tam gdzie to stosowne - odtworzenie takiego stanu.

Natomiast zgodnie z art. 6 Dyrektywy siedliskowej dla specjalnych obszarów ochrony państwa członkowskie ustalą konieczne działania ochronne obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania opracowane specjalnie dla tych obiektów bądź zintegrowane z innymi planami rozwoju oraz odpowiednie działania prawne, administracyjne lub oparte na dobrowolnych umowach, korespondujące z ekologicznymi wymaganiami rodzajów siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I lub gatunków wymienionych w załączniku II żyjących w tych obiektach.

Ponadto zgodnie z art. 11 Dyrektywy Państwa członkowskie podejmą monitorowanie i nadzór stanu ochrony siedlisk naturalnych i gatunków o których mowa w art. 2, natomiast zgodnie z art. 17 mają obowiązek raportowania co 6 lat na temat wprowadzania w życie działań podejmowanych na mocy dyrektywy.

Celem zarządzenia jest zatem zachowanie właściwego stanu ochrony lub dążenie do odtworzenia właściwego stanu zachowania przedmiotów ochrony występujących w obszarze Puszcza Sandomierska PLB180005. Zostanie to wypełnione poprzez zaplanowanie i realizację działań ujętych w niniejszym zarządzeniu. Zarządzenie pozwoli również na monitorowanie przedmiotów ochrony oraz będzie ważnym przyczynkiem dla raportowania.

2) Konsultacje społeczne.

Projekt wymaga konsultacji społecznych. Ich zakres został opisany powyżej.

3) Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżetu państwa i budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana m.in. ze środków budżetu państwa w tym w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 Puszcza Sandomierska. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie, w tym działań monitoringowych, w okresie 10 lat, wyniesie łącznie około 964,2 tys. zł.

4) Wpływ regulacji na rynek pracy.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na rynek pracy. Zarządzenie nie przewiduje jakichkolwiek ograniczeń dla rynku pracy. Realizacja zarządzenia może natomiast stworzyć okresowe miejsca pracy.

5) Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki.

6) Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie w jakikolwiek sposób na sytuację i rozwój regionów. Może przyczynić się do zwiększenia wartości przyrodniczej obiektu a przez to do podniesienia i utrzymania jego atrakcyjności turystycznej.

7) Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Zarządzenie jest zgodne z prawem Wspólnoty Europejskiej, co więcej, jest wypełnieniem zobowiązań prawa Unii Europejskiej, o czym wspomiano w pkt. 1.